

DOKA

DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI

www.doka.org.tr

Temmuz / Aralık 2021

46
Sayı

Bölgemizin Tarihi, Kültürü, Geçmişi, Hafızası

Müzelerimiz

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

DOĞRU - OBJEKTİF - KARARLI ADIMLAR

www.doka.org.tr

Adına İmtiyaz Sahibi
Onur ADIYAMAN
Genel Sekreter

Genel Koordinatör
Mehmet Akif ERASLAN

Genel Yayın Yönetmeni
Hakan BAHÇEKAPILI

Yazı İşleri Sorumlusu
Ahmet YEŞİLÇİÇEK

Görsel Tasarım
Emine GÜLERYÜZ

Gazipaşa Mah. Nemlioğlu Sk. Taksim Yokuşu Vakıf İşhanı No:3 TRABZON
Tel : 444 82 90 Fax: 0462 455 40 88

■ Trabzon / Çarşıbaşı ilçesi tanıtım fotoğrafları için
Çarşıbaşı Gazi İlkokulu sınıf öğretmeni Ahmet Bülent TAN'a katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Genel Sekreterin Kaleminden...

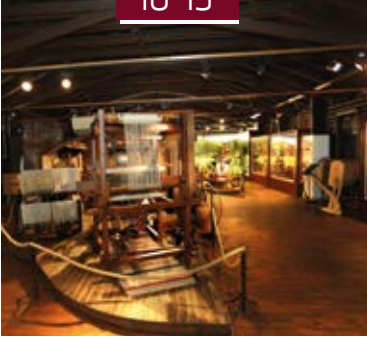
6-9

Karavano Turizmi

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA)
Genel Sekreteri Onur ADIYAMAN

MÜZELERİMİZ

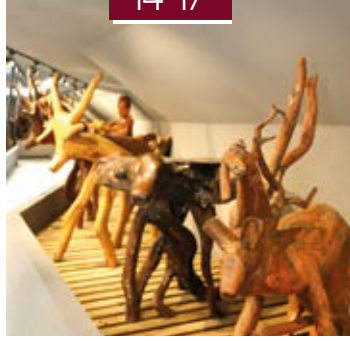
10-13

Çayeli

Doğal Yaşam Müzesi

14-17

Uzungöl

Dursun Ali İnan Müzesi

18-21

Dikyamaç Köyü

Yaşam Tarzı Müzesi

22-27

DSİ

Taşkın Müzesi

COĞRAFİ TESCİLLİ ÜRÜNLERİMİZ

28-31

Hemşin Çorabı

32-35

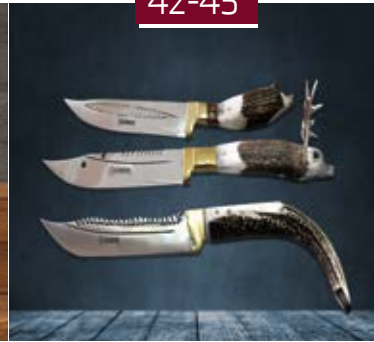
Alucra Oğlak Kebabı

36-41

Gümüşhane Dölek
Güveci

42-45

Sürmene Bıçağı

46-51

Ordu'nun Şirin İlçesi
ÇATALPINAR

52-59

Trabzon'un Balıkcılık Merkezi
ÇARŞIBAŞI

60-67

Doğanın Tüm Renkleriyle
DÜZKÖY

Tarımsal Üretim Etmenlerimizin Katma Değer ve Verimlilik Değerlendirmesi

Serkan ATABAŞ / DOKA Uzmanı

UZMAN GÖRÜŞÜ

68-83

84-105

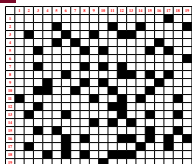
HABERLER

- Coğrafi İşaretli Ürünlere Yönelik Eğitim Programının Gümüşhane Bölümü Tamamlandı
- Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Ağı Projesi
- Kırsal ve Sosyal Kalkınmaya Güç Katakacak SOGEP Projeleri Hayata Geçiyor
- Gümüşhane'nin Turizm Kimliğini Yansıtacak Özel Tasarım Hediyeelik Eşya Koleksiyonu Oluşturuluyor
- Türkiye'nin İlk Karabuğday Çalıştayı Sona Erdi
- Gümüşhane'de 8 Milyon TL'lik Projelerde İmzalar Atıldı
- Siz de Karadeniz Hazinelerini Keşfedin
- Geleneksel El Sanatları Teknolojiyle Buluştu
- SOGEP Projeleri Yeni Ufuklar Açıyor
- DOKA Yönetim Kurulu Toplantısı Uzungöl'de Yapıldı

106-107 BİL BAKALIM

108-109 BASINDA DOKA

Gümüşhane Ekmeği

Gümüşhane Ekmegi

Onur ADIYAMAN

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı Genel Sekreteri

Şehir hayatından sonra bir alternatif arayan ziyaretçiler araçları ile gittikleri yerlerde aileleriyle güvenli bir şekilde kalabilecekleri, ihtiyaçlarını giderebilecekleri ve kalacakları süre boyunca çeşitli hizmetler alabilecekleri karavan park alanlarına ihtiyaç duymaktadır.

Genel Sekreterin Kaleminden...

Karavan Turizmi

Karavan, 15. yüzyıldan itibaren mal taşımak için işlevsel bir araç olarak kullanılmaya başlandığı mütevazı zamanlardan sonra, günümüzde gelişen ve hızla değişen seyahat ve eğlence endüstrisi sektörünün önemli bir ayağı olarak kullanılmaya kadar kendini geliştirmiştir. İlk lüks karavan 1885 yılında Dr. William Gordon Stables tarafından geliştirilmiş ve maun ve akçaağaç ağacından inşa edilmiştir. 5.5 metre uzunluğunda olan karavan Berkshire'dan İskoçya'daki Inverness'e ilk yolculuğunda bir kitaplık, bir çini dolabı ve bir piyano taşımaya başarmıştır. O zamanlardan günümüze dek uzanan karavan endüstrisi kendisini turizm sektörünün önemli elemanlarından biri haline getirmiş ve özellikle COVID-19 pandemisi sonrası son derece tercih edilir bir turizm aracı haline gelmiştir. Otel/pansiyon turizmine tamamlayıcı bir turizm türü olarak gelişen karavan turizmi gün geçtikçe kendini geliştirmekte ve yeniliklerin artması ile birlikte daha tercih edilir bir hale gelmektedir. Bir eğlence aracı olarak tanımlanan karavan tabiri, çekme karavanları, motorvanları, çadırılı römorkları, sürgülü kapılı arabaları da kapsamaktadır.

Karavan turizmi, hem eğlence isteğini hem de gezi ihtiyacı ve özgürlük deneyimini birleştiren topyekün bir turizm türüdür. Bir başka ifadeyle karavan bir konaklama aracı olmanın dışında daha kapsamlı bir anlama ve aktiviteler bütününe sahiptir. Karavan turizminin popüler hale gelmesi karavan talebini de artırmış bu bağlamda üretimde de bir canlanma gerçekleşmiştir. Ancak bu olumlu gelişme gayet tabi beraberinde bazı ihtiyaçların doğmasına da neden olmuştur.

Özellikle hacimsel büyüklükleri ve kullanım amacındaki farklılık düşünülürse karavanların park edebilecek yer ihtiyacı önemli bir konudur. Karavan kullanıcıları ziyaret ettikleri yerlerde güvenli ve nitelikli park alanları aramakta ancak bu konudaki arz maalesef kısıtlı kalmaktadır. Bununla birlikte karavanların ihtiyaç duyduğu fiziki ortamın sağlanması ve sürekliliği son derece önemlidir. Artık, bir aile tatili için ihtiyaç duyulabilecek her şeyi tek bir yerde sunan komplekslere sahip gezi alanları ve karavan parklarını içeren bir sektörün varlığı kendini belli etmektedir.

Şehir hayatından sonra bir alternatif arayan ziyaretçiler araçları ile gittikleri yerlerde aileleriyle güvenli bir şekilde kalabilecekleri, ihtiyaçlarını giderebilecekleri ve kalacakları süre boyunca çeşitli hizmetler alabilecekleri karavan park alanlarına ihtiyaç duymaktadır.

Turistik cazibesi yüksek alanlar turist çekme açısından da büyük avantaja sahiptir. Turistik cazibe anlamında Doğu Karadeniz Bölgemiz son derece önemlidir.

Dünyada karavan kullanımı, ziyaretçi sayısı ve karavan park kalitesi anlamında en gelişmiş ülkelerden biri Avustralya'dır. Avustralya'nın karavan endüstrisi, 2018'de bir önceki yıla göre yurt içi karavan ve kamp gezileri geceleme sayısı 12,8'i aşmış ve 53,5 milyon geceliğe ulaşmış rekor bir yıl yaşamıştır. Toplam karavan türevi araç kayıtları %5 artarak 679.393'e ulaşmıştır. Bir başka deyişle Avustralya yalnızca turizm anlamında değil endüstriyel anlamda da bu alandan getiri sağlamaktadır. Avustralya'da özellikle de Batı Avustralya'da karavan kamp alanlarının konumu ile bölgenin turizm öğelerinin ve bu öğelerin çekiciliğinin arasında doğrusal bir ilişki vardır. Bir başka ifadeyle, karavan turizminin tercih edilebilirliğini ve etkinliğini artırmak ve karavan park alanlarının etkin kullanımını sağlayabilmek adına alanlar turizm faaliyetlerinin yakınına kurulmuştur. Kurulan bu bağlantının başarısı Avustralya'daki karavan turizminin toplam başarısından ölçülebilmektedir.

Turistik cazibe; doğal peyzaj, iklim, tarihi anıtlar ve görülmeye değer mekânsal nesneler sayesinde turistleri belirli alanlara çeken belirli bir özelliğin ortaya çıkmasıdır. Turistik cazibesi yüksek alanlar pek çok turizm türüne uygun olabilmekle birlikte turist çekme açısından da büyük avantaja sahiptir. Bu bağlamda bakıldığında turistik cazibe anlamında Doğu Karadeniz Bölgemiz son derece önemlidir. Doğal peyzaj öğeleri, doğası, yaylası, tarihi bileşenleri ve kültürü ile her yıl yüzbinlerce yerli ve yabancı turiste ev sahipliği yapmaktadır. Konaklama ve ziyaret etme eğilimleri değişmekle birlikte gelen turistlerin ortak noktası bölgeyi deneyimleme isteğidir. Bu bağlamda gelen ziyaretçilere çeşitli pek çok konaklama imkanı sunan Bölgemiz, son yıllarda ülkemizde de popüler hale gelen karavan turizmi talebine de cevap verebilmek adına çalışmalarına devam etmektedir. Ajansımızın sorumlu olduğu 6 ilde sürdürülen karavan park çalışmaları ile birlikte Bölgemizin alternatif turizm türlerine de uyumlu hale getirilmesi, bu sayede artan ve çeşitlenen taleplerin karşılanabilmesi hedeflenmektedir.

Bu durumun bir adım ötesinde karavan kullanıcılarının, özellikle turistik amaçlarla bölgemizi ziyaret edenlerin bölgemizle olan karşılıklı etkileşimini artırmak adına çalışmalar yapmakta fayda bulunmaktadır. Karavan dostu bir bölge olabilmek adına karavan kullanıcılarının hayatını kolaylaştırıcı faaliyetlerde bulunmak ya da bölgemizdeki karavan parklarına gelen ziyaretçilerin kentlerde bazı imkanlardan ayrıcalıklı olarak faydalanmasını sağlamak ile bölgemizi karavan kullanıcıları için uygun hale getirmek mümkün olabilecektir. Avustralya örneğindeki başarının arkasında yatan sebeplerden biri olan iyi sağlanan entegrasyon ve yeterli tanıtımın bölgemiz için de uygulanması önemlidir.

Kentsel bileşenlere entegre hale getirilecek karavan parkların doğru ve kapsamlı tanıtımı ile Bölgemizin ilerleyen yıllarda karavan kullanıcıları için son derece cazip bir lokasyon haline gelmesini hedeflemekteyiz. **Turizmin her alanında ve otel/pansiyon turizmini tamamlayıcı konaklama türlerinde çalışmalar yürüten Ajansımız bölgemize gelen ziyaretçilerin ihtiyaçlarına çözüm olabilmek ve Bölgemizi birden fazla kez, özlemle geline bir lokasyon haline getirebilmek adına çalışmalarına devam edecektir.**

Rize

Çayeli Dağal Yaşam Müzesi

(AHMET HAMDİ İSHAKOĞLU MÜZESİ)

Müze'nin fikir babası ve aynı zamanda Çayeli'ne sayısız eser kazandırmış olan Ahmet Hamdi İSHAKOĞLU'nun vasiyeti üzerine çocukları tarafından Çayeli ve Rize'nin geçmiş yaşantısını tanıtmak amacıyla 2012 yılında kurulmuştur. 2015 yılında Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından özel müze statüsü verilmiş müzeyi,
Çayeli Belediye Başkanı Sayın İsmail Hakkı ÇİFTÇİ ile ayrıntılarıyla konuştuk.

Niçin böyle bir müzeye ihtiyaç duyuldu? Müzenin tarihçesi hakkında bizleri bilgilendirir misiniz?

Müzenin inşaatına 2013 yılında başlanmıştır. 2021 yılında da ziyaretçi kabul edilmeye başlamıştır. Karadeniz’de yaşam ile ilgili ortaya bir portre koymak ve ziyaretçilerle buluşturmak ana fikrimizdi. Burada görmüş olduğunuz bütün görseller, bölgede yaşayan insanları, bölgemizin yaşantısını, kültürümüzü ve geleneklerimizi tanıtmak içindir. Buradaki figürleri, motifleri, günlük hayatta kullanılan eşyaları gelen ziyaretçilerimiz görebilir.

Müzeyi ilçeye kazandıran Ahmet Hamdi İSHAKOĞLU'ndan bahseder misiniz?

Doğal Yaşam Müzesi’nin fikri babası merhum Ahmet Hamdi İSHAKOĞLU’dur. Hayırsever işadamı Ahmet Hamdi amcamız müzenin yanında ilçemize hastane, okul ve cami de kazandırmıştır. Merhuma Allah’tan gani gani rahmet diliyorum. Birçok hayırsever ülkemizin değişik yerlerinde okul, hastane ve ibadethane gibi eserler yaptırmaktadır. Ancak Doğal Yaşam Müzesi fikri gerçekten çok orijinal bir fikirdir. Entelektüel bir bakıştır. Küçük bir şehirde doğal yaşamı ziyaretçilere sunmak ciddi bir birikimin sonucudur.

Temel ihtiyaçlardan sonra sosyal ihtiyaçlar da önemlidir. İlçeye kazandırdığı okul, hastane ve camiden sonra yaptırdığı doğal yaşam müzesiyle olayı taçlandırmıştır.

Müzede sergilenen eserler nasıl toplandı? Vatandaşlar tarafından getirilen eserlerin değerlendirmesi nasıl yapılmaktadır?

Ahmet Hamdi İSHAKOĞLU düşündüğü müzeyle ilgili eser toplamaya başlamış ve biriktirmiştir. Dolayısıyla bu eserlerin birçoğu İshakoğlu ailesinin hediyesidir. Müzenin açılmasıyla birlikte eski kullanılan araç-gereçlerin veya günlük hayata dair objelerin müzede kıymetlendiğini gören hemşehrilerimiz atasından kalan ama kıyamadığı, gelecek kuşağa devrettiğinde onların elinde kaybolup gideceğinden endişelendiği birçok eseri müzemize hibe etmişlerdir. Büyük çoğunluğunun İshakoğlu ailesinin birikimleri olduğunu ifade etmek isterim.

Müzedeki sergilenen eserler nelerdir?

Gündelik hayatta kullanılan geçmişe ait birçok obje burada sergilenmektedir. Bu bölgede yaşayan hemşerilerimizin, büyüklerimizin tekstili nasıl işlediklerini anlatan feretiko tezgahı önünde o günün kılık kıyafetini temsilen ziyaretçilerimiz görebilmektedirler. Aynı zamanda coğrafi tescilli Rize Bezi'nin (Feretiko) iplikten kumaşa dönüşüm sürecini görsel olarak görme olanağına sahip olmaktadır.

Bölgemizde özel kokulu üzümümüz var. Bu üzümden pekmez yapılmaktadır. Üzümden pekmez yapılınca kadar ki süreç te müzemizde anlatılmaktadır.

Eski bir ev ve ocak bulunan bakır tencerelerin olduğu kısım gelenlerin beğenisine sunulmakta ve tarihi görsel olarak izleme olanağı bulunmaktadır.

Bunların yanında günlük olarak kullanılan araç ve gereçleri görebilirsiniz. Geçmişte inşaat işlerinde, bağ bahçe, tarım ve hayvancılık işlerinde, arıcılık faaliyetlerinde kullanılan eşyaları gelen ziyaretçilerimiz görebilmektedirler.

Yine bölgemizde özel atmaca yetiştiriciliği görsellerle anlatılmaktadır. Böcekten başlayıp

bıldırcına kadar giden 4-5 aşamalı atmaca yetiştiriciliği hala daha devam ettirilmekte olup, sertifikalı avcılarımız mevcuttur. Bunun hikâyesini müzemizde görebilir, hissedebilirsiniz.

Rize'nin ve bölgemizin en önemli tarım ürünü ve aynı zamanda geçim kaynağı olan çayın ekiminden hasadına kadar ki süreç müzemizde görsellerle anlatılmaktadır. Çay toplayan kadınlarımızı yöresel kıyafetleriyle ziyaretçilerimiz görme olanağına sahip oluyorlar.

Balıkçılık eskiden beri bölgemizde yaygın olarak yapılmaktadır. Hala da yapılmaktadır. Eski balıkçılık kıyafetleri ve deniz taşıtları müzemizde sergilenmektedir.

Müzenin ilçemiz ölçeğinde büyük bir kazanım olduğunu düşünüyorum. Geçmişte ve bugün bölgede yaşayan insanlarımızın geçimlerini tarım, hayvancılık ve denizle nasıl sağladıklarını, hangi araç-gereç ve ekipmanları kullandıklarını anlatacak, fikir verecek, kültürel birikimlerine de kazanım sağlayacak ortamı müzemizi ziyaret eden hem yerli hem de yabancı misafirlerimiz görmektedirler.

Çayeli Yaşam Müzesi'nin ilçeniz için önemi nedir? Müzenin bölgemizde yeni bir turizm destinasyonu olması için neler yapmayı planlıyorsunuz?

Bu tür eserlerin doğru yerde olması lazımdır. Sunumunun doğru yapılması gerekir. Müzemizde oluşturulan alan bu iş için gerçekten çok uygundur.

İlçemizde müze merkezli bir dönüşüm yapmaya çalışıyoruz. Yaşam Müzesi etrafında şekillenen bir cazibe alanı oluşturmayı hedefliyoruz.

Müzeyi ziyaret edenlere geleneksel el ürünlerinin sunulduğu kültürel bir alan oluşturma gayreti içindeyiz. Bütüncül bir alan olarak ziyaretçilerimize sunmak istiyoruz. Planlamamızı da bu doğrultuda sürdürüyoruz.

İlçemizde Çeçeva çay bahçeleri önemli bir destinasyon merkezidir. Çayeli'ne gelenler buraya çıkarak fotoğraf çektirmektedirler. Bir diğeri ise Ağaran Şelalesi'dir. Bir de coğrafi tescilli gastronomi alanında elimizde Çayeli Kuru Fasulye Yemeği gibi son derece önemli bir ürün vardır. Tabii ki bunların yanında gerçek bir destinasyon noktası olarak tanımladığımız müze ve çevresi, daha etkin kullanılan, kültür hizmetlerinin de verildiği görsel ve yazılı sunumların yapılacağı bir ortam olacaktır.

Müzeyi ziyaret edenlere ne gibi hizmetler sunuyorsunuz?

Müzede görevli personelimiz mevcuttur. Gelen ziyaretçilere müzemizi gezdirmekte, bir nevi onlara rehberlik yapmaktadırlar. Bir ücret talep etmiyoruz. Müzenin hayat bulması nasıl İshakoğlu ailesi tarafından sağlanmışsa devam etmesini Çayeli Belediyesi olarak bizler üstlendik.

Türkiye'nin ve dünyanın farklı yerlerinden gelip müzemizi ziyaret edenlerin merak ettikleri konularda sordukları sorulara yanıt verilmektedir. Objenin hangi amaçla geçmişte niçin kullanıldığına dair bilgiler sunulmaktadır.

Yeni nesil diyebileceğimiz Z kuşağı elektriğin olmadığı köy ve kırsal yaşamı pek bilmemektedir. Amacımız özellikle kendi hemşehrilerimize müzede sunduğumuz objelerle eskiyi anlatmak ve tanıtmaktır. Okulları davet ediyoruz. Gelip ziyaret ediyorlar.

Müze ve müzeciliğin ülkemizde pek değeri bilinmemektedir. Dolayısıyla size şunu sormak istiyorum. Müze ve müzecilik faaliyetlerinin bölgeye ve ülkeye katkıları hakkında neler söylemek istersiniz?

Turizmi genelde ekonomi ile bağdaştırıyoruz. Bence birinci planda kültürel aktiviteler yer almalıdır. Neticede yaşadığımız hayatı algılamada, geçmişten günümüze yaşanan olaylara bütüncül baktığımızda müzelerin önemi bir kat daha artmaktadır. Müzelerin kültürümüzü gelecek nesillere aktarmada önemli rolleri vardır.

Maalesef birçok değerimiz gibi müzelerimiz de kadir kıymeti pek bilinmemektedir. Bunlarla ilgili bilgi birikimine sahip kişilerin de yeterli ilgiyi görmediğini gözlemlemekteyiz. Çünkü marifet iltifata tabidir derler. Örneğin tarihsel anlamda pul ile ilgili bir birikim yapıyorsanız ve sonucunda bir müze haline dönüştürüyorsanız elbette başka kişilerin ilgisini beklersiniz. Bu da doğal bir beklentidir. Gelsin, ziyaret etsin, bilgi sahibi olsun ve izlenimlerini başkalarına anlatsın. Marifet iltifat görmeyince sonuçta üzüntü duyuyorsunuz.

Çayeli olarak ilçemizin tarihi geçmişi ve kültürü olan bir yer olduğu mesajını vermeyi amaçlıyoruz. İlgilisine ulaşmak için siz de derginizle buna aracı olacaksınız tanıtımına katkıda bulunacaksınız.

Trabzon

Uzungöl

Dursun Ali İnan Müzesi

Kendi adıyla kurduğu müzenin fikir babası ve aynı zamanda bölgede balıkçılık faaliyetlerinin öncüsü olan Sayın **Dursun Ali İNAN** ile Uzungöl'e yeni bir soluk getiren müze hakkında konuştuk.

Hayat hikâyenizi kısaca anlatabilir misiniz?

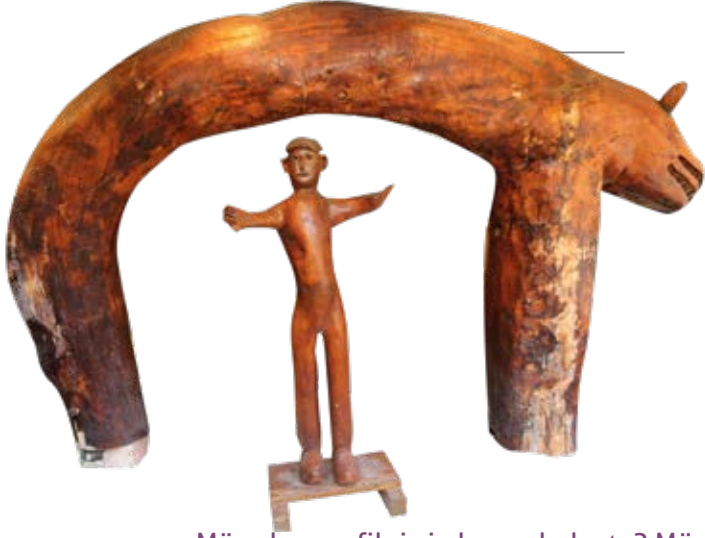
Çocukluğum Uzungöl'de derelerin içinde geçti. Çok balık yutar ancak satmak yer bulamadığımdan eve getirirdim. Annem de “çok balık getiriyorsun, pişirirken çok yağ tüketiyor, çok masraflı” oluyor diye sitem ederdi. Ben de balıklara kıyamazdım. Küçük gölet yapıp orada yaşatmaya çalışırdım. O günlerden beri kafamda çok değişik projeler vardı. Uzungöl'de bir şey yapmam lazım diye düşünüyordum.

1969 yılında Almanya'ya gittim. 1974 yılında Almanya'dan döndüm. Uzungöl'de 1980'li yıllarda ilk tesis açan ve işleten bir girişimci olarak Karadeniz'de kültür balıkçılığını ilk olarak bölgeye getirerek bu alanda da diğer girişimcilere örnek olduk. Doğu Karadeniz'de balıkçılık ve kırsal turizmin öncüsü olduk.

15

Müze kurma fikri sizde nasıl oluştu? Müzenin tarihçesi hakkında bizleri bilgilendirir misiniz?

30 yıl içinde müze fikri kafama takıldı. Çok düşünen birisiyim. Hem çalışıp hem de farklı neler yapabilirim diye sürekli düşünen ve hayata geçirme noktasında da kararlı birisiyim. Atasözlerinden esinlenerek bir şeyler yazıyorum. “En çok yorulduğum gün boş kaldığım gündür” düsturu ile devamlı

heyelandan sonra derelerden topladığım ağaç köklerinden ilk önce koltuk ve masa yapmaya başladım. Bir yandan ağaç köklerinden masa, koltuk, hayvan figürleri yaparken diğer yandan da eski eşyalar toplamaya başladım.

Müze hakkında bilgi verir misiniz?

Trabzon şehir merkezine 90 km uzaklıkta bulunan ve bölgemizin ve hatta Türkiye’nin en önemli turizm merkezlerinden biri olan Uzungöl’de yer alan müze 3750 m2’lik bir alanda hizmet vermektedir. Müzemiz, yöresel mimariye bağlı kalınarak yapılan ahşap Uzungöl evi (Kültür Evi), yurt içinden ve yurt dışından yıllardır topladığım yöresel- arkeolojik eserlerin sergilendiği ana bina ve doğadan topladığım ağaç köklerinden yaptığım heykellerin ve mobilyaların sergilendiği mekân olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Kısaca ağaç köklerinden yapılmış heykellerin sergilendiği alan, bir ana bina ve bir de yerel objelerin sergilendiği kültür evinden oluşmaktadır.

Kültür evimizde eski kıyafetler, eski radyolar, eski teypler, çoban malzemelerinin yanında üst katında da annemin ve babamın balmumu heykelleri mevcuttur. Müzemizde Uzungöl’ün tarihi, kültürü, coğrafyası, faunası, florası, sosyal yaşamı ve daha birçok özelliği hakkında yazılı ve görsel içerik bulunmaktadır.

Ağaç köklerinden ne yapıyorsunuz, aşamalarını anlatır mısınız? Bu işlerle uğraşırken kendinizi nasıl hissediyorsunuz?

İlk olarak ormanda tespit ettiğim ağaç köklerini alıyorum. Dağcı olduğumdan boş zamanlarımda sürekli dolaşırım. Onlara şekil verirken aklıma başka hiçbir şey gelmiyor. Ruhlen dinleniyorum. Ağaç köklerine verdiğim şekiller (hayvan, bitki vb.) benzersizdir. Bana özgüdür.

Sürekli gezen ve gezmeyi seven biri olduğunuzu söylediniz. Gezdiğiniz yerlerde ziyaret ettiğiniz müzelerle sizin müzenizi kıyasladığınızda neler söylemek istersiniz?

Öğrendiklerimi yapmak için Allah'tan 100 sene daha ömür istemem lazım. Çok gezdim, kafamda çok şeyler var. Kıyaslama yapmak çok doğru değildir. Çünkü her müze bir değerdir ve her müzenin kendine özgü bir güzelliği vardır. Bunlar benim düşündüklerimdir.

Müzedede sergilenen eserler nasıl toplandı? Vatandaşlar tarafından getirilen eserler var mı?

Müzedede sergilenen eserlerin yüzde 60-70'i, Trabzon ve Rize çevresindendir. Yurt içinden olduğu gibi yurt dışından da eserler yer almaktadır.

Bunun yanında yörenin insanlarından ve diğer yerlerden gelen eserlerde müzedede halkımızın beğenisine sunulmuştur. Kim ne getirmişse isimleriyle müzemizde sergilenmektedir. Getirilen eserler kayıt altına alınmıştır.

Müzeyi ziyaret edenlerden sizlere gelen eleştiri veya tavsiyeler oldu mu?

Düşündüğümüzden daha fazla ilgi gördü. Uzungöl'e yeni canlılık getireceğini gelen ziyaretçilerimizden duyuyoruz.

Artvin

Dikyamaç Köyü

Yaşam Tarzı Müzesi

Dikyamaç Köyü ve çevresinde bulunan köylerin geçmişine ışık tutan eserlerin sergilendiği ve bölgenin ilk ve tek yaşam tarzı müzesi olarak faaliyet gösteren “**Dikyamaç Köyü (Kamparna) Yaşam Tarzı Müzesi**”nde, geleneksel yaşamın konu edildiği el sanatları ve yöre halkının evlerinde kullandıkları ve bulundurdıkları araç ve gereçler sergilenmektedir.

Artvin'e bağlı Arhavi ilçesindeki Dikyamaç köyünde yer alan ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından özel müze statüsü verilmiş müzeyi **Dikyamaç Köyü Muhtarı Sayın İdris KENANOĞLU** anlattı.

Müzenin tarihçesi hakkında bizleri bilgilendirir misiniz? Müzeyi ilçeye kazandıran Naim Özkazanç için neler söylersiniz?

Müzenin fikri babası köylümüz olan merhum iş adamı Naim Özkazanç'tır. Müzemiz merhum Özkazanç tarafından 2012 yılında kurulmuştur. Dikyamaç köyüne sayısız eserler kazandıran Dikyamaç köyünün yetiştirdiği değerli ve saygıdeğer insan Naim Özkazanç hayatı boyunca her dönem köyüne ve yöresine hizmet etmiştir.

Mak. Yük. Müh. Naim Özkazanç'ın eskiden kullanılmış ve günümüzde kullanılan ev eşyaları ve kıyafetlerin sergilendiği müzeyi kurma amacı burayı ziyaret edenlerin geçmişte yaşananlar ile şimdiki yaşananlar arasındaki farkı görmelerini istemesidir. Geçmişten günümüze yaşananların sergilendiği Artvin'in ilk müzesini doğduğu ve büyüdüğü köye kurarak bir ilke imza atan Naim Özkazanç'ı rahmetle anıyorum. Müzenin yanında köyümüze içme suyu da getirdi. Mahallenin yol betonlamasını yaptı. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

Köyünüzde müzeye uygun bina için yürüttüğünüz çalışmalarından bahsedebilir misiniz?

Müze binası önceleri iki sınıflı bir ilkokul binası idi. Kaymakamlıktan tahsisini istedik. Köye tahsis edilen bina restore edilip tam bir müze görünümüne dönüştürüldü. Müzenin ilk kısmının 2012 yılında açılması ile mevcut binanın yeterli olmadığı görülmüş, ikinci bina Müze ve Sosyal Tesisler (Köy Konağı) olarak inşa edilmiştir.

Her iki binanın inşaatı ve restorasyonu için gerekli tüm destek Müzenin kurucusu Dikyamaç Köyü doğumlu Mak. Yük. Müh. Naim Özkazanç tarafından sağlanmıştır.

Dikyamaç Köyü'nün tarihçesi hakkında okuyucularımızı bilgilendirir misiniz?

Eski adıyla Kamparna civarında üç adet köy kurulmuştur. Bunlardan biri Dikyamaç, diğeri Ortaca ve üçüncüsü ise Başköy'dür. Sahilde yerleşim uygun olmadığından insanlar çoğunlukla iç kesimleri yerleşim yeri olarak benimsiyorlardı. Sonradan bu üç köy bölünerek şu anki köyler oluşmuştur. Köyler haberleşme amacıyla karşılıklı kurulmuştur. İnsanlar cenaze ve düğün gibi toplu etkinliklerden böyle haberdar oluyorlardı.

Müzede sergilenen eserler nelerdir?

Dikyamaç Köyü ve çevresinde bulunan köylerin geçmişine ışık tutan eserlerin sergilendiği ve bölgenin ilk ve tek yaşam tarzı müzesi olarak faaliyet gösteren "Dikyamaç Köyü (Kamparna) Yaşam Tarzı Müzesi"nde, geleneksel yaşamın konu edildiği el sanatları ve yöre halkının evlerinde kullandıkları ve bulundurdıkları araç ve gereçler sergilenmektedir.

Müze, geçmişten günümüze dek kültürel yaşamın bütün unsurlarını barındırmaktadır. Eski köy evlerindeki el sanatları, günlük yaşamda kullanılan birbirinden ilginç materyaller, geleneksel kıyafetler bulunan ve turizme önemli katkı sağlayacak müze, bölgeye gelecek yerli ya da yabancı turistlerin uğrak yeri haline gelmiştir.

Müzede

sergilenen eserler

nasıl toplandı? İlginç eserlerden örnek verebilir misiniz? Eserlerin yaşları hakkında bilgi verir misiniz?

Artvin'in ilk müzesi olan bu etnografik müzeye gerek Dikyamaç Köyü, gerekse civar köylerimizin insanları büyük ilgi göstermiş ve kısa sürede yüzlerce tarihi değeri olan etnografik eserler müzeye bağışlanmıştır. Bunların yanında Naim Özkazanç'ın biriktirdiği eserler de müzede sergilenmektedir.

23 Haziran 1938 tarihinde yayınlanan Çoruh Dergisinin 1.cilt 3.nüshasında köyümüz muhtarı Mehmet Alişan'ın Artvin ilinde Örnek muhtar seçildiği haberi yer almaktadır. Bu nüsha da müzemizde bulunmaktadır.

Müzeye kazandırılan bazı etnografik ürünlere; Beşik (Onçeli), Pileki (Gresta), Hedik, Kömür Ütüsü, Ahşap Tekneler (Sargı), Ahşap Ölçü Kapları (Orsai), El Sanatlarında Kullanılan Aletler, Keremuli, Gudeli, Arşın, Kepçeler (Kopa), Pufrenği, Kapanlar, Bakır Kaplar, Taşçı Semeri, Demirci Körüğü,

Değişik Elekler, Bakır Siniler, Gazyağı Lambaları, Sepetler (Tikina), Sandalyeler (Orzo), Küçük Sepetler (Çençkeli) ve el değirmeni, örnek olarak verilebilir.

Bölge halkından gelenler olduğu gibi Tokat'tan bir vatandaşımız da semaver gönderdi. Müzeye kim ne bağışlamışsa sergilenen eser onun adıyla sergilenmektedir. Dolayısıyla eserini bağışlayan kişinin adını da müzemizde yaşıyoruz.

Müzemizde 150-200 senelik eserlerimiz de vardır. Mesela ahşap kilit 150 seneliktir. Ahşap meyve sıkacağımız 100 seneliktir.

Müze daha çok kimler tarafından ziyaret ediliyor?

Öğrencilerimiz ziyaret ediyor. Özellikle de tarih dersi gören öğrencilerimizce ziyaret edilmektedir. Örneğin Ardanuç ilçemizden bir öğretmenimiz yüksek lisansı için müzemizi ziyaret etti. Güzel bir şey yaptığımızı düşünüyorum. Geçmişe ışık tuttuğumuz için mutluyuz.

Yurt içinden olduğu kadar yurt dışından da ziyaretçilerimiz olmaktadır. İngiltere'den, Suudi Arabistan'dan, Tunus'tan, Cezayir'den ziyaretçilerimiz geldi.

Pandemiden önce her yıl yaklaşık 25 bin kişi müzemizi ziyaret etmekteydi. Kişisel ziyaretlerin yanında tur firmaları aracılığıyla da müzemizi ziyaret edenler olmaktadır.

Buraya gelenlerde hayal kırıklığına uğrar mıyım endişesi olduğunu kendileri ifade etmişlerdir. Ancak gelip gördüklerinde ise çok mutlu ayrıldıklarını vurgulamışlardır. Köyde böyle bir müzenin olmasını enterasan buluyorlar.

Müzenin işletmesini nasıl yapıyorsunuz?

Köy derneği aracılığıyla işletmesini yürütüyoruz. İşkur vasıtasıyla çalıştırdığımız personelimiz mevcuttur. Özellikle Mayıs ayından Kasım ayına kadaryoğunluk yaşanmaktadır. Giriş ücreti almıyoruz. Sadece girişte bahşiş kutumuz bulunmaktadır. İsteyenler buraya bahşiş bırakmaktadırlar. Bu bahşişlerle de müzenin elektrik gibi genel giderlerini karşılıyoruz.

Pandemiden sonra gelen ziyaretçi başına öğrenciler hariç 5 TL'lik giriş ücreti almayı düşünüyoruz. Müzemizin daha sağlıklı işletilmesi açısından böyle bir düşüncemiz mevcuttur.

Müzeye gelmek isteyen vatandaşlarımız müzeye nasıl ulaşabilirler?

Müzemize Arhavi, Kavak, Konaklı, Kemer Köprü, Güneşli Köyleri üzerinden yaklaşık olarak 23 dakikada (14 km) ulaşılabilir. Bunun yanında Arhavi, Kavak, Çifte Köprü, Ortacalar köyleri yolu izlenerek de yaklaşık 30 dakikada (17 km) müze ziyaret edilebilir. Müzeye gelenler aynı yolu izleyerek geri dönebilecekleri gibi, ring yaparak geri dönmeleri de mümkündür.

Müzenin ve köyünüzün tanıtımı adına yürüttüğünüz diğer faaliyetler nelerdir?

Her yıl Ağustos ayında Dikyamaç Köyü Kültür, Sanat ve Yaşam Tarzı Festivali yapıyoruz. 13 Ağustos 2019 (Kurban Bayramı 3. Günü) Salı günü Dikyamaç Köyü köy meydanında saat 10.00-18.00 saatleri arasında 3.Dikyamaç Köyü Kültür, Sanat ve Yaşam Tarzı Festivali başarılı bir şekilde yapılmıştır.

21

Trabzon

22

www.doka.com.tr

DSİ Taşkın Müzesi

Türkiye'de sel, heyelan ve taşkınların yoğun olarak yaşandığı **Doğu Karadeniz'de, doğal afetlere karşı halkı bilgilendirmek amacıyla Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü'nce Trabzon'da Taşkın Müzesi** kuruldu. Sanal odada taşkın anının yaşatıldığı interaktif müzede, rüsubat kontrol tesis tipleri, şehir taşkını modelleri, heyelan-taşkın etkileşim modelleri, taşkın sinema salonu, taşkın müdahale odası, erken uyarı sistemi ve mobil taşkın koordinasyon merkezi gibi bölümler yer alıyor.

DSİ 22.Bölge Müdürü Sayın Cengiz Han KILIÇASLAN ile müzenin önemini ayrıntılarıyla konuştuk.

Müzenin tarihçesi hakkında bizleri bilgilendirir misiniz? Bu müzenin kurulma amacı nedir?

Doğu Karadeniz ülkemizin en çok yağış alan bölgesidir. Yağışlar su ve tarım açısından önem arz ederken zaman zaman topografyanın da etkisiyle düzensiz bir akışa geçmekte ve yerleşim yerlerinde sosyal donatılara zarar verebilmektedir. Dolayısıyla taşkınlardan en çok etkilenen bölge Doğu Karadeniz Bölgesi olmaktadır. Bu sebeplerden ötürü Taşkın Müzesi'nin en doğru yerde olduğunu düşünüyoruz.

İnsanlar bilmedikleri şeylerle alakalı farklı çabalar içerisinde girebiliyorlar. Yağışlar doğal bir süreç olmakla birlikte insanların elinin değmesiyle bu süreç farklı bir hale dönüşebiliyor. İhtiyaca binaen evler yapıyoruz. Evlere gidebilmek için yollar açıyoruz. Derelerden geçebilmek için

menfezler kuruyoruz. Bu insani ihtiyaçlar için yapıları yaparken doğayla karşı karşıya geliyoruz. Bunları yaparken de ağaçları kesiyoruz, derelere büz ve menfezler kuruyoruz. Bunlar da zaman zaman taşkınlar meydana getiriyor. İnsanların ihtiyaca yönelik yaptıkları faaliyetlerin taşkınları tetiklediğini görüyoruz. İnsanların farkına vararak veya varmayarak yaptıkları faaliyetlerin müzemiz sayesinde 7'den 70'e herkeste farkındalık oluşturmasını amaçlıyoruz. Müzemizde bunların hepsini vatandaşlarımız interaktif olarak görebilmektedirler.

Müze de sergilenen eserler nelerdir?

Müze de iki rehberimiz ve bir de görevli personelimiz ile gelen ziyaretçilerimize hizmet veriyoruz. Müzemiz interaktif bir müze olduğundan randevu sistemine göre ziyaretçiler kabul edilmektedir. Müze de yer alan sinema salonunda yetişkinlere ve çocuklara geçmiş yıllarda ülkemizde ve dünyada meydana gelen taşkınlar nedenleriyle anlatılmaktadır.

Geçmişte yaşanan taşkın hadiseleriyle ilgili maketler yer almaktadır. Bu maketlerin simülasyon olarak nasıl gerçekleştiğini gösteren bir alanımız var.

Doğu Karadeniz Bölgesinde tarımsal faaliyet yapımı için ağaçların kesilmesinden ötürü meydana gelen erozyonların anlatıldığı maketlerimiz mevcuttur.

Alınan tedbirlere yönelik erken uyarı sistemlerine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Erken uyarı sisteminin çalışmasını anlatan maketler yer almaktadır.

Bunlarla birlikte tüm bölge müdürlüklerinde taşkın tehlike haritaları çalışıldı. Taşkın tehlike alanları haritalarının hepsi sisteme yüklendi. Yüklenen haritalar üzerinde vatandaş olarak ev bilgilerini verdiğinizde harita üzerinde riskler size gösterilmektedir.

Yenilikçi taşkın önleme sistemlerini de gelen ziyaretçilerimiz görebilmektedirler. Yurtdışında kullanılan ve son yıllarda ülkemizde de kullanılmaya başlanan geçirgenlik tersip bentler, moloz bariyerleri, cam korkuluk sistemleriyle alakalı çalışmalara ve örneklerine müzemizde yer verdik.

Özellikle okuldan gelen öğrencilerimizin çok dikkatini çeken taşkınlarda kullandığımız iş makineleri ile alakalı maketlere de müzemizde yer verdik.

Hidrolik modelleme havuzumuz var. Yenilikçi modellemede kullanılan geçirgenlik tersip bentlerinin nasıl çalıştığını uygulamalı olarak gelen vatandaşlarımız görmektedirler. Yukarı havzadan gelebilecek rüsubat, araç veya başka materyallerin önünün nasıl kesilebileceği örnekleme ile anlatılmaktadır.

Türkiye'nin çeşitli yerlerinde yaşanmış taşkınların anlatıldığı ve izlenebileceği ekranlar müzemizde bulunmaktadır.

Su insan hayatında vazgeçilmez maddelerden birisidir. Taşkınlar ise su engellenemez bir güce sahiptir. Görevlilerimiz, suyun bu engellenemez gücünü uygun materyaller kullanarak (bir arabanın 30 cm suda sürüklenebildiğini, bir insanın 15 cm'lik akan bir suda sürüklenebildiğini) göstermektedirler. Dolayısıyla **taşkın anında ciddi önlemlerin alınması noktasında anlatılan ve sergilenen materyallerimiz müzede yer almaktadır.**

Anlattığımız bölümlerin gezilmesi yaklaşık bir saat sürüyor. Müzemiz interaktif bir müze olmasından ötürü rehber eşliğinde gezilmektedir. Çabuk unutuyoruz. Bu müze sayesinde hafızalarımız daha da güçlenecektir.

Müzemizde yer alan sanal gözlüklerle ziyaretçilerimiz gerçeklik bölümünde başka bir aleme geçiş yapıyorlar. Taşkın olması halinde nasıl çaresizlik içinde kalılabileceğini anlıyorsunuz.

Müzenin tanıtımı adına yürüttüğünüz diğer faaliyetler nelerdir?

Taşkın Müzesi yaklaşık 1600 m²'lik bir alan üzerine kurulmuştur. 2019 yılında açılan müzemize pandemi koşulları nedeniyle Haziran ayından itibaren beri ziyaretçi kabul etmeye başladık. Müzede hedeflediğimiz kitle genel itibarıyla öğrencilerdi. Pandemi nedeniyle ara verilen okullara başlamasıyla yüz yüze eğitimin broşürlerimizi okullara dağıttık. Öğrenci kabul edeceğimizi duyurduk. Aynı zamanda internet sitelerimizde yayın yaptık. Google üzerinden işaretleme yaparak müzemizin ulaşılabilirliğini artırdık. Müzemizi ziyaret edenlerin memnuniyeti daha fazla ziyaretçi gelmesini sağlayacaktır.

Ziyaretçi sayılarına ilişkin bilgi verir misiniz? Müzeyi genelde kimler ziyaret ediyor?

Şu ana kadar yurt içinden ve yurt dışından yaklaşık 5000'e yakın ziyaretçimiz oldu. Randevulu sistem uyguluyoruz.

DSİ Taşkın Müzesi ülkemizde bu manada tek müzedir. Bu tür müzelerin sizce önemi nedir?

Tarih müzesinde insanların ihtiyaçlarını anlamaya çalışıyorsunuz. Müzemiz sayesinde yetişkinler açısından hafızalarımızı güncel tutmaya çalışıyoruz. Gençler için ise suyun ne kadar büyük bir nimet olduğunu göstermekle beraber kontrol edilmezse veya karşı durulmaya çalışılırsa ne kadar yıkıcı olduğunu, büyük zararlara yol açabileceğini, kontrol etmenin çok zor olacağını, yapılan yanlış işlerin ne kadar kötü sonuçları doğurabileceği konusunda farkındalık oluşturmuyoruz. Bugünün gençleri yarının yetişkinleri, idarecileri olacaklar. Aktif öğrenmenin ve sanal gerçekliğin olduğu müzemiz ile bizler de bu farkındalıkları göstererek daha hassas olmaları konusunda yardımcı oluyoruz.

Ziyaretçilerden sizlere gelen öneri veya şikâyetler oluyor mu?

Akademisyenlerden farklı maketlerin olabileceği konusunda görüş bildirenler oluyor. Özellikle okullardan gelen öğrencilerden çok fazla teşekkür alıyoruz. Geçmiş yıllarda meydana gelen taşkın hadiselerini yaşayan vatandaşlarımız, buradan çok etkilendiklerini ifade ediyorlar.

Hemşin Çorabı

Hemşin Çorabı Künyesi

Coğrafi İşaretin Türü	Mahreç
Dosya Numarası	C2021/000111
Başvuru Tarihi	10.03.2021
Tescil Numarası	841
Tescil Tarihi	09.08.2021

Başvuru Yapan/Tescil Ettiren Kurum

Hemşin Belediyesi

Ürün Grubu

Halılar, Kilimler ve Dokumalar Dışında Kalan
El Sanatı Ürünleri

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai
Mülkiyet Kanunu kapsamında 10.03.2021
tarihinden itibaren korunmak üzere
09.08.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Geleneksel Anadolu motifleri ve doğadaki unsurlardan oluşan motiflerin kullanıldığı Hemşinli olan kadınların hayallerinde kurguladıkları renklerle bir araya getirdikleri uyumun desendeki el emeği
Hemşin Çorabı'nın hikâyesini
Hemşin Belediye Başkanı Sayın Halim Kazım BEKAR
sizler için anlattı.

Sayın Başkanım, Hemşin Çorabı'nın tarihi geçmişi hakkında bizleri bilgilendirir misiniz?

Orta Asya'daki Türk boylarından olan Hemşinliler, folklorik özelliklerini günümüze kadar taşımışlardır. Hemşin Çorabı da bunlardan birisi olup 1879 ve 1881 tarihli Trabzon Vilayeti Salnamelerinde "Hemşin nahiyesinde yün çorap vb. ürünlerin imal olunarak her tarafa nakli ile satılır" bilgisi bulunur. Bu durum Hemşin Çorabının coğrafi sınır ile özdeşleştiğini ve ün bağını göstermektedir.

Düğünlerde, bayramlarda giyilen Hemşin Çorabı, ilçemizin kültürel bir değeridir. Bunu yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak adına çalışma başlattık. Sonucunda kültürel miras diyebileceğimiz Hemşin Çorabı'nı tescilletirdik.

Hemşin Çorabı'nın yapımında neler kullanılmaktadır? Hangi motifler kullanılmaktadır? Bu motiflerin anlamları nelerdir?

Daha önce koyun ve keçi yününden yapılan çoraplarımız günümüzde yeni ipliklerden de yapılmaktadır. Örülen çorapların üzerindeki desenlerin bir anlamı ve hikâyesi vardır. 20-30 yıl önceki çoraplardan esinlenerek eski ve yeni motifler çıkarılmakta ve örülmektedir.

Geleneksel Anadolu desenleri ile doğadaki hayvanlardan, bitkilerden ve eşyalardan esinlenerek kuşgözü, kuş bacağı, koçboynuzu, zincir, keroç, at nalı, kaytan, koyungözü vb. isimler ile adlandırılan şekiller işlenir. Ayrıca çorap ören kişinin ustalığına ve yaratıcılığına bağlı olarak farklı motifler de kullanılmaktadır.

Her yıl Hemşin Göleti
Yaz Spor Şenlikleri ve
Kültür Sanat ve Tulum
Festivali'nde
Hemşin Çorabı
örme yarışması
düzenlenmektedir

Tanıtımı ve satışı için neler yapıyor veya yapılmaktadır?

Gelecek nesillere aktarımı amacıyla coğrafi tescilini elde ettiğimiz çorabımızı üretip pazarlama adına bir yol haritası çizdik. Bununla ilgili bir proje hazırladık. DOKAP'a sunduğumuz proje, kooperatifleşme, üretim ve pazarlamayı içermektedir. Kuracağımız kooperatif ile üretilen çoraplar satışa sunulacaktır.

Kooperatif içerisinde üretim ve pazarlama bölümü oluşturacağız. İlçe merkezinde oluşturacağımız hediyelik eşya satış reyonları ile de satışa sunacağız. Online olarak da satışlarımız devam edecek. Böylelikle kadınlarımıza yeni iş sahası açarak ev ekonomilerine de katkı vereceklerdir.

Aynı zamanda istihdam da yaratmış olacağız. Halkımızın refah seviyesini artırmayı amaçlıyoruz. Bunun yanında coğrafi tescil ile ilgili olarak başka çalışmalarımız da mevcuttur. Böylelikle kadınlarımıza yeni iş sahaları açmayı hedefliyoruz.

Tanıtımı için her yıl Hemşin Göleti Yaz Spor Şenlikleri ve Kültür Sanat ve Tulum Festivali'nde Hemşin Çorabı örme yarışması düzenlenmektedir.

Coğrafi tescilli ürünlerin yöre ekonomisine ve ülke ekonomisine katkılarına dair düşünceleriniz nelerdir?

Çorabımızın tarihsel süreçte örüldüğünü görmekteyiz. Ancak ekonomiye artı değer katma noktasında kazancı olduğunu söyleyemeyiz. Son 1-2 yıldır özellikle halk eğitimde çalışan kadınlarımız artık bu çorabı örüp internet üzerinden satışını gerçekleştirmektedirler. Japonya'ya kadar alıcı bulan çoraplarımıza gün geçtikçe talebin arttığını görüyoruz. Kadınlarımız böylelikle ev ekonomisine de katkı sunmaktadırlar. Bu da bizleri memnun etmektedir.

Coğrafi tescil adına yaptığınız diğer çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz?

Özellikle yayla göçlerinde pişirilen ve uzun süre bayatlamayan Hemşin Ketesi'ne yönelik çalışmamız söz konusudur. Yine Elmalı Baklavamız var. İnşallah bu çalışmaları sonuçlandırdığımızda gastronomi alanında da söz sahibi bir ilçe olma yönünde önemli mesafe kat edeceğiz. Bu da ilçemizin turizmde farklı alanlar oluşturacaktır. Bir yandan kültürel değerimiz **Hemşin Çorabı** diğer yandan gastronomi alanında kete ve baklavamız Bilen Köyü Camii ve Akyamaç Şelalesi gibi doğal ve tarihi eserlerimizle turizmde söz sahibi olmak istiyoruz. Gelecek misafirlerimize farklı noktalarda ve alanlarda hizmet vereceğiz.

Alucra Oğlak Kebabı

Coğrafi İşaretin Türü

Mahreç

Başvuru Yapan/Tescil Ettiren Kurum

Dosya Numarası

C2019/004

Giresun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Başvuru Tarihi

14.01.2019

Tescil Numarası

582

Ürün Grubu

Tescil Tarihi

27.10.2020

İşlenmiş İşlenmemiş Et Ürünleri

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 14.01.2019 tarihinden itibaren korunmak üzere 27.10.2020 tarihinde tescil edilmiştir.

Gurbete giden kişilerin yol yiyeceği olarak kullanılan oda koşullarında 2-3 gün bozulmadan kalabilen çok eski bir geleneğe sahip **Alucra Oğlak Kebabı'nın hikâyesini Giresun İl Tarım ve Orman Müdürü Sayın Dr.Muhammet ANGIN** siz değerli DOKA okuyucuları için anlattı.

Alucra Oğlak Kebabı'nın coğrafi tescil sürecini bizimle paylaşır mısınız? Coğrafi tescile neden gereksinim duydunuz? Amacınız neydi?

Alucra'da üretimi yapılan süt kuzularından elde edilen bir besin çeşididir. Özellikle hafta içi fırınlarda pişirilerek Cumartesi günleri de pazarlaması yapılan bir kebab türüdür. Coğrafi işaret tescilinin yapılması ile birlikte Alucra Oğlak Kebabı Alucra'nın simgesi haline gelecek olup, değerine değer katacaktır. Bu bizim için çok önemlidir. Ekonomiye kazandırılması ve pazar değerinin artırılması amacıyla bu çalışmayı başlattık.

Dosyaların hazırlanması ve analizinin yapılması oldukça zor bir süreç. Hangi fırınlarda hangi şartlarda yapılıyor, hangi taşlarla yapılacak gibi analizler sonucunda dosyayı hazırladık. İl müdürlüğümüz adına tescilini sağladık.

Alucra Oğlak Kebabı'nı ülkemizdeki tescilli diğer kebaplardan ayıran özelliği nedir?

Bu kebab ülkemizdeki diğer kebapların aksine müşterilerine sıcak olarak değil, soğuk sunulmaktadır. Mayıs ve Haziran aylarında üretimi yapılıyor.

Coğrafi tescil adına yaptığınız diğer çalışmalar hakkında bilgi verir misiniz?

Coğrafi tescil çalışmalarımızı menşe ve mahreç olarak iki ayrı kategoride sürdürmekteyiz. İlimize özgü yaklaşık 20'ye yakın üründe çalışmalar yürütüyoruz. Giresun Simidi, Tirebolu Çayı, Giresun Taflanı, Giresun Fındık Ezmeli Kadayıf Tatlısı, Çamoluk Siyez Buğdayı ve Giresun Isırganı için coğrafi işaret almaya yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Alucra Oğlak Kebabı üretimine ilişkin bilgi verir misiniz? Nerede ve nasıl üretilmektedir?

Mevsimsel olarak yapılıyor. Mayıs ayı başından Ekim ayı sonuna kadar olan dönemde 10-15 kg karkas ağırlığına sahip kara oğlakların bölgeye özgü teknikle fırında pişirilmesiyle yapılan bir kebaptır. Özellikle yaz döneminde talep edilen bir kebab türüdür.

Alucra Oğlak Kebabı çok eski bir geleneğe sahiptir. Oda koşullarında 2-3 gün bozulmadan kalabilen bu kebab, gurbete giden kişilerin yol yiyeceği olarak kullanılırken, kış şartlarında 2-3 ay saklanabilme özelliği ile aynı zamanda kış yemeği olarak da kullanılmıştır. Alucra Oğlak Kebabı cumartesi günleri ilçe pazarında kilo ile satılırken, bölgeye yakın diğer ilçelerde de hafta pazarlarında satışa sunulmakta, sipariş üzerine ülkemizin çeşitli yerlerine de gönderilmektedir.

Bir kamu yöneticisi olarak, coğrafi tescilli ürünlerin yöre ve ülke ekonomisine katkıları nelerdir?

Ciddi anlamda katkı verdiğini söyleyebilirim. Sadece Alucra Oğlak Kebabı değil birçok tarımsal ürünün işlenmesi, paketlenmesi ve pazarlanması üzerinde Bakanlığımızın ekonomi programı çerçevesinde de destekleme yapıyoruz.

Üretimin olması çok önemli olmakla birlikte marka değerinin de olması çok önem arz etmektedir. Dolayısıyla coğrafi tescilli ürünlerin pazarlanmasını daha cazip hale getirecektir.

Alucra Oğlak Kebabı'nın ekonomik getirisi yanında diğer faydaları nelerdir?

Hayvancılığa olumlu katkısı olacaktır. Marka değeri oluştuğunda pazarlamaya da katkı sağlayacağını düşünüyoruz. Alucra'daki çiftçilerimizin bir anlamda gelir seviyesini de arttıracaktır.

Giresun İl Tarım ve Orman Müdürlüğü olarak coğrafi tescilli ürünlerin tanıtımı ve pazarlaması adına neler yapıyorsunuz? Bu yöndeki çalışmalarınız nelerdir?

Ziraat Bankası'nın tarımsal kredilerinden faydalandırmayı hedefliyoruz. %50'lik indirimli kredi kullanma olanaklarından faydalandırmak için çalışmalar yapmayı hedefliyoruz. Vatandaşlarımızın bu ve buna benzer olanaklardan yararlanmasını teşvik ediyoruz. Özellikle küçükbaş hayvan sayımızın artırılması noktasında Bakanlığımızın destekleri devam etmektedir.

Tanıtım için yerel yönetimler, ziraat odaları ve diğer sivil toplum örgütleriyle birlikte ortak hareket ediyoruz. Ürünlerin reklamı ve marka değerinin oluşması adına teknik anlamda destek oluyoruz.

Bu yönde bir örnek verebilirim. İl Tarım ve Orman Müdürlüğü olarak gıda denetimleri yapıyoruz. İl kontrol laboratuvarımıza bir dondurma geldi. Bütün dondurmaların denetimlerini yaptığımızda bir dondurmada hiç bakteri olmadığını fark ettik. Bir üründe koruyucu madde yoksa mutlaka belli oranda bakteri ürer. Belli standardı vardır.

35

O standardı geçtiğinde de cezai müeyyide uygulanır. Gelen dondurmada ise hiç bakteri olmadığını gördük. Görele'ye ait özel bir dondurma olduğunu öğrendik. Görele dondurmasının üretiminde meyan kökü kullanılmaktadır. Anti bakteriyel özelliğe sahip meyan kökünden elde edilen dondurmada bakteri ürememektedir. Katkı maddesi olmayan dondurmada doğal yollardan bakteri üretiminin de önüne geçilmiş oluyor. Bu yönde Görele Belediyesi ile birlikte hareket ederek Görele dondurmasının coğrafi tescilini aldık.

Gümüşhane Dölek Güveci

Coğrafi İşaretin Türü

Mahreç

Dosya Numarası

C2019/229

Başvuru Tarihi

30.12.2019

Tescil Numarası

718

Tescil Tarihi

12.04.2021

Başvuru Yapan/Tescil Ettiren Kurum

Gümüşhane Merkez Dölek Köyü Yardımlaşma ve Kültür Derneği

Ürün Grubu

Halılar, kilimler ve dokumalar dışında kalan el sanatı ürünleri

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 30.12.2019 tarihinden itibaren korunmak üzere 12.04.2021 tarihinde tescil edilmiştir

Asırlardır evlerin bahçelerinde özellikle kadınların el becerileriyle şekillenen, çamurdan üretilerek içinde pişen çorbadan sarmaya, etten sebze yemeklerine birçok yemeklere lezzet katan **Gümüşhane Dölek Güveci**'nin hikâyesini yine aynı köyden olup, coğrafi tescil sürecini yöneten

Sayın Prof.Dr.Yılmaz ARI

siz değerli DOKA Dergisi okuyucuları için anlattı.

Kendinizi kısaca tanıtarak Gümüşhane Dölek Güveci ile ilgililiğinizi anlatır mısınız?

Gümüşhane'nin Dölek Köyü'nde doğdum ve ilkokulu bu köyde okudum. Daha sonraki okul hayatım köy dışında geçti. Köyde oturan ve aynı zamanda güveç ustası da olan annemi her yıl ziyaret ederek belli bir dönemini köyde geçirmekteyim.

Çocukluğumuzda güveç üretimi ile ilgili işlerde ailemize yardım ederdik. Dolayısı ile güveç yapımı konusundaki bütün aşamaları ve satışı uygulamalı olarak ta çocukluğumuzda öğrenmiştik. Daha ortaokul öğrencisiyken bir kez kamyonla Bayburt ve Erzurum'a güveç satmaya gitmiştim.

Gümüşhane Dölek Güveci coğrafi işaret tescili dosyası tarafımdan hazırlanmış, tescille işlemlerin

tamamı dernek merkezi İstanbul'un Ümraniye ilçesinde bulunan Gümüşhane Merkez Dölek Köyü Yardımlaşma ve Kültür Derneği adına tarafımdan yürütülmüş ve 2021 Nisan ayında sonuçlandırılmıştır.

Dölek Güveci'ne yönelik akademik çalışmalarınızdan bahseder misiniz?

Konu hakkında akademik çalışmalarım da bulunmakta olup, Milli Folklor Dergisinde Dölek Köyü güveççiliğinin somut olmayan kültürel miras olarak korunması ve sürdürülebilirliği ile ilgili çalışmam yayımlanmıştır. Güveççiliğin kültürel coğrafyasını konu alan başka bir akademik makalem de yayın aşamasındadır.

Dölek Güveci'nin tarihi geçmişi hakkında bizleri bilgilendirir misiniz?

Dölek Güveci'nin yapımının ne zaman ve nasıl başladığı konusunda kesin bilgiye sahip değiliz. Ancak köyümüzde güveç yapımının yüzlerce yıldır devam ettiğini köyün sözlü tarihinden anlamaktayız. 1932 yılında Türkiye'de geleneksel çömlekçiliğin envanterine yer veren bir kayıtta Dölek köyü de geçmektedir.

Ancak güveç yapımının başlangıcı bundan çok daha eskidir. Güveç yapımının nasıl başladığına dair bazı teoriler vardır ama bunların hiç birisi kesin kanıtlara dayanmamaktadır. Güveç ürünlerinden ne Osmanlı zamanında ne de Cumhuriyet döneminde vergi alınmadığı için tarihi arşiv kayıtlarında güveç üretimine dair bir bilgi yoktur. Şu anda köyde yaşayan 80-90 yaşında olan yaşlılar da kendi dedelerinden güveçle ilgili hikâyeler duyduklarını anlatmaktadırlar. Böylece sözlü tarih, köyde güveç yapımının 200 yıldan fazla devam ettiğine işaret etmektedir.

Dölek Güveci'nin diğer güveçlerden farkı nedir?

Dölek Güveci birçok bakımdan diğer güveçlerden ayrılmaktadır. Öncelikle Dölek Güveci birkaç basit alet yardımı ile tamamen elde yapılmaktadır. Standart bir üretim metodu yoktur ve bu her güvecin biricik ve özgün olduğuna işaret eder.

İkinci özelliği tamamen kadınlar tarafından yapılmasıdır. Güveç üretim süreçlerinden satış kısmı hariç, güveç çamurunun çıkarılması, taşınması, güveç yapmaya hazır hale getirilmesi ve güveçlerin üretimi büyük ölçüde kadınlar tarafından yapılır. Yapım esnasında çömlekçi çarkı kullanılmaz. Ayrıca diğer bazı güveçlerin yapımında kullanılan kimyasal maddeler Dölek Güveci'nin yapımında kullanılmaz.

Dolayısıyla tamamen doğal bir üründür ve plastik ve metal ürünlerden kaynaklı sağlık riskleri Dölek Güvecinde yoktur. Ayrıca Dölek Güveci yapı malzemesi bakımında da sedimanter malzemeye değil, volkanik malzemeye bağlıdır.

Çamurun çıkarılması, hazırlanması ve yapımı tamamen el ürünü olduğu için fırınlanma sırasında pişirme zayıfatı diğer güveçlere göre daha düşük olmaktadır. Bu yönüyle de özgündür. Bütün bu özellikler Dölek Güvecini diğer güveç çeşitlerinden ayırmaktadır.

Dölek Güveci'nin üretimine ilişkin bilgi verir misiniz? Nerede ve nasıl üretilmektedir?

Dölek Güveci tamamen Dölek Köyünde üretilmektedir. Köy içerisinde 5-6 farklı yerden alınan ve temelde sert ve yumuşak denen iki tür toprak çeşidinin karıştırılması ile elde edilen güveç çamurundan yapılmaktadır.

Kadınlar bu toprakları bulundukları yerden çıkararak araç ile ulaşılabilen yerlerde araçla, diğer yerlerden ise insan ya da hayvan sırtında köye getirirler. Burada istiflenen çamur, güveç yapılacağı zaman belli ölçülerde karıştırılır ve önce ayakla çiğnenerek homojen hale getirilir. İçerisindeki yabancı maddeler ayıklanır ve ayağa değen taşlar ayıklanır. Daha sonra elle de yoğrularak çamur içerisinde kalan küçük taşlar ayıklanır.

Hazır hale getirilen çamur usta tarafından temel malzemeler olan kurufa, tahta, taraklar ve kıranızı kullanılarak şekillendirilir. Usta kadın hazırlanmış çamuru uzun çubuklar şeklinde şekillendirerek tahta üzerine koyduğu tabanın üzerinde üst üste dizerek yapılacak forma göre şekillendirir ve taraklarla düzleyerek şekil verir.

Daha sonra belli bir süre kuruyan güveçler gogoç adı verilen bir taşla perdahlanır. İyice kuruyan güveçler tandırlarda pişirilir, pişirilen güveçlerin üzerine süt dökülerek zillenir ve kullanıma hazır hale getirilir.

Dölek Güveci'nin coğrafi tescil sürecini bizimle paylaşır mısınız? Niçin böyle bir gereksinime ihtiyaç duyduunuz? Amacınız neydi?

Köyümüz bu güvecin üretildiği tek yerdir ve bu durumun ulusal bir kurum tarafından da tescil edilmesini istedik. Bu anlamda merkezi İstanbul'un Ümraniye ilçesinde bulunan Gümüşhane Merkez Dölek Köyü Yardımlaşma ve Kültür Derneği adına başvurumuzu hazırladık.

Derneğin de bir üyesi olarak dernek tarafından verilen yetki belgesi ile başvuru dosyasını hazırlayarak 30.12.2019 tarihinde Türk Patent ve Marka Kurumu'na başvurduk. 15 aydan fazla süren bir değerlendirme sonunda 12.04.2021 tarihinde tescil edildi. Böylelikle Dölek Köyünde üretilen bir ürün yine Dölek Köyü halkının kendi imkânları ile tescil edilmiş oldu.

Tescilin amacı bu ürünün Dölek Köyüne ait olduğunu resmi olarak da tespit etmek, güveççilik etrafında gelişen halk kültürünü korumak ve gelecek nesillere aktarmak; kırsal kalkınma hedeflerine hizmet etmek; geleneksel olarak yapılan bu el sanatının özellikle köylü kadınlara belli ölçülerde de olsa gelir getirmesini temin etmek ve bu yolla köyden şehirlere olan göçü önleyebilmektir. Doğal olarak bu hedeflerin her birisi ancak sistematik çalışmalarla erişilebilecek hedeflerdir. Bu hedefler doğrultusunda çalışan bütün resmi kurumlara ve STK'lara bu anlamda görevler düşmektedir.

Coğrafi işaret tescilinin önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Türkiye'nin her yöresi belli özellikleri nedeniyle özgün ürünlerin yetiştirilmesi için uygun potansiyele sahiptir. Bunun temel nedeni coğrafi koşulların çok çeşitli, zengin ve farklı ürünler yetiştirmeye müsait olması; ancak asıl nedeni ise Anadolu topraklarında nesilden nesile aktararak günümüze kadar başarı ile korunan kadim halk

kültürlerinin etkisidir.

Aslında coğrafi işaretli ürün olarak tescil edilmenin en önemli yararlarından birisi bu kadim kültür ve gelenekleri yeniden hatırlayarak, bunları toplumun sürdürülebilir kalkınmasının birer aracı haline getirmektir.

Özellikle somut olmayan kültürel miras olarak kabul edilen ve coğrafi işaretli ürünlerin tescilinde önemli role sahip olan gelenek ve bilgilerin dikkatli bir şekilde ele alınması gerekmektedir. Bu miras unsurlarının bağlamından koparılması, aşırı ticarileştirilmesi, dondurulması, turistifikasyonu, müzefikasyonu, çevresel kaynakların istismarı ve kurumlar arası diyalog eksikliği gibi konular bir takım riskler barındırmaktadır. Tescilli ürünlerin bu risklerden uzak bir şekilde markalaştırılması ve yönetilmesi gerekmektedir.

Tanıtımı ve pazarlaması adına neler yapıyor veya yapılmaktadır? Bu yöndeki çalışmalarınızı anlatır mısınız?

Gümüşhane Dölek Güveci'nin tanıtımı ve pazarlanması konusunda henüz sistematik çalışmalar yoktur. Dölek Güveci'nin hem Gümüşhane'de hem de Trabzon, Rize, Bayburt, Erzurum, Erzincan gibi komşu illerde geleneksel bir pazarı vardır. Halen de pazarlama bu geleneksel alanları hedeflemektedir. Ancak coğrafi işaretli ürün olarak tescil edilmenin bu durumu değiştirmesi beklenmektedir. Bu suretçe DOKA ve DOKAP gibi yerel ve bölgesel resmi kurumların, STK'ların ve ilgili diğer kurumların katkısı ile yeni pazarlama imkânları yaratılabilir.

Coğrafi işaret aldıktan sonra neler yaptınız?

Gümüşhane Dölek Güveci'nin coğrafi işaretli ürün olarak tescil edilmesinin üzerinden sadece 6 ay geçmiştir. Bu süre içerisinde tescil ile ilgili ya da tescil sonrası yapılacaklar ile ilgili henüz kayda değer bir gelişme olmamıştır. Tescil işleminin Dölek Güveci'ne olan ilgiyi arttırdığı muhakkaktır çünkü güveç satışlarında belirgin bir artış olmuştur. Bu artan ilginin nasıl yönlendirilmesi ve karşılanması gerektiği ilgili paydaşların yapacağı planlamalarla mümkün olacaktır.

Bir yandan ürün kalitesini artırma ve standart hale getirme, bir yandan pazarlama konusunda yeni olanakların yaratılması, bir yandan da artan bu ilginin yerel kalkınma için nasıl kullanılabileceği üzerinde çalışmalar planlanmaktadır. Bu çalışmalarda Dölek Köyü Muhtarlığı, Gümüşhane Valiliği, Gümüşhane Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Gümüşhane Belediyesi, Gümüşhane Halk Eğitim Müdürlüğü ve köy STK'larına görevler düşmektedir.

Sosyolojik olarak bölgeden göçü önleme adına bir faydası olur mu? Bu yöndeki görüşlerinizi öğrenebilir miyiz?

Coğrafi işaretli ürünlerin yerel kalkınmaya doğrudan etki ettiği bilinen bir gerçektir. Bu anlamda Dölek Güveci de Dölek Köyü'nün kalkınmasında ve buradan olan göçün önlenmesinde doğrudan etki yapması beklenmektedir. Aslında güveççilik sayesinde Dölek Köyü, olumsuz coğrafi koşullarına rağmen Gümüşhane'nin halen kalabalık köylerinden biridir.

Dölek köyü sakinleri olarak bu süreçte neler yaptınız veya yapıyorsunuz? Coğrafi tescil aldıktan sonra köylüye ne tür faydaları olacaktır?

Gümüşhane Dölek Güveci seri üretimi yapılan bir ürün değildir. Burada beklenti ticari olarak çok gelir getiren bir ürün ortaya çıkarmak da değildir. Asıl beklenti güveççilik kültürünü, güveç yapım konusundaki geleneksel bilgiyi, güveç üretim mekanlarını ve üretimde kullanılan doğal kaynakları korumak ve sürdürülebilir kullanımını sağlamaktır.

Genç nesillerin bir gelecek görmemesinden dolayı güveççilik gerilemektedir. Bu da somut olmayan kültürel mirasın önemli taşıyıcılarından birisi olan çömlekçiliğin yok olmasına neden olabilecek bir durumdur. Nitekim Türkiye'de geleneksel çömlekçilik yapan yerlerin büyük bir çoğunluğunda bu çömlekçilik artık bitmiştir ve yapılmamaktadır. Kırsal toplumların hayatta kalması ve buralarda sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleşmesi geleneksel üretime dair bilgilerin korunması ve gelecek nesillere aktarılmasına bağlıdır.

Gümüşhane Dölek Güveci'nin coğrafi işaretli ürün olarak tescil edilmesinden beklenen ana fayda da bütün bu konularda farkındalık oluşturarak toplumun sürdürülebilir kırsal kalkınmasına katkı yapmasıdır.

Coğrafi işaretli ürün olarak tescil edildikten sonra Dölek Güveci'ne yerel ve ulusal basında oldukça fazla ilgi gösterildiğini görmekteyiz. Konu ile ilgili haberler TRT başta olmak üzere yüzlerce yerel ve ulusal medya organında yer almıştır. Bunun sonucunda 2021 yazında güveç almak amacıyla köye gelenlerde belirgin bir artış olmuş, hem köyden hem de Gümüşhane merkezde Dölek Güveci satanların ifadelerine göre satış rakamları da belirgin şekilde artmıştır. Bu üretimin doğal kaynak üzerinde baskı oluşturmaması için gerekli düzenlemeler ve kontrollerin yapılmasına ihtiyaç vardır.

Sürmene Bıçağı

Coğrafi İşaretin Türü	Mahreç	Başvuru Yapan/Tescil Ettiren Kurum
Dosya Numarası	C2017/111	Sürmene Belediyesi
Başvuru Tarihi	25.08.2017	Ürün Grubu
Tescil Numarası	329	Halılar, Kilimler ve Dokumalar Dışında Kalan El Sanatı Ürünleri
Tescil Tarihi	22.02.2018	

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 25.08.2017 tarihinden itibaren korunmak üzere 22.02.2018 tarihinde tescil edilmiştir.

Sürmene Bıçağı'nın patentini alarak
marka değerini arttıran
Sürmene Belediye Başkanı Rahmi ÜSTÜN,
ilçesiyle özdeşleşen, ünü ilçe sınırlarını aşır
Dünya'ya yayılan Sürmene Bıçağı'nı anlattı.

Sürmene Bıçağı'nın tarihi geçmişini hakkında bizleri bilgilendirir misiniz?

Sürmene Bıçağı'nın tarihi çok eskilere dayanmaktadır. İlçemizdeki yerleşim çok eskilere dayandığı için bıçağımızın tarihi de ilçe tarihi ile eş zamanlı diyebilirim. Bıçakçılık dededen atadan bizlere miras kaldı diyebilirim. Cumhuriyet döneminde bütün delikanlıların olsun askerlerin olsun bellerinde bizim Sürmene kaması diye tarif ettiğimiz bıçaklar vardı.

Sürmene'de balıkçılık ve demir madeni işlemeciliği bundan tam 3000 yıl öncesine kadar dayanmaktadır. Demiri işlemeyi ilk kullanan Cenevizliler olmuştur. Sonrasında Kuman Türkleri, Rumlar ve daha sonra Türkler bu çalışmaları ve geleneği devam ettirmişlerdir.

Çeşitli tarihi kaynaklarda bundan söz edilmektedir. Örneğin Evliya Çelebi'nin seyahatnamesinde gemilerini Yeniay Limanı'nda tamir ettikleri ve kesici aletlerini de Sürmene'de demir ustalarına bileylettiklerini yazmaktadır. Yani işin özü Sürmene'de de bıçakçılık tarihi çok eskilere dayanmakta olup, uzun yıllar boyunca oluşan bir kültür ve son sistem bir teknikle beraber günümüze kadar gelmiştir.

43

Sürmene Bıçağı'nın coğrafi tescil sürecini bizimle paylaşır mısınız? Niçin böyle bir gereksinime ihtiyaç duydunuz? Amacınız neydi?

Belediye Sürmene Bıçağının belediye olarak Türk Patent Enstitüsü'ne başvurarak coğrafi işaret tescilini aldık. Bu patent sayesinde bıçakçılarımız dışında bu mahiyette başka bir yörenin bıçakçıları bu işi yapamayacaktır. Türkiye'de ve dünyada bıçağımızın marka değerleri artırmıştır ve çok iyi bir müşteri potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla Sürmene Bıçağı bir marka olmuştur. Coğrafi tescili de marka değerimizi artırmıştır.

Eskiden imalat aşamasında ham çeliği alırlardı. Atölyelerinde dövülen çelik, balık yağıyla sulanarak bıçak haline getiriliyordu. Son zamanlarda fabrikasyon olunca sistem biraz değişti. Seri üretime geçildi. Dolayısıyla eski haliyle yaşatılması adına belediye olarak coğrafi işaretini de aldık.

Sürmene’de yapılması gündemde olan Bıçak Müzesine yönelik sürdürdüğünüz çalışmalarını anlatır mısınız?

Sürmene Bıçağı hem tarihten gelen bir ürün olarak hem de son zamanlarda iyi bir ekonomik getiri sağladığından müzesinin yapılması zaruri hale gelmiştir. Yaklaşık bir yıl önce bu amaçla DOKA’ya müracaat ettik. DOKA’da bize buna yönelik destek verdi.

Bu çalışmamızı sosyal medyada paylaşınca hayırsever işadamlarımızdan Alper KANCA bu işe talip oldu. İlçemize okul da kazandıran hayırsever işadamımız bu işi üstlendi. El Aletleri ve Bıçak Müzesi olması yönünde bize öneride bulundu. İlçemizde daha önce kullanılan kazmasından küreğine kadar birçok el aleti bulunmaktadır. Bakırcılığından demirciliğinden tersaneciliğine kadar kullanılan farklı objelerin de sergileneceği müzemizin yapımını üstlendi.

Yer konusunda en son Kızılay’a tahsis ettiğimiz mekânın arka bahçesinde müze yapmayı tasarlıyoruz. Müzemizin bahçesine DOKA’nın destekleriyle de tematik çocuk bahçesi yapacağız.

Hayırsever işadamlarımız Sürmene’ye böyle yatırımları yapmayı seviyorlar. Okullarımızın büyük bir bölümü hayırsever işadamlarımızca yapılmıştır. Daha yeni bir işadamımız ile engelli çocuklarımızın eğitimine yönelik okul yapılması için protokol imzaladık.

Coğrafi tescil adına yapılan diğer çalışmalarınız hakkında bilgi verir misiniz?

Sürmene’nin bazı marka değerleri vardır. Bunlardan biri bıçak diğeri de pidedir. Sürmene bıçağı şu anda ilçemizde hem el yapımı hem de fabrikasyon yöntemiyle üretilmektedir. Sürmene Bıçağı’nın yanında Sürmene Esnaf ve Sanatkarlar Odası tarafından yine Sürmene’ye özgü Sürmene Pidesi’nin coğrafi işareti 2020 yılında tescillenmiştir. Sadece Sürmene Pidesi’ni yemek amacıyla ilçemizde çok sayıda tur operatörü turist getirmektedir.

Tanıtımı ve pazarlaması adına neler yapıyor veya yapılmaktadır? Bu yöndeki çalışmalarınızı anlatır mısınız?

Bu işi daha kalıcı ve daha kaliteli yaptırabilmek amacıyla devlet destekli bir takım yatırımları yapmaya çalışıyoruz. Örneğin bıçakçıları bir araya getirip şirket veya kooperatif kurdukmayı düşünüyoruz. Sadece ham çeliği dışarıdan almak suretiyle kesimi, sulaması ve yapımını sadece ilçemiz içerisinde olmasını hedefliyoruz.

Sürmene Bıçağı'nın üretimine ilişkin bilgi verir misiniz? Nerede ve nasıl üretilmektedir?

Son zamanlarda Sürmene Bıçağı artık ilçemiz için bir sanayi ürünü haline gelmiştir.

Coğrafi tescilli bıçak ve pidemiz ilçemize önemli oranda ekonomik girdi sağlamaktadır. Bu yüzden hem bıçağa hem de pideye sahip çıkıyoruz. Kalitesinin bozulmasını istemiyoruz. Sürmene Bıçağı'na yönelik ilçemizde 50'ye yakın imalathane, çarşı içerisinde ise 70'e yakın satış mağazası bulunmaktadır. İki adet fabrikamız da bıçağı üretmektedir. Yurt dışına ihracat yapmaktayız. Büyük marketlerde satışlarına başlandı. Hem istihdam hem de ekonomik girdi sağlamaktadır.

İmalathaneler genelde aile şirketi şeklinde faaliyet göstermektedirler. Bu imalathanelerde çok fazla sayıda işçi çalışmamakla birlikte fabrikalarımızda 200'e yakın işçi istihdam edilmektedir. Bu aynı zamanda kısmen göçü de önlemektedir.

Gün geçtikçe marka değeri artan Sürmene Bıçağı'nın firmalarımızca yurtdışına ihracı bile gerçekleştirilmektedir.

Sürmene Bıçağı'nın taklitlerinden korunması için neler yapıyorsunuz?

Marka olan ürünün taklide de olmaktadır. İl dışında yapılıp da Sürmen Bıçağı adı altında satılan çok sayıda bıçağa da rastlamaktayız. Biz de bunu yapanları Ticaret Bakanlığı'na bildiriyoruz ve gerekli cezai işlemlerin uygulanmasını sağlıyoruz.

Sürmene Bıçağı'nın diğer bıçaklardan farkı nedir? Bıçak çeşitleri nelerdir?

El yapımı bıçaklarımız dünya üzerinde farklı bir yere sahiptir. Öncelikle çelik gözenekleri dövülerek soğuk dövme yapılır. El yapımı bıçağın en büyük özelliği suyudur. Yunus balığının yağında ağaç kömüründe suyunu veririz. Sürmene bıçağını diğer bıçaklardan ayıran en büyük özelliği de budur.

Bıçakçılık Sürmene'de bir yaşam tarzı, bir ifade etme şeklinde oluşmuştur. Usta bıçağı yaparken Karadeniz'in yaşam koşullarının gereği olan sert, dayanıklı, eğilmez, kırılmaz ve çok keskin olmak zorunluluğunu aynen ürüne yansıtmaktadır. Sürmene Bıçağının yakalamış olduğu kalite dayanağı ve en önemli nedeni budur.

Sürmene'de bıçak üretiminin yaygınlığının nedeni balıkçılığın yaygın olmasıydı. Bıçağa su verme işlemini bile Yunus balığının içinde yapanlar vardı.

Bıçağın tasfiyesini motor kullanmadan, toprağa serilmiş iki çatallı direğin ortasına geçirilmiş bir bileği taşıyıcı el yardımıyla döndürerek yaparlardı.

Sap kısmını oluşturan boynuz ısıtılarak kalıba koyulur, mengene ile sıkıştırılıp, şekil verilir. Üzerine gümüş işleme süs takılırdı.

Sürmene bıçak çeşitleri; çifte kama, yunus başlı bıçak, çakı çeşitleri, av bıçakları, kurban bıçakları ve meyve bıçakları gündelik kullanılacak bıçaklardır.

Ordu'nun Şirin İlçesi “ÇATALPINAR”

Ordu / Çatalpınar İlçesi Künyesi

İlçe Oluş Tarihi	20 Mayıs 1990
Ordu İl Merkezine Uzaklık	56 Km.
Rakım	120 metre
Nüfus (2020)	13.658
Yüzölçümü	85 Km ²
Belediyeler/Beldeler	Çatalpınar (Merkez)
Mahalle Sayısı	23

Çatalpınar Kaymakamı Eyyüp Batuhan CİÇERCİ'nin anlatımıyla Çatalpınar

90'lı yıllarda Fatsa'dan ayrılarak kurulan ilçemiz genç bir ilçedir. Eski ismi Çatak olarak geçmektedir. Bolaman çayı ve Keş deresinin birleşiminde olan bir ilçedir. Yaklaşık 13.700 nüfusa sahip ilçemizin ana geçim kaynağı genelde Karadeniz'in diğer ilçelerindeki olduğu gibi fındıktır. Turizm olarak birkaç destinasyon noktasına sahibiz.

İlçemiz konum itibarıyla Fatsa'ya ve Ordu il merkezine yakınlığı nedeniyle gerçekten güzel bir yerdedir. Karadeniz coğrafyasın getirmiş olduğu dağınık bir yerleşime sahiptir.

Fatsa iç ilçeleri de besleyen önemli bir yerleşim yeri olmakla birlikte önemli oranda da istihdam yaratmaktadır. Özellikle Fatsa OSB nedeniyle vatandaşlarımızın büyük bir bölümü iş için Fatsa'ya gidip gelmektedirler. İlçemiz coğrafyanın getirdiği dezavantajla büyük sanayi yatırımlarına elverişli bir yapıya sahip değildir.

Biz de yerel dinamikler noktasında kadın istihdamını artırmayı amaçlıyoruz. Bununla alakalı faaliyetler yapmayı düşünüyoruz. Buna mukabil çalışmayı başlattık ve kadın kooperatifini kurduk. Belediyemizin olanakları ölçüsünde kadın kooperatifimize ilçe meydanında yer verdik. Burada yöresel ürünlerin sergilenmesi ve satışı yoluyla kooperatife gelir elde etmeyi ve bu gelirlerden de kadınlarımıza vermeyi düşünüyoruz. Böylelikle kadınlarımızın ev ekonomilerine katkılarını önceledik. Buna yönelik de ilçemize özgün ürün çalışmalarımız devam etmektedir. Mevcut yöresel ürünleri üretmeye devam edeceğiz. Ancak bu yöresel ürünlerin dışında farklı bir ürünle de sahaya çıkmayı hedefliyoruz. Örneğin fındık yağından krem yaptık. Kooperatif ölçeğinde kadın istihdamını da artırmayı amaçlıyoruz.

İkinci öne çıkardığımız husus tarım ve hayvancılıktır. Bilinçlendirme faaliyetlerini artıracğız. İlacı, suyu ve budamasının hangi zamanda verileceğı gibi konularda çiftçilerimize yönelik eğitimlerimize devam edeceğiz. Aynı şekilde hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımıza yönelik de bilinçlendirme faaliyetlerine devam edeceğiz.

İlçemizin tarım ürünü bildiğini üzere fındıktır. Tarım ile ilgili diğer değerleri tespit etmek istiyoruz. Bunlar kivi, hurma olabilir. Yerel kalkınma dernekleriyle birlikte salep yetiştiriciliğı ile ilgili talep eden vatandaşlarımıza bu eğitim verildi.

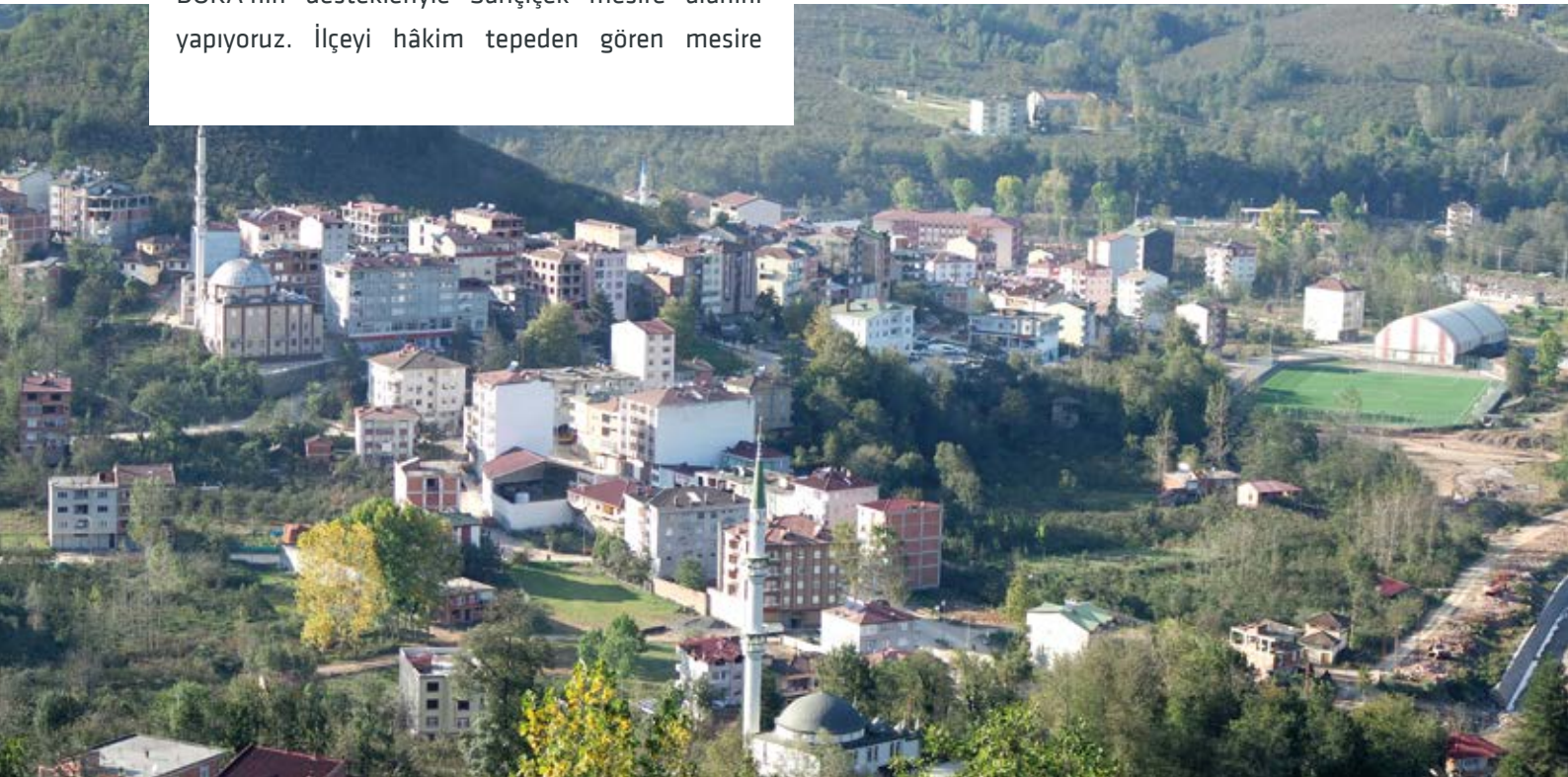
İlçemizi kalkındıracak bir diğer sektör ise turizmdir. Her ilçenin kendisine özgü değeri olduğunu düşünüyorum. İlçemizdeki mevcut turizm değerlerimizi tanıtmak istiyoruz. Örneğın şıfa suyumuz var. Böbrek taşına iyi geldiğı söylenen şıfa suyumuz gelen vatandaşımız fazladır.

Önümüzdeki sezona yetiştirmeyi planladığımız DOKA'nın destekleriyle Sarıççek mesire alanını yapıyoruz. İlçeyi hâkim tepeden gören mesire

alanında cam fanus restoranlar olacak. İnsanların piknik yapabileceğı alanlar ve yamaç paraşütü yapılabilecek olanaklar yer alacaktır. Burası da destinasyon noktası olacaktır. Perşembe yaylasını ve Çamaş kanyonunu ziyaret edenler mesire alanımızı da ziyaret edebilecektir.

Yine Gençlik ve Spor Bakanlığınca yaklaşık 2 milyon TL'lik bir yatırımla ilçe merkezindeki spor salonunun etrafına basketbol, voleybol sahaları ve portatif yüzme havuzunun olduğı bir spor kompleksi inşa ediliyor. Böylelikle gençlerimizin okullarda eğitim ve öğretimin yanı sıra sporsal aktivitelerle de kendilerini geliştirmesini amaçlıyoruz. Çatalpınar gibi küçük bir ilçe ölçeğinde çok büyük bir projedir.

Ajansların yereldeki etkisinin çok büyük olduğunu ifade edebilirim. Elazığ'da iken Fırat Kalkınma Ajansı ile çalışma fırsatım olmuştu. Yerelde özellikle eğitim, turizm, istihdam ve sanayi gibi sektörlerdeki projelerde çok büyük olanaklar sağlamaktadırlar.

Tarihçe

İlçenin kuruluşu ile ilgili kesin bilgiler bulunmamakla beraber, 19.yüzyılın başlarında kurulmaya başladığı tahmin edilmektedir. Karahamza köyüne bağlı bir mahalle olarak kurulan ilçe 1953 yılında Çatak adı altında ayrılarak müstakil bir köy olmuştur.

1973 yılına kadar Çatak köyü olarak devam etmiştir. Çatak, çevre köyler ile Aybastı ve Korgan'dan gelen yolların birleştiği yerde bulunduğundan gelişmeye devam etmiş, aynı yıl Karahamza Köyünün Hatipler Mahallesi, Keçili Köyünün Haşal Mahallesi, Sakargerış Köyünün Terimli Mahallesi ile birleşerek 1973 yılında Çatalpınar Belediyesi adı altında Belediye teşkilatı kurulmuş ve Çatalpınar adını almıştır.

Çatalpınar Beldesi, 20 Mayıs 1990 gün ve 20523 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 3644 Sayılı Kanunla ilçe olmaya hak kazanmış, 04.12.1991 tarihinde ilk Kaymakamın göreve başlamasıyla resmen ilçe haline gelmiştir.

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü ve İklim

İlçe, Karadeniz sahil yolunun Fatsa-Aybastı üzerinde İç Anadolu'ya bağlayan karayolu üzerinde, Bolaman çayı Keş deresinin birleştiği yerde kurulmuştur. 85 km²'lik yüzölçüme sahip Çatalpınar'ın batısında Korgan ve Fatsa, güneyinde Kabataş, doğusunda Gürgentepe ve Çamaş, kuzeyinde ise Fatsa bulunur.

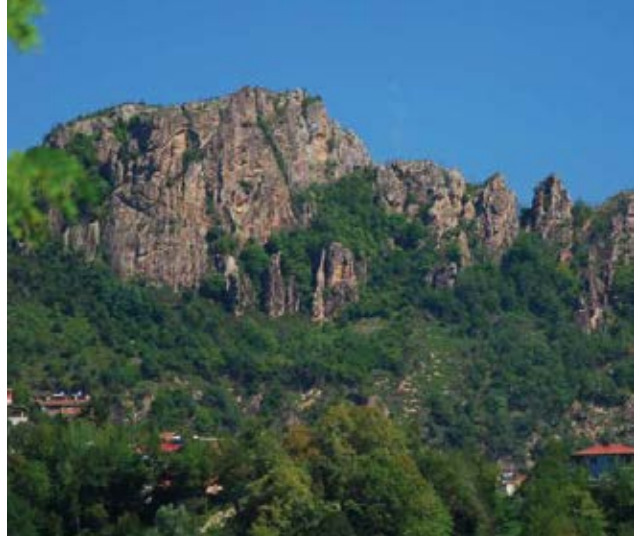
Canik dağlarının Karadeniz'e bakan yamaçlarında, derin vadi ve tepeler üzerinde yer alan ilçenin denize uzaklığı 23 km'dir. Rakımı 120 metre olup en yüksek tepesi 741 metre ile Çatalkaya tepesidir.

Yıllık ortalama nem oranı %70 olan ilçede tipik Karadeniz iklimi gözlenir. Kışın yağmurlu ve kar yağışlı. Yaz ayları ise sıcak geçer.

Nüfus ve İdari Yapı

İlçenin nüfusu, 2020 yılı nüfus sayımına göre 13.568'dir. Km²'ye düşen kişi sayısı 160'dır.

Bir belediye (Çatalpınar Belediye Başkanlığı), 23 mahalle muhtarlığı (Akkaya, Dere, Elmaköy, Göller, Gündoğdu, Güney, Güneyce, Haşal, Hatipler, İncirli, Karahamza, Karahasan, Karşıyaka, Kayatepe, Keçili, Kıran, Madenköy, Merkez, Ortaköy, Sayacatürk, Şirinköy, Terimli, Yenimahalle) bulunmaktadır.

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

Çatalpınar'da eğitim öğretim faaliyetleri 1 anaokulu, 8 ilkokul, 6 ortaokul ve 2 lise ile verilmektedir. 145 derslikte 200 öğretmen tarafından 2030 öğrenciye eğitim öğretim hizmetleri sunulmaktadır. Ayrıca halk eğitim merkezi müdürlüğü tarafından yaygın eğitim faaliyetleri icra edilmektedir.

İlçedeki sağlık hizmetleri Çatalpınar Toplum Sağlığı Merkezi, 2 adet aile sağlığı merkezi, 2 adet 112 acil yardım istasyonu ve 1 adet acil servis tarafından verilmektedir.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

İlçenin arazi dağılımına bakıldığında 50650 dekar tarım arazisi, 29 bin dekar ormanlık alan, 50 dekar çayır alanı ve 5300 dekar tarım dışı alandan oluşur. Toplam 50650 dekarlık tarım arazisinin 48650 dekarı fındıklık, 941 dekarı mısır, 348 dekarı patates ve 711 dekarı da diğer tarım ürünlerinden ibarettir.

İlçe halkının % 90 direk ya da dolaylı olarak tarımla uğraşmaktadır. En önemli geçim kaynağı fındık tarımı olup, 50650 dekarlık fındıklıktan yılda ortalama olarak 6000 ton fındık üretilmektedir. Fiyatların istikrarlı olmaması, bazı yıllarda kuraklık ve ağır kış şartlarından dolayı verimde büyük düşüşler olması çiftçiye zor durumda bırakmaktadır.

Ayrıca ilçede yaygın şekilde arıcılık ve hayvancılık ile uğraşilmektedir. 6791 adet büyükbaş, 2102 adet koyun, 2800 adet kanatlı, 10 adet de manda ile hayvancılık faaliyetleri sürdürülmektedir. Toplamda 33 bin adet arı kovanını ise 487 çiftçimiz işletmektedir. Arıcılık yurt genelinde gezginci arıcılık şeklinde yapılmakta olup, üretilen bal serbest piyasada değerlendirilmektedir.

Ulaşım

Sahilde bulunan Fatsa'ya 20 km, Ordu il merkezine 56 km, Ordu-Giresun Havalimanına 75 km uzaklıkta olan Çamaş, Ordu'nun iç ilçelerinden birisidir.

Kültür ve Turizm

Mevlana Camii

Merkez mahallesi kanarya sokakta bulunan tarihi cami ahşap malzeme kullanılarak yapılmıştır. Camide bulunan bir tabelaya göre, yapım tarihi 1885 yılıdır. Ancak bu kanıtlanamamıştır. Çünkü kitabesi yoktur. Yapıda kurtboğazı tekniği kullanılmıştır. Giriş kuzey cephededir. Ana giriş kapısı tek kanatlı ve ahşaptır.

Göller Köyü (Akkaya) Kalesi

İlçe merkezine 3 km uzaklıkta olup Akkaya Kalesi olarak da bilinir. İlçe merkezimizin tam kuzey istikametinde batı-doğu istikametinde uzanan tabii bir kayalıktır. Derece arkeolojik sit alanı olan kalenin üzerine çıkabilmek için, batı tarafından bir yol mevcuttur. Bu dar yol insan eli ile murçla taşlara basamak yapılarak oluşturulmuştur. Kaleden üstünden Bolaman çevresi, Karadeniz kıyısı ve Evrice yaylası görülebilmektedir.

Elmalı Köyü Şifalı Suyu

İlçe merkezine 4 km uzaklıktaki şifalı su Fatsa-Aybastı karayoluna 300 metre uzaklıktadır. Özellikle böbrek taşı düşürmek başta olmak üzere birçok hastalığa iyi geldiği söylenmektedir.

Postoğlu Şelalesi

Sayacatürk mahallesindeki şelalenin ilçe merkezine uzaklığı 12 km'dir

Anıt İhlamur Ağacı

Ortaköy mahallesinde bulunan ağacın ilçe merkezine 12 km uzaklıktadır. Tespit edilebilen yaklaşık yaşı 550 olup, 2012 yılında anıt ağaç olarak tescil edilerek resmen koruma altına alınmıştır. 15 metre boyundaki ağacın dalları genişçe bir alanı havadan kaplamaktadır. Ağacın kalınlığı 6.80 metredir. Çapı ise yaklaşık olarak 2.17 metredir.

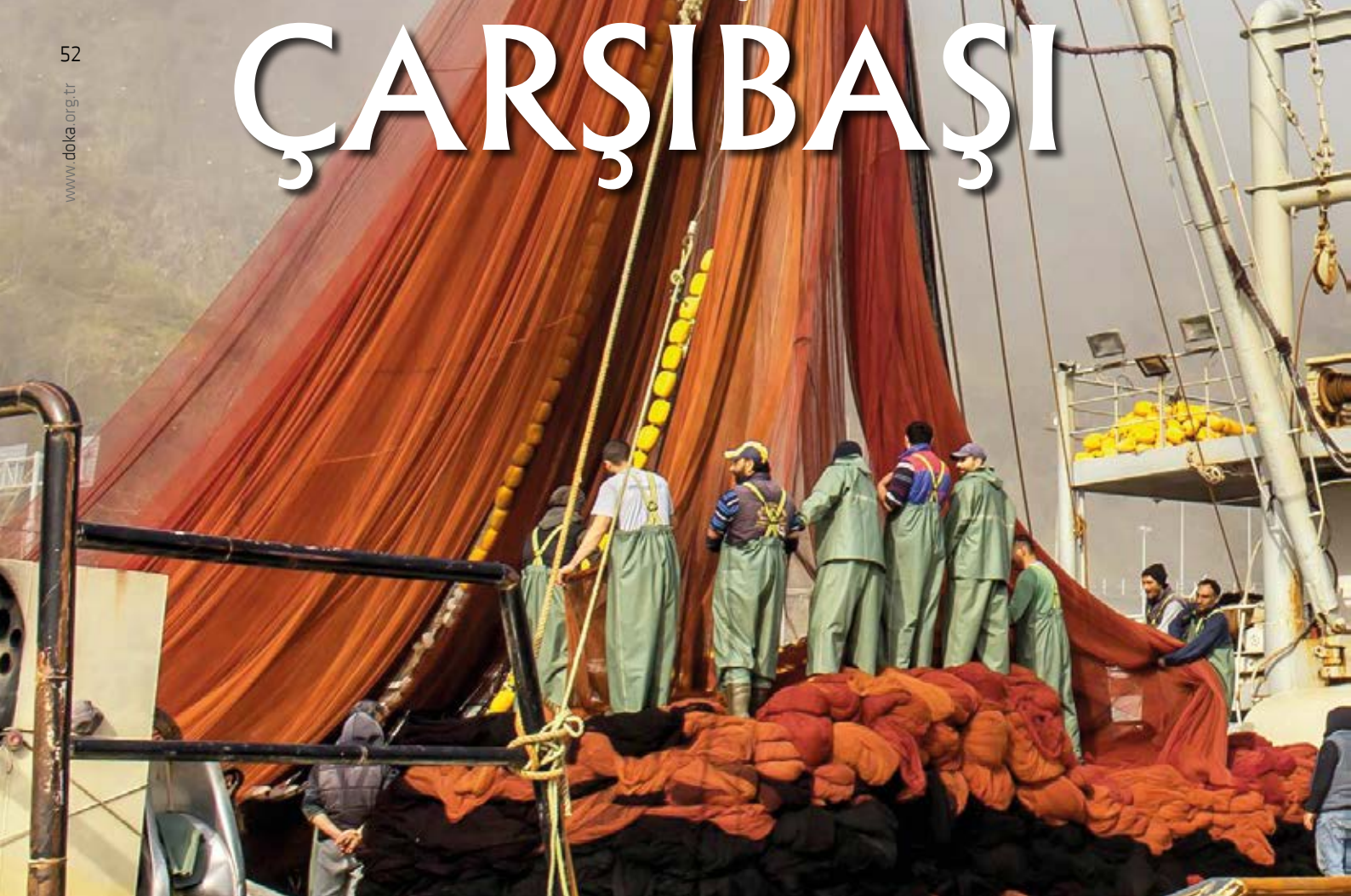

Trabzon'un Balıkçılık Merkezi

ÇARŞIBAŞI

52

www.doka.org.tr

Çarşıbaşı Kaymakamı Burak YILMAZ'ın anlatımıyla Çarşıbaşı

Trabzon tarihi geçmişi itibarıyla farklı milletlere farklı zamanlarda ev sahipliği yapmış ülkemizin ve Karadeniz'in kadim şehirlerinden birisidir. 1461'den itibaren de Türk yurdu haline gelen Trabzon, hem ticaret hem turizm hem de kültürel açıdan çok önemli bir ilimizdir.

Çarşıbaşı da 1991 yılında Vakfıkebir ilçesinden ayrılarak ilçe statüsü kazanmıştır. Yaklaşık 30 senelik bir ilçe serüvenine sahip Çarşıbaşı, daha yeni yeni taşları yerine oturan bir ilçemizdir. Çarşıbaşı'nın eski adı İskefiye'dir. İskefiye adı insanlarımızca hala daha kullanılmaktadır.

Doğu Karadeniz coğrafi nedenlerden ötürü geçim kaynakları belli olan bir bölgemizdir. Çarşıbaşı da hemen hemen Doğu Karadeniz coğrafyası ile aynı karakterde bir ilçemizdir. Fındık bunların başında gelmektedir. Birkaç farklı argümana sahiptir. Bunlardan en önemlisi de balıkçılıktır. İlçemizde iki tane balıkçı barınağı mevcuttur. Biri Yoroç Balıkçı Barınağı diğeri ise Çarşıbaşı Balıkçı Barınağı'dır. Trabzon özelinde en yoğun balıkçılık faaliyetlerinin yapıldığı ilçedir.

Balık yağından dondurulmuş balık ürünlerine kadar ciddi anlamda balıkçılık faaliyetleri sürdürülmekte olup yurt dışına ihraç da edilmektedir. Önemli oranda da istihdam yaratan balıkçılık ücret kısmında da ciddi avantajları olan bir sektördür. Bir teknede en az 30-40 civarında işçi çalışmaktadır. En büyük istihdam kapımız şu anda balıkçılıktır.

Aile işletmeciliği şeklinde hayvancılık yapılmaktadır. Bunun yanında birkaç adet de 50'ye yakın büyükbaş hayvan barındıran mandıramız mevcuttur. Kırsal kalkınma ve genç çiftçi projesi desteklerinden faydalanarak kümes hayvancılığına yönelik faaliyetlerde bulunan girişimcilerimizde vardır. Tarım deyince de ilk akla gelen ürün fındıktır.

İlçemiz kültürel yönden de zengin bir ilçedir. Geçmişten günümüze ilçemizde üretimi yapılan Çarşıbaşı Keşanı coğrafi tescilli bir üründür. Çarşıbaşı Keşanı 8'e yakın üreticimiz eliyle ülkemizin dört bir yanına satışı yapılan önemli bir üründür. Kaymakamlık olarak kadınlarımızın istihdamına yönelik kadın kooperatifi kurmak istiyoruz.

İlçemizdeki köy okul sayımız hayli fazladır. Sekiz köyümüzde halen daha eğitim öğretim faaliyetlerimiz devam etmektedir. Diğer köylerimizdeki öğrencilerimiz ise taşınmalı eğitimle öğrenim görmektedirler. İlçemizde üç adet de lise mevcuttur. Okullarımızın fiziki eksikliklerini büyük ölçüde giderdik.

Sahil kesiminde millet bahçesi yapılması amacıyla çalışmalar başlatıldı. Organize sanayi bölgesi yapılması için yer tespiti çalışmaları devam ediyor.

Tarihçe

İlçenin kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Bu konuda yapılan geniş kapsamlı bir araştırma neticesinde ilçenin eski adının "İskefiye" olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca İskefiye'nin Rumca bir sözcük olan "İskof" adından geldiği söylenmektedir. Batı komşusu durumundaki ve ilçe olmadan evvel bağlı olduğu Vakfıkebir'de haftanın Pazartesi günlerinde kurulmakta olan pazara gidecek olan halkın geceyi geçirmek için konakladıkları bu bölgeye "Pazarönü" de denilmiştir. Bu söylenişten esinlenilerek Çarşıbaşı adı konulduğu görülmektedir.

Çarşıbaşı İlçesinde ilk pazarın 1859 yılında kurulduğu rivayet edilmiştir. Buna göre Çarşıbaşı'nın kuruluş tarihi 1850'li yıllara kadar uzandığı kabul görmektedir.

1943 yılının bucak teşkilatına kavuşan Çarşıbaşı, bu teşkilat kesintisiz olarak bucak müdürlüklerinin kaldırıldığı yıla kadar devam etmiştir. 1954 yılında belediye teşkilatı kurulan Çarşıbaşı, 20.05.1990 tarih ve 20523 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak ilçe statüsü kazanmış olup, 12.08.1991 tarihinde ise fiilen teşkilatlanmıştır.

ÇARŞIBAŞI KÜNYESİ	
İlçe Oluş Tarihi	20.05.1990
Trabzon İl Merkezine Uzaklık	34 Km.
Rakım	6 metre
Nüfus (2020)	15.562
Yüzölçümü	76 Km ²
Belediyeler/Beldeler	Çarşıbaşı (Merkez)
Mahalle Sayısı	23

Nüfus ve İdari Yapı

İlçenin nüfusu, 2020 yılı nüfus sayımına göre 15.562'dir. Km²'ye düşen kişi sayısı 204'dür. Bir belediye (Çarşıbaşı Belediye Başkanlığı), 23 mahalle muhtarlığı (Burunbaşı, Büyükdere, Çallı, Merkez, Erenköy, Fener, Gülbahçe, Kadıköy, Kaleköy, Kavaklı, Kerem, Kovanlı, Küçükköy, Pınarlı, Salova, Samsun, Serpil, Şahinli, Taşlıtepe, Veliköy, Yavuz, Yeniköy, Zeytinlik) bulunmaktadır.

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü ve İklim

Trabzon-Giresun sahil karayolu üzerindeki Çarşıbaşı, Trabzon'un 39 km. batısında, 76 km² alana kurulmuş şirin bir yerleşim merkezidir. Doğusunda Akçaabat, batısında Vakfıkebir, kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Akçaabat ve Vakfıkebir ile komşu Çarşıbaşı'nın kuzeyinde 8,9 km'lik bir sahil şeridi mevcuttur.

Genelde dağınık arazi yapısına sahip ilçenin en önemli akarsuyu ilçe merkezinden de geçerek denize Karadeniz'e dökülen İskefiye Deresidir. Ayrıca belirli bir yol aldıktan sonra söz konusu İskefiye Deresine katılan Pontika Deresi, Şorşan Deresi ve Sahana Deresi de önemli akarsulardır.

Denizin hemen kenarından yükselen dağlarla kaplı Çarşıbaşı'nın en yüksek yeri 1666 metre yüksekliğindeki Düzyayla'dır. Çarşıbaşı, doğusunda hemen deniz kenarından başlayan Yoroz Dağları, güneyinde Şahinli

köyünün batısında kalan Karaorman Dağları, Zeytinlik mahallesinin güneydoğusunda kalan Kulus Tepesi ile güneyde Hıdırnebi Dağları ile çevrilidir.

Karadeniz ikliminin tipik bir örneğini gösteren ilçede yazlar orta sıcaklıkta, kışlar ise ılık geçmektedir.

İklimin ılıman karakterde bulunması yağışların fazla ve düzenli olması, kıyıdan itibaren yükselen dağların özellikle karayele karşı bulunması bölgede gür bitki örtüsünün oluşmasına yol açmıştır. Bunlardan 1200 metreye kadar olan yerlerde daha çok kışın yapraklarını döken ağaçlar (meşe, kestane, kızılgağaç) 1200-2300 metre arasında ise iğne yapraklı ağaçlar (ibreli çam ve çeşitleri) yer alır. Bu yörede ormanlar denize kadar uzanır. Yüksek yerlerde yaygın ağaç türleri ladin ve kayındır. Ancak ormanlarda Karadeniz köknarı, şark kayını, az ölçüde sarıcam, gürgen, karaağaç gibi yetişen değişik türlerine de rastlanmaktadır.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

Çarşıbaşı'nda arazinin %80-90 arasında engebeli olmasına ve geniş düzlükler bulunmamasına rağmen ekonomik değeri üstün olan tarım ürünlerinin yetiştirilmesi mümkündür. Bölgede ekilen ve dikilen kültür bitkileri; kıyıda ve içerilerde mısır, patates, fasulye, çay, fındık, kivi ve çilek gibi ürünler yetiştirilmektedir. Kıyı bölgesi çay ve turuncgillerle sebze tarımına, vadiler ise meyveciliğe elverişlidir. Vadilerde herkesin ihtiyacına yetecek kadar her türlü meyve yetiştirilmektedir.

Toplam 91681 dekarlık arazi dağılımına bakıldığında 41103 dekar tarım arazisi, 1950 dekar ormanlık alan, 23510 dekar çayır alanı ve 7118 dekar tarım dışı alandan oluşur. Toplam 41103 dekarlık tarım arazisinin 32000 dekarı fındıklık, 5500 dekarı mısır ve patates, 2000 dekarı sebze, 1400 dekarı meyve ve 203 dekarı da çaydan ibarettir.

4965 adet büyükbaş, 4800 adet küçükbaş, 650 adet kanatlı ile hayvancılık faaliyetleri sürdürülmektedir. Toplamda 7200 adet arı kovanı ile de arıcılık yapılmaktadır.

İlçenin ekonomisi başlıca; balıkçılık, fındık üretimi ve keşan dokumacılığına dayanmaktadır.

2 adet balıkçı barınağı ve 205 adet küçük (4-14 metre arası), 46 adet (20-50 metre arası) büyük balıkçı teknesi buluna ilçede önemli oranda balıkçılık faaliyetleri yapılmaktadır. 2 adet işleme değerlendirme tesisi, 6 adet soğuk hava deposu, 1 adet de balık un deposun bulunan Çarşıbaşı'nda 2019 sezonunda yaklaşık 30.378 ton hamsi ve diğer balık çeşitleri avlanmıştır. Balıkçılık sektöründe sezonda 1800 kişi çalışmaktadır.

2004 yılında coğrafi işareti alınan Çarşıbaşı Keşan'ı saf pamuk ipliğinden imal edilmektedir. 12 adet atölyede yıllık yaklaşık 1.400.000 m² olarak üretim yapılmaktadır.

Kiliye (Kaleköy/Çarşıbaşı) Kalesi

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

Çatalpınar'da eğitim öğretim faaliyetleri 1 anaokulu, 7 ilkokul, 9 ortaokul ve 4 lise ile verilmektedir. 197 derslikte 289 öğretmen tarafından 2357 öğrenciye eğitim öğretim hizmetleri sunulmaktadır. Ayrıca halk eğitim merkezi müdürlüğü tarafından yaygın eğitim faaliyetleri icra edilmektedir. İlçedeki sağlık hizmetleri Çarşıbaşı Toplum Sağlığı Merkezi ile verilmektedir.

Kültür ve Turizm

Çarşıbaşı'nın en önemli turizm değeri Kiliye (Kaleköy/Çarşıbaşı) Kalesi'dir. Evliya Çelebi 10 ciltlik Seyâhatnâme adlı eserinde "Trabzon nahiyelerinden olup fazlaca bakımlı ve şenlikli Laz köyleri vardır. Başka zeamet subaşıları vardır. Kalesi deniz kıyısında yüksek bir tepe üzerinde Ceneviz yapısı eski bir kaledir" diye anlatmaktadır.

Bir diğer turizm değeri ve aynı zamanda turizm objesi ise tarihi 15.yüzyıla kadar inen keşan dokumacılığıdır. Halk plajı ve Kaldırım Yaylası da diğer turizm değerleridir.

Ulaşım

Trabzon-Giresun Karadeniz Sahil Yolu üzerinde sahil bandında kurulmuş Çarşıbaşı, Akçaabat'a 20 km, Vakfıkebir'e 10 km uzaklıktadır. Trabzon il merkezine 34 km'lik mesafedeki Çarşıbaşı Trabzon Havalimanına ise 40 km uzaklıktadır.

Düzköy

Doğanın tüm renkleriyle

DÜZKÖY

Düzköy Kaymakamı Bilal BASRI'nın anlatımıyla Düzköy

İlçemizin eski adı Haçka'dır. Özellikle yaşlı insanlar ilçemizden Düzköy yerine Haçka olarak bahsetmektedirler. 1944 yılında bucak statüsü kazandırılan ilçemizde 1961 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur. Akçaabat'a bağlı iken 9 Mayıs 1990 tarihinde 3644 sayılı kanunla ilçe olmuştur.

Akçaabat'a 25 km uzaklıkta olan ilçemizin kuzeyinde Akçaabat, doğusunda Tonya, batısında Vakfıkebir ve güneyinde ise Maçka bulunmaktadır.

Düzköy'ün geleceğinin turizm sektöründe olduğunu düşünüyorum. İlçemizin en rağbet gören turizm değerlerinin başında Çal Mağarası gelmektedir. Çal mağarasının dünyanın ikinci uzun mağarası olduğu konunun uzmanlarınca ifade edilmektedir. Belli bir bölümü ziyaretçilere açık olan mağara etrafında Düzköy Belediyesince (DOKA destekleri ile) mesire alanı yapılacaktır. Bisiklet yolu, restoranlar ve yöresel ürünlerin satılacağı satış reyonlarının da olacağı mesire alanı tamamlandığında Çal Mağarası daha da popüler hale gelecek, gerek yerli gerekse de yabancı ziyaretçilerimizin daha fazla zaman geçirmeleri sağlanacaktır. Çal mağaramız pandemi başlamadan önce yılda yaklaşık 250-300 bin civarında ziyaretçiyi ağırlamıştır. 2021 yılı içerisinde

yaklaşık 150 bin kişinin ziyaret ettiğini tespit ettik.

Diğer bir turistik değerimiz ise Doğankaya tırmanış kayamızdır. Kaya çok farklı bir yapıya sahiptir. Genelde bu tür kayalara çakılan rotalar belli bir süre sonra yerinden çıkmaktadır. Diğer adı Şahinkaya olarak da bilinen tırmanış kayamızda böyle bir durum söz konusu değildir. Şu anda 10-15 yıl önce çakılan rotalar hala daha kayada kullanılmaya devam etmektedir. Sadece ülkemizden değil dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen dağcılar kayada tırmanış yapmaktadırlar. Göreve başladıktan yaklaşık bir hafta sonra Doğankaya tırmanış kayasına gitmiştim. Pandemi olmasına rağmen Kanada ve Almanya'dan Şahinkaya'sına tırmanmaya gelen sporculara şahit oldum. Bu da Düzköy'ün geleceğinin turizm sektöründe olduğuna dair inancım daha da pekişmiştir.

İLÇELERİMİZİ TANİYALIM

Mevcut yeri biraz daha düzenledik ve sonbahar ayında da öğrenci ağırladık. İlerleyen zamanlarda buradaki etkinlik faaliyetlerimizi artırmak istiyoruz.

Bütün bu turizm olanaklarının bir ring haline getirilmesini istiyoruz. Düzköy'ü ziyaret eden turistler Çal mağarasını sadece mevki olarak görebildiklerini anlatıyorlar. Biz de Çal mağarasına gelen turistlerin Doğankaya tırmanış kayasını ve muhteşem manzarasını da görmelerini istiyoruz.

İlçemizde devam eden birçok kamu yatırımı söz konusudur. DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yaylalarımızda yapay göletler bunların başında gelmektedir. Bunu yanında Karayolları 10.Bölge Müdürlüğü tarafından Akçaabat-Düzköy-Tonya karayolu çalışmaları devam etmektedir. Bu karayolları tamamlandığında Düzköy'e ulaşım daha da kısalcak ve rahatlayacaktır. Başta Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve yerel yönetimlerce yürütülen içme suyu çalışmaları devam etmektedir. Çayırbağı'nda ek karakol binası yapılmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığınca yapımı devam eden Alazlı İlkokulu 2022-2023 eğitim öğretim yılına yetiştirilmeye çalışılıyor.

Vatandaşlarımızın büyük bir bölümü geçimini hayvancılıkla sağlamaktadır. Biz de bu amaçla yıl içerisinde 19 kişiye süt tankı dağıttık. Bunu 2022 yılında da devam ettirmeyi planlıyoruz. Akçaabat sınırına yakın Aykut, Gökçeler ve Taşocağı gibi mahallerimizde vatandaşlarımız seracılık yapmaktadır.

Diğer yandan halk eğitim müdürlüğümüzce üretimi devam eden Düzköy ile özdeşleşmiş Düzköy Bebeği'nin coğrafi işaretini almak için çalışmalara başladık. Bu çalışmaları en kısa zamanda tamamlayarak Türk Patent ve Marka Kurumuna başvuru yapacağız.

DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yaylalarımızda yapay gölet inşaatları devam etmektedir. Yaylalarda hayvancılık yapan vatandaşlarımızın hayvanları için su ihtiyacının karşılanması amacıyla yapılan göletler yaylalara gelen turistlerin de uğrak yeri haline gelmiştir.

Dini turizm anlamında Haçkalı Baba Türbemizde çok fazla sayıda ziyaretçi çekmektedir. Raşit tepesinde Şehitlik Abidesi projemizi hayata geçirmeyi planlıyoruz.

Yaz aylarında bine yakın öğrencimizi ve gencimizi Gençlik ve Spor Bakanlığımıza bağlı Doğu Karadeniz Gençlik Kampında misafir ediyoruz. Bu ilçemiz adına farklı bir turizm olanağı sunmaktadır.

Tarihçe

Kanuni Sultan Süleyman devrine ait kayıtlara göre, günümüz Düzköy ilçesinde 5 yerleşim yeri bulunmaktaydı. Bu kayıtlarda sözü geçen yerleşim birimleri; Düzköy (Haçka), Çayırbağı (Sidiksa), Aykut (Horovi), Gürgendağ (Kalkiyu) ve Çalköy (Çal)'dır. Dolayısıyla bu durum bölgede Trabzon'un fethi öncesinde de kırsal nitelikte bir takım yerleşim birimlerinin varlığını ispatlamaktadır.

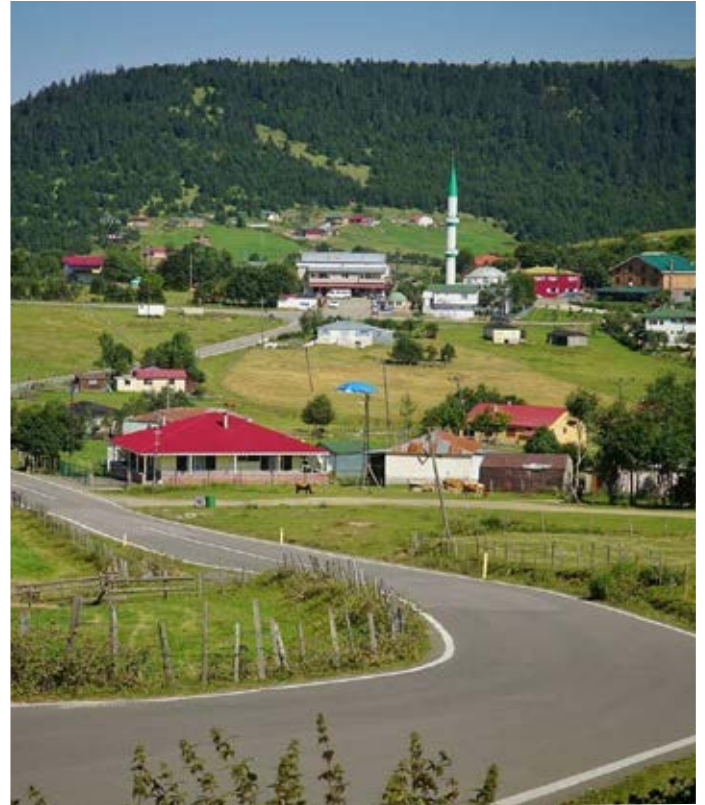
1876 tarihli Trabzon Vilayet Salnamesinin Düzköy'le ilgili kısmında yerleşim birimlerine yukarıda bahsedilenlerle birlikte Alazlı (Mula), Çiğdemli (Hameniy), Taşocağı (Holaliyos) ve Gökçeler (İhtimena) eklendiğini görmekteyiz.

1876 verilerine göre Düzköy 272 hane ve yaklaşık 1360 nüfusuyla orta büyüklükte bir kasaba niteliğindedir. Yine 1876 Vilayet Salnamesi verilerinden, yörede kırsal yaşama hâkim olan tarım ve hayvancılığın en önemli geçim kaynağı olduğu anlaşılmaktadır.

1.Dünya savaşı yıllarında Rus işgaline uğrayan Düzköy, 12 Şubat 1918'de düşman işgalinden kurtulmuştur.

Cumhuriyetin ilanından sonra Düzköy ilçesi Akçaabat'ın sınırlarına dahil edilmiştir. 1944 yılında bucak statüsü kazanan Düzköy'de ilk belediye teşkilatı 1960 yılında kurulmuştur. Akçaabat İlçesine bağlı belediye iken 9 Mayıs 1990 tarih ve 3644 sayılı Kanunla ilçe statüsü kazanmıştır.

DÜZKÖY KÜNYESİ	
İlçe Oluş Tarihi	09.05.1990
Trabzon İl Merkezine Uzaklık	40 Km.
Rakım	750 metre
Nüfus (2020)	13.909
Yüzölçümü	163 Km ²
Belediyeler/Beldeler	Düzköy (Merkez)
Mahalle Sayısı	22

Coğrafi Yapı, Bitki Örtüsü ve İklim

Eski adı Haçka olan Düzköy'ün il merkezinin güneybatısında, 41o kuzey paraleli ile 39o doğu meridyenleri üzerinde yer almaktadır. Karadeniz Sahilinin 27 km güneyinde yer alan Düzköy'ün kuzeyinde Akçaabat, doğusunda Maçka, batısında Vakfıkebir, güneyinde Tonya ilçeleri yer almaktadır.

163 km²'lik yüzölçüme, 750 metre rakıma sahip Düzköy Doğu Karadeniz Dağlarının ortasında yer alan Kalkanlı dağlık kesiminin batı kesiminin kuzeye bakan yamaçlarında yer alır. Kuzeydoğu güneybatı yönünde ve kuzey batıya yelpaze gibi açılan vadinin yamaçlarına yerleşmiştir.

Tipik Karadeniz iklimi yaşanan Düzköy'de mevsimler arasında yumuşak bir geçiş gözlenmektedir. Yüksekliği nispeten az olan yerlerde geniş yapraklı ağaçlar, yükseklik arttıkça iğne yapraklı ağaçlar ve orman gülleri, orman örtüsünü meydana getirmektedir. Yaylaya doğru yükseldikçe bitki örtüsü genel olarak köknar, ladin, sarıçam, sedir, kayın, meşe, karaağaç, gürgen, kızılğaç ve yabani fındık gibi ağaç türleri ile orman gülü ve yabani açelya gibi binlerce kır çiçeği ile kaplıdır.

Nüfus ve İdari Yapı

İlçenin nüfusu, 2020 yılı nüfus sayımına göre 13.909'dur. Km²'ye düşen kişi sayısı 85'dir.

Bir belediye (Düzköy Belediye Başkanlığı), 22 mahalle muhtarlığı (Alazlı, Çiğdemli, Gökçeler, Gürgendağ, Küçüktepeköy, Taşocağı, Yerlice, Çal Orta, Çayırbağı, Aykut, Büyükmahalle, Cevizlik, Düzalan, Ortamahalle, Tepecik, Yenimahalle, Çayırbağı Doğankaya, Çayırbağı Gülcana, Çayırbağı Yusufeli, Çayırbağı Zeliha, Çal Camili, Çal Çeşmeler) bulunmaktadır.

Tarım, Hayvancılık ve Ekonomik Durum

Söğütlü deresinin yukarı bölümünün yamaçlarına kurulan yerleşim yerlerinde halkın temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. İlçede mısır, fındık, patates, fasulye başta olmak üzere, halkın ihtiyacına yönelik tarım ürünleri yetiştirilmekte, süt ve süt ürünleri çeşitli tesislerle değerlendirilmekte 2 adet süt fabrikası ilçe ekonomisinde önemli bir getiri sağlamaktadır.

Ayrıca inşaat ve inşaatçılık sektörü de halkın önemli bir geçim kaynağı olmaktadır. Yörenin iş imkanlarının az olması sebebiyle göç ve gurbetçilik bir yaşam biçimi olmuş, özellikle 1970'li yıllardan sonra dışarıya göçte artış görülmüştür. Yeryüzü şekilleri ve iklim şartlarının bir sonucu yaylacılık ilçe halkı için önemli bir ekonomik faaliyet olmaktadır.

Düzköy'de 14069 hektarlık toplam arazinin; % 19,5'i tarım, % 49,8'i orman, % 29,7'si çayır-mera ve % 1'i ürün getirmeyen arazidir.

13375 adet büyükbaş, 3594 adet küçükbaş, 20 bin adet kanatlı ile hayvancılık faaliyetleri sürdürülmektedir. Toplamda 1200 adet arı kovanı ile de arıcılık yapılmaktadır. Tatlısu balıkçılığına yönelik de 2 tesis mevcuttur.

Eğitim, Sağlık ve Sosyal Durum

Düzköy'de eğitim öğretim faaliyetleri 1 anaokulu, 11 ilkök, 12 ortaokul ve 4 lise ile verilmektedir. 156 derslikte 261 öğretmen tarafından 2163 öğrenciye eğitim öğretim hizmetleri sunulmaktadır. Ayrıca halk eğitim merkezi müdürlüğü tarafından yaygın eğitim faaliyetleri icra edilmektedir.

İlçedeki sağlık hizmetleri 5 yataklı entegre hastane ve Düzköy Toplum Sağlığı Merkezi ile verilmektedir.

Kültür ve Turizm

Kendine has coğrafya ve iklime sahip olan ilçemizin zengin yaşam kültürü içindeki yayla yaşantısı çok önemli yer tutar. Düzköy yaylaları, tüm dünyanın giderek daha fazla birbirine benzemeye başladığı yeni bin yılda geçmişten gelen ve tadı yaşandıkça fark edilen; otantik yaşama biçimi olarak kuşatıcı ve farklı yaylalardır.

1905 tarihli Trabzon Vilayeti Salnamesinin yayla bölümünde “Yaz mevsiminde sahil ahalisinin göçtükleri yaylalar birbiri artına sıralanır. İnsan herhangi bir tarafa gözünü çevirmiş olsa böyle arızalı yerler görür ve bu yerde yaşayan halkın ne kadar çevik ve atik adamlar olmak lazım geleceğini anlar. Bazı defa kesif duman yığınlarından bir dakika önce gözünüzün önünde bulunan tabiat güzelliklerinden bir şey göremez olursunuz” şeklinde tarif edilir.

İlçenin önemli yaylaları arasında Düzköy Yaylası,

Serda Yaylası, Hırsafa Yaylası, Gürgendağ Yaylası, Alazlı Yaylası, Honefter Yaylası ve Fenko Yaylasıdır.

Haçkalı Hoca Baba türbesi yaz aylarında ziyaretçi akınına uğramaktadır. Bunun dışında özellikle dünyanın en uzun ikinci mağarası olarak da kabul edilen mağaranın içinden küçük bir dere akmakta olup, mağaranın üzerinde tarihi bir kale bulunan Çal Mağarası ilçenin turizm değerleri arasında yer almaktadır.

Yine dağcıların sıklıkla kullandığı uzaktan bakıldığında kaleyi andıran Şahinkaya'nın (Doğankaya) etekleri çam ormanlarıyla kaplıdır.

Ulaşım

Karadeniz Sahilinin 27 km güneyinde yer alan Düzköy, Akçaabat'a 27 km Trabzon il merkezine ise 40 km uzaklıktadır. Trabzon Havalimanına ise 56 km uzaklıktadır. 36 km'lik il yoluna, yaklaşık 624 km'lik de kırsal kesimde yol ağına sahiptir.

Tarımsal Üretim Etmenlerimizin Katma Değer ve Verimlilik Değerlendirmesi

Serkan ATABAŞ / DOKA Uzmanı

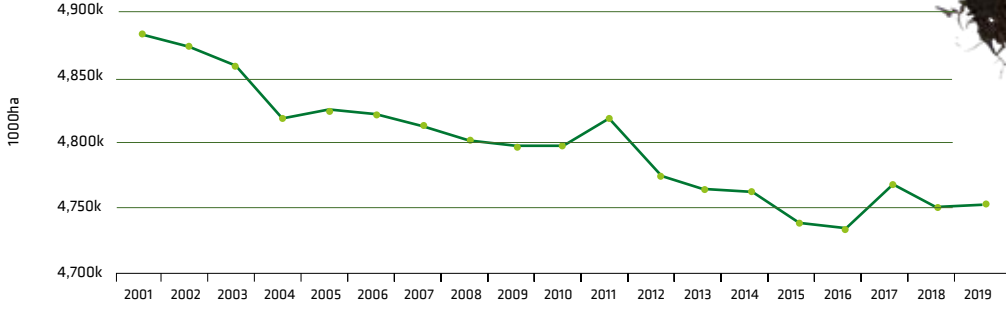
Gezegeneğimizin yaklaşık 15 milyar hektarı karalarla kaplı olup bunun %32'sine karşılık gelen 4,8 milyar hektarını tarım arazileri oluşturmaktadır. Dünya genelindeki toplam tarım alanları 2000'li yılların başına kadar sürekli artmış, sonrasında günümüze kadar geçen süre içinde düşüş eğilimine girmiştir. Birleşmiş Milletler verisine göre **dünya, her yıl 12 milyon hektar verimli araziye kaybetmektedir** (Guterres, A. 2019). Yine Birleşmiş Milletler'e bağlı Gıda ve Tarım Örgütü verilerine göre tarım alanlarındaki düşüşün oranı 2001 sonrası dönemde %2,5 olarak gerçekleşmiştir (Grafik-1). Temelde tarımsal üretim, bahse konu tabii kaynak olan toprakla birlikte emek etmenleriyle gerçekleştirilmekte ve ayrıca sermaye ve müteşebbis gibi diğer faktörler de üretim ana etmenleri arasında yer almaktadır.

Yalnızca doğal kaynaklar ve yalın emekle yapılan üretimde topraktan kısıtlı düzeyde faydalanılmış ve iş gücü verimi düşük kalmıştır. Tarımsal üretimde düşük verimlilik, üretimin yetersizliğine, endüstri için girdi maliyetlerinin yüksek olmasına ve tedarik sorunlarına neden olabilmektedir. Toprak ve emek etmenlerinin tarımsal verimliliğe ve sürdürülebilirliğe katkısının artırılması, büyüyen ve endüstrileşen dünyanın gıda ve hammaddeye yönelik fazlalaşan talebinin karşılanmasında ve ayrıca kalkınmanın kırsal boyutunun güçlendirilmesinde büyük önem taşımaktadır.

Tarımsal Alan ve Toprakların Durumu

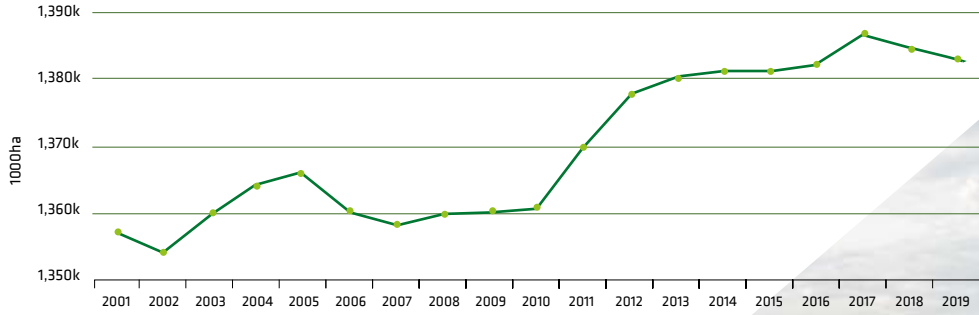
Grafik-1: Dünya Tarım Alanları Toplamı

Kaynak: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, FAOSTAT- Agricultural land - Area (1000 ha), World, 2001-2019

Dünyada nüfusun artışıyla yaşanan kentleşme ve sanayileşme gibi nedenlerle tarımsal alanlar azalırken aynı dönemde tarım alanları içinde önemli yer tutan ekilebilir arazi büyüklüğününse artış eğiliminde olduğu görülmektedir (Grafik-2).

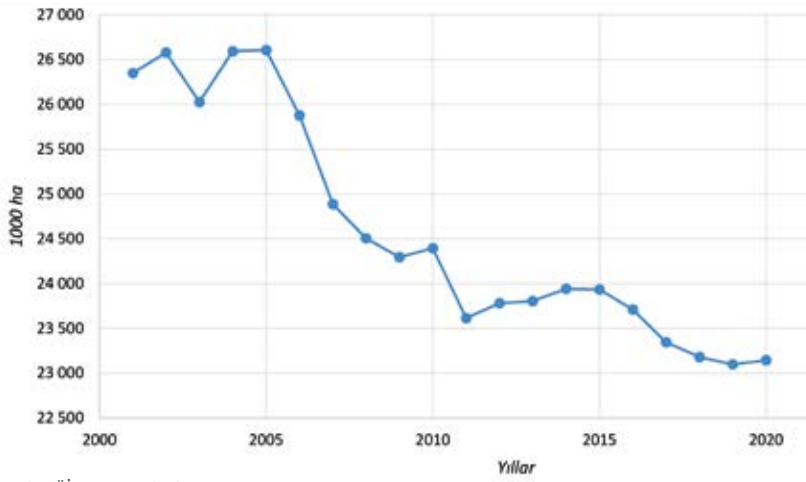
Grafik-2: Dünya Ekilebilir Arazi Toplamı

Kaynak: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü, FAOSTAT- Arable land, World, 2001-2019

Ülkemiz toplam tarım alanları da dünya genelinde olduğu gibi azalarak 2001 yılında yaklaşık 41 milyon hektar ölçeğinden 2020 yılı sonunda 37,8 milyon hektara kadar gerilemiştir. Ancak buradaki düşüş %7,8'lik oranıyla dünya ortalamasının üzerinde bir hızda gerçekleşmektedir. Ayrıca çayır ve mera arazileri hariç toplam ekilebilir alanlarsa dünya genelindeki artış eğilimine rağmen, karşılaştırılan yıllar içinde ülkemizde %12'den fazla azalmıştır.

Grafik-3: Türkiye Ekilebilir Arazi Toplamı

Kaynak: TÜİK, Tarım Alanları, 17 Ağustos 2021

Tarımsal alan ve ekilebilir arazilerimizdeki azalmanın çeşitli nedenleri olmakla birlikte genel olarak tarım arazilerinin nüfus artışına bağlı amaç dışı kullanımı ile diğer taraftan topografik yapı etkileri ve toprak yapısını bozarak verimsizleştiren erozyon, çölleşme, kirlilik gibi etkenler öne çıkmaktadır.

Gelişen sanayileşme süreci ile birlikte nüfusumuzun şehir merkezlerinde yoğunlaşması ve hızlı bir kentleşme görülmektedir. Kırsal bölgelerde, tarım arazilerinin giderek küçülmesi ve miras yoluyla bölünerek ortalama işletme ölçeklerinin hane halkı geçimi için yetersiz hale gelmesi, işsizlik artışı ve eğitim, sağlık ve sosyal ihtiyaçların karşılanamaması gibi etkenler kentlere olan göçü arttırmaktadır. **Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001-2005) kentsel ve kırsal altyapı mevcut durum tahlilinde “ülkemizdeki kentleşme süreci, gelişmiş ülkelerden farklı olarak büyük ölçüde kent yoksulluğunun kır yoksulluğuna tercih edildiği bir göç olgusu olarak şekillenmiştir”** (Devlet Planlama Teşkilatı, 2000, s.170) tespitine yer verilmiş olup söz konusu durumun günümüzde de kır-kent ve doğu-batı yönlü göçlerin

sosyolojik nedenlerini açıklamada geçerliliğini koruduğu gözlemlenmektedir. Bahse konu Kalkınma Planı dokümanının Sosyal ve Ekonomik Sektörlerle İlgili Gelişme Hedef ve Politikaları açıklamalarında plansız büyüme, derinlikli bakış açısına dayalı olmayan kentsel nüfus tahminleri, tasarlama ve uygulama süreçlerindeki eşgüdüm eksiklikleri gibi etkenlerin, pek çok sorunu içeren gayrimuntazam kentleşmeye yol açtığı belirtilmektedir. Bu hızlı kentleşme ve nüfus artışı süreci içinde sanayi bölgeleri, kent iskân alanları, ulaşım altyapısı, madencilik ve enerji yatırımları, diğer kamu yatırımları ve turistik tesislerin kurulabilmesi için artan arazi ihtiyacının karşılanmasıyla tarımsal alan kayıpları ortaya çıkmakta, şehirlerin çevresindeki verimli tarım alanları tarım dışı amaçla kullanıma ve yapılaşmaya konu olmaktadır. “Kentlerin arazi kullanım amaçlarına göre uzun dönemli bir planlama yapılmadan yerleştirilmesi, yapılan planların uygulamadaki geçersizliği son değişikliklerle şehir imar planlarının yapımında kontrol yetersizliği tarım arazilerinin kaybını hızlandırmaktadır.” (Topçu, 2012, s. 44)

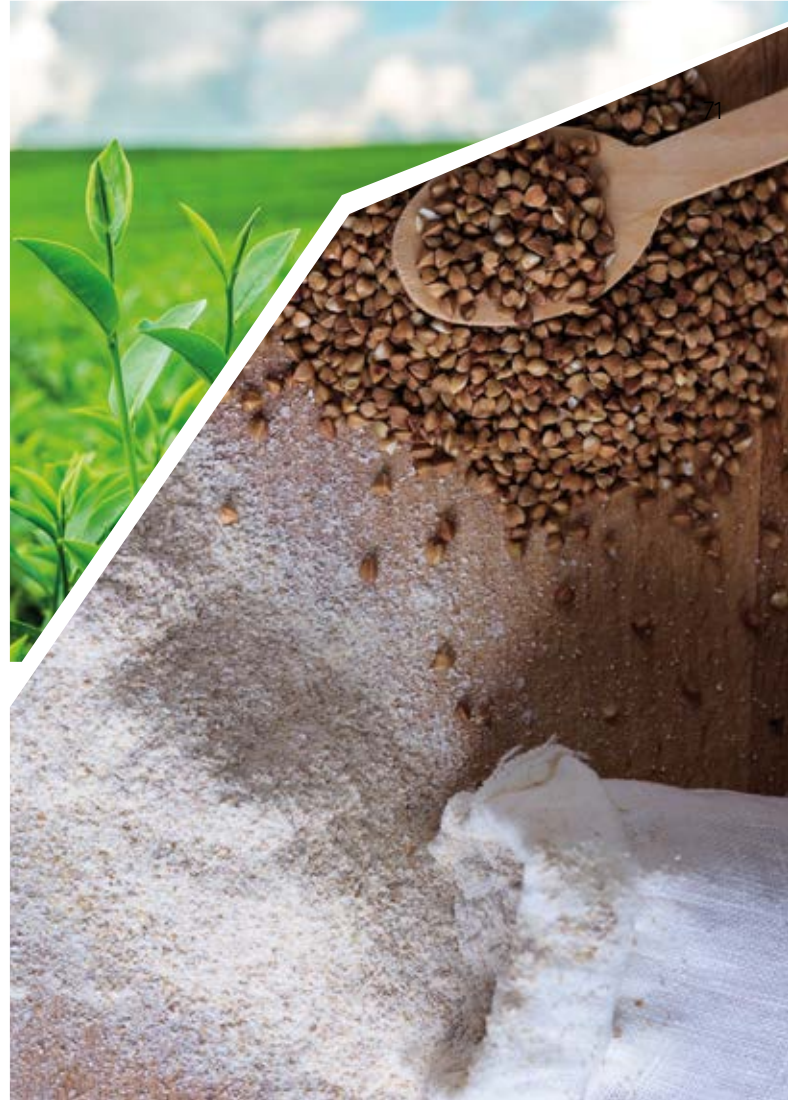

Türkiye’de tarım arazileri kurak ve yarı kurak iklim koşulları etkisi ve insan faaliyetlerinin yol açtığı olumsuzluklar nedeniyle tuzluluk, erozyon ve çölleşme gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır.

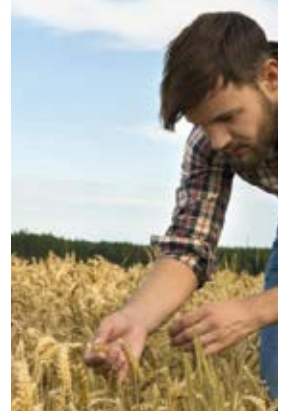
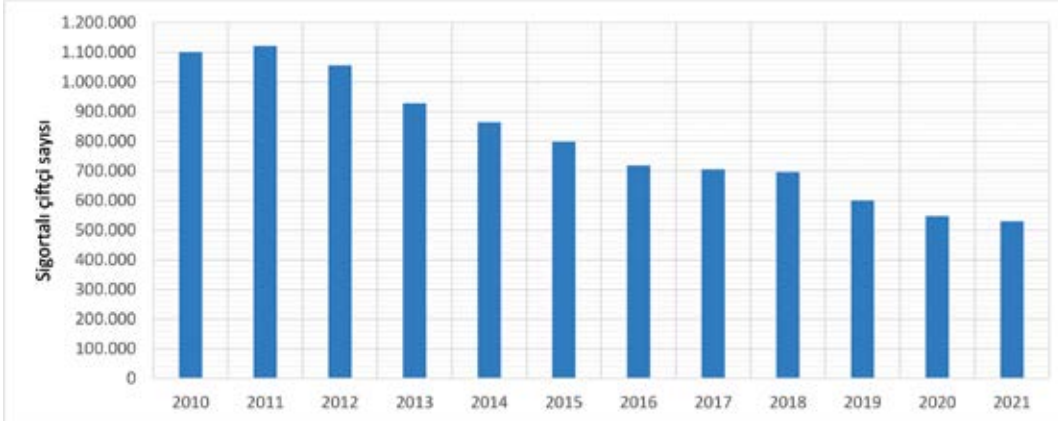
Toprakların tarım dışı amaçlara tahsisi yanında doğal etkenler, arazi yapısı kaynaklı sorunlar ve hatalı tarım uygulamaları da tarım alanları ve ekilebilir arazilerin azalmasına sebep teşkil etmektedir. Türkiye’de tarım arazileri kurak ve yarı kurak iklim koşulları etkisi ve insan faaliyetlerinin yol açtığı olumsuzluklar nedeniyle tuzluluk, erozyon ve çölleşme gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Yurt geneli yıllık yağış miktarı ve dağılımı yetersizliği ile vahşi sulama gibi nedenlerle toprakta makul tuz oranı sağlanamamakta, toprak bileşenlerindeki organik madde miktarı azalmakta, verimliliği düşmekte, tuzluluk ve çoraklaşma artmaktadır.

Tarım arazisindeki eğim durumu; yağışların yüzey akışıyla sel sularına dönüşme miktarı, toprağın erozyon ve heyelana karşı gösterdiği direnç, zirai makine ve ekipmanların etkin kullanılması üzerinde büyük ölçüde etki sahibidir. Toprağın eğim yüzdesi arttıkça, erozyon oluşma riski de aynı oranda artmaktadır. **Türkiye topraklarının %32’si dik ve çok dik, %30’dan fazlası da sarp olarak adlandırılan %30 üzerinde eğim derecesine sahip olup bu özelliğinden dolayı topraklarımız için erozyon önemli bir risk teşkil etmektedir** (Topçu, 2012, s. 26).

Erozyon, başta akarsular olmak üzere çeşitli dış etkenlerle toprağın aşındırılarak yerinden koparılmasına, organik madde içeriği ve biyolojik yapı bakımından en zengin kısmı olan üst tabakasının kaybına neden olmaktadır. Erozyonla taşınan toprak geride kalan topraktan daha fazla miktarda organik madde içermektedir. Ülkemiz topraklarının yaklaşık 3/4’ü şiddetli ve çok şiddetli erozyona maruz kalmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014, s. 14).

Grafik-4: Tarım Sektörü Aktif Sigortalılar

Kaynak: Türkiye Sosyal Güvenlik Kurumu, SGK Veri Uygulaması – Aktif Sigortalılar (2021 yılına ait veri ilk 9 aylık dönemi içermektedir)

Tarımsal İş Gücü Durumu

Tarım arazilerimizdeki azalışa, üretici kitlesinde azalma da eşlik etmekte olup çiftçi sayılarında ve tarımsal istihdamda önemli düşüşlerin olduğu gözlemlenmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) sigortalı verilerine göre aktif sigortalı çiftçi sayısı 2011'de 1.121.777 kişiyken 2021 yılında 530.592'ye gerileyerek son on yılda yarıdan fazla düşüş göstermiştir.

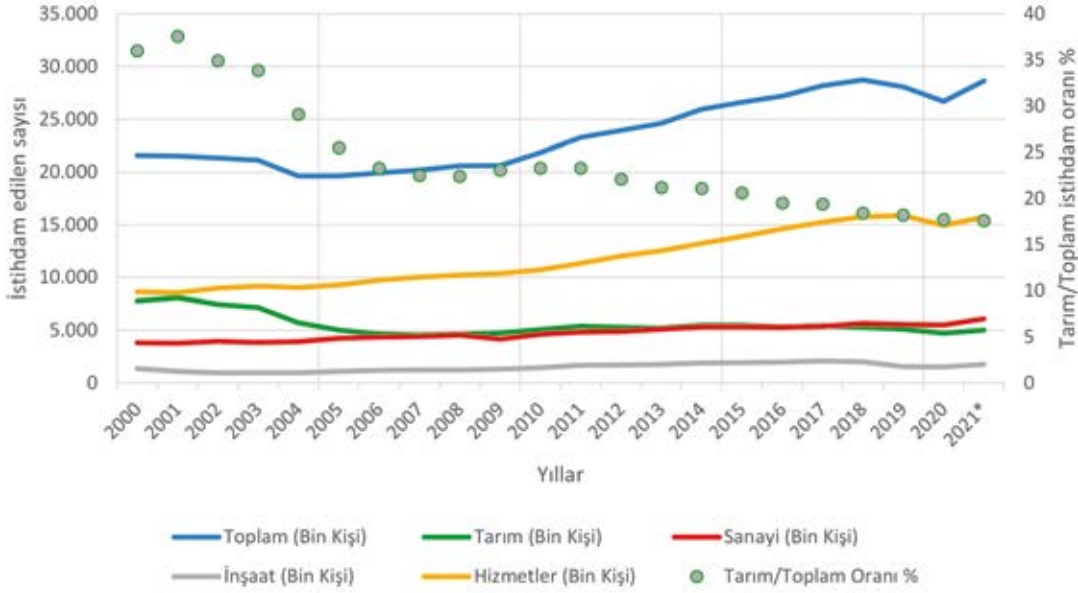
T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Çiftçi Kayıt Sistemi verilerine bakıldığında 2000'li yılların başında 2 milyon 750 bin çiftçinin sisteme kayıtlı olduğu ancak 2020 yılı itibarıyla kayıtlı çiftçi sayısının 2 milyon kişi altına gerilediği görülmektedir. Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı çiftçi sayısı yalnızca son 5 yılda dahi %20'nin üzerinde düşmüş olup benzer düşüş eğilimi genç çiftçi sayısında, hayvancılık işletmeleri sayısında, üretici organizasyonu sayısı ve bu organizasyonlardaki üye/ortak sayılarında da göze çarpmaktadır.

Toplam istihdamın ekonomik faaliyetlere göre dağılımı incelendiğinde, 2000'li yılların başında %36 olan toplam istihdam içindeki tarımsal istihdamın oranının 2021 yılında %17'lere kadar gerilediği görülmektedir. Grafik-5'te yer alan verilere göre 2010 yılı sonrası dönemde tarımda istihdam edilenlerin sayısı daha önceki dönemler kadar keskin düşmemiş hatta yataya yakın seyretmiş fakat **diğer sektörlerin çalışan sayılarının %40'a varan artışı nedeniyle tarımın toplam istihdamdaki payı daha belirgin azalmıştır.** Avrupa'da ve dünya genelinde de kırsal nüfus azalmakta, tarımdaki istihdamın toplam istihdam içindeki oranları düşmektedir. Buna göre **2000 yılından sonra dünya genelinde tarımda istihdam edilenlerin toplam istihdama oranı %40'tan %26'ya gerilemiş, AB ülkeleri ortalaması ise %10'dan %4,5'e düşmüştür.**¹

1-Uluslararası Çalışma Örgütü, ILOSTAT veri tabanı, <https://ilostat.ilo.org/data>

Grafik-5: İstihdam

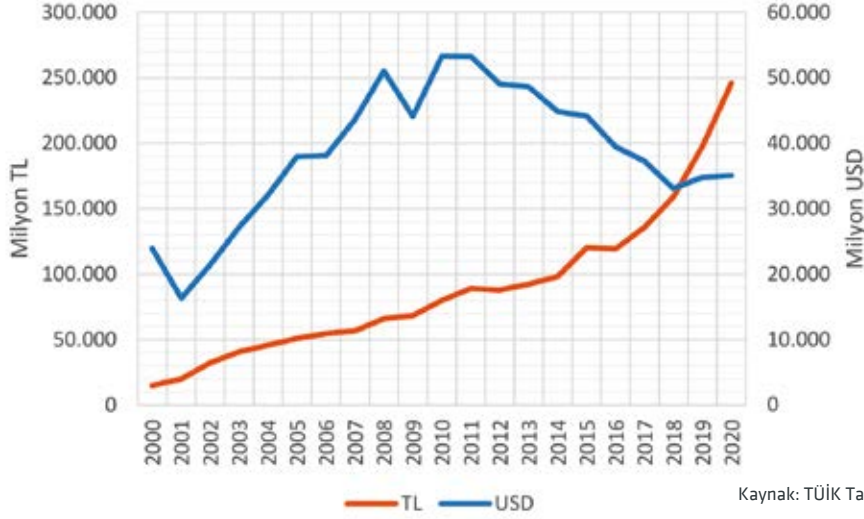
Toplam Tarımsal Üretim ve Katma Değer Durumu

Tüm bu veriler ışığında ülkemizde gerek tarımsal alan ve ekilebilir araziler ölçeğinde, gerekse de buralarda üretim yapacak üretici sayısında önemli bir azalmadan söz edilebilir. Tarım arazileri ve tarımsal üreticiler olmak üzere iki temel eksenindeki düşüşün toplam üretime yansımaları değerlendirmek için genel tarımsal üretim ve hâsıla verilerine de yer vermekte yarar bulunmaktadır. TÜİK verilerine göre son on yılda toplam tarımsal hâsıla 115 milyar TL'den 337 milyar TL'ye yükselmiştir. Söz konusu büyümeye rağmen tarımın gayrisafi yurtiçi hâsıla (GSYH) içindeki payı son on yılda %8'den %6'ya gerilemiştir. Dolayısıyla, tarımın ekonomideki ve toplam üretimdeki payında meydana gelen azalmada, sanayi ve özellikle hizmetler olmak üzere diğer sektörlerdeki büyümenin önemli etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Tarımsal GSYH'nin döviz karşılığına bakıldığında aynı dönemde eksilme yaşandığı ve hasılanın 68,5 milyar ABD Doları (USD) seviyesinden

47,9 milyar USD'ye geldiği görülmektedir. Dünya Bankasının tarımsal katma değer sıralamasında daha önce 68,5 milyar USD ile 7. ülke olan Türkiye, 2020 yılı verilerine göre 10. sırada bulunmaktadır. Çin'in tek başına dünya tarımsal hasılasının yaklaşık üçte birine sahip olarak 1. sırada olduğu listede tüm AB üyelerinin üzerindeki yeriyle ülkemiz, önemli bir tarım ülkesi olma konumunu sürdürmektedir.

Grafik-6: Toplam Bitkisel Üretim Değeri

Kaynak: TÜİK Tarım İstatistikleri

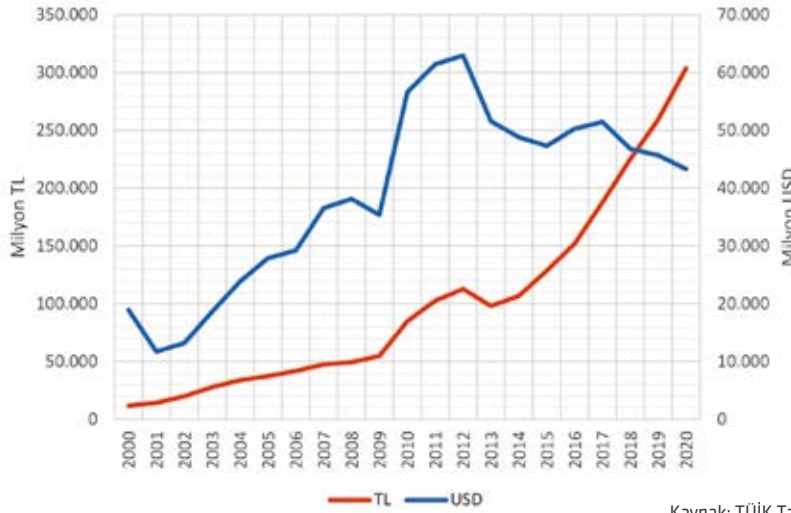

Sulama altyapısının geliştirilmesine yönelik yapılan kamu yatırımları, gübre ve makine kullanımlarının artışı etkileriyle geçmiş yıllara kıyasla görece artan verimlilik sayesinde ve yıllar içindeki ürün fiyat değişimleri nedeniyle toplam üretimin TL olarak değeri artmaktadır. TÜİK verilerine göre toplam bitkisel üretim değeri, **2000 yılı itibarıyla son yıllarda ivmesi artan sürekli yükseliş eğilimiyle 2020 yılında 246 milyar TL'ye ulaşmıştır.** Bitkisel üretimde son on yıldaki yıllık ortalama büyüme, %12,3 olarak gerçekleşmiştir.

Buna karşın TÜİK Tüketici Fiyat Endeksi on iki aylık ortalamalara göre son on yılın fiyat artış oranı yıllık %11,3 olup aynı dönem tarım ürünleri üretici fiyat endeksi ve değişim oranları yıllık ortalama artışı %11,5'tir. Toplam üretimin USD cinsinden değeri dikkate alındığında, 2011 yılında 53 milyar USD değerindeki üretimin sonraki yıllar içinde gerileyerek 2020 yılında 35 milyar USD tutarına düştüğü görülmektedir. Söz konusu düşüş son on yılda %34'lük bir orana tekabül etmektedir.

Grafik-7: Toplam Hayvansal Üretim Değeri

Kaynak: TÜİK Tarım İstatistikleri

TÜİK verilerine göre toplam canlı hayvan varlığı ve hayvansal ürünlerin değeri, 2000 yılı itibarıyla son yıllarda hızını artıran sürekli yükseliş eğilimiyle 2020 yılı sonunda 303 milyar TL'ye ulaşmıştır. **TÜİK canlı hayvan sayısı verilerine göre son on yılda küçükbaş hayvan sayısı %67 artarak 32 milyon adetten 54 milyon adede; büyükbaş hayvan sayısı ise %45 artarak 12,5 milyon adetten 18 milyon adede yükselmiştir.** Toplam hayvansal ürün üretiminde son on yıldaki yıllık ortalama büyüme %14,1 olarak gerçekleşmiştir. Ancak toplam hayvansal üretimin USD cinsinden değişimi incelendiğinde son on yılda toplam 61,5 milyar USD değerindeki üretimin 2020 yılında 43 milyar USD tutarına düştüğü görülmektedir. Söz konusu düşüş %30'luk orana tekabül etmektedir.

Tarım ve gıda sektörünün ürettiği katma değer açısından dünyada ilk on ülke içerisinde yer alan ülkemizin, arazi verimliliğinde ve emek verimliliğinde daha aşağı sıralarda yer bulması sektörde yaşanan verimlilik sorunlarına işaret etmektedir. Türk tarımı sahip olduğu arazi varlığı, tarımsal üretim ölçeği ve ürün çeşitliliği ile potansiyel olarak karşılaştırmalı üstünlüğe sahiptir. Ancak, tarımda verimlilik ve teknoloji kullanımında yurt geneli ve birçok alt bölge itibarıyla yeterli düzeyde gelişmişliğin bulunduğunu söylemek güç olabilecektir. Aşağıdaki tabloda tarımsal çıktı büyüklüğü bakımından ilk 10 tarım ülkesinin, bitkisel ve hayvansal üretim, ormancılık, avcılık ve balıkçılıktan elde ettiği katma değer ve çalışan başına tarımsal katma değer verimliliği kıyaslaması yer almaktadır.

Tablo 1: Tarımsal GSYH’de İlk 10 Ülkenin Tarım Sektörü İstihdamı

Sıra	Ülke	Tarımsal Katma Değer, Milyar USD (2020)	Tarım Sektörü İstihdamı	Toplam İstihdam İçinde Tarım Sektörü Oranı %	Tarım Sektörü Çalışan Başı Verim – USD (2019)*
1	Çin	1.126,74	190.655.935	24,7	5.609
2	Hindistan	480,50	202.826.700	42,6	2.076
3	ABD	196,51	2.312.240	1,4	100.062
4	Endonezya	145,05	38.232.080	28,4	3.601
5	Nijerya	104,37	24.318.138	35,0	5.591
6	Brezilya	85,32	9.105.408	9,1	9.992
7	Japonya	61,41	2.321.384	3,4	17.762
8	Pakistan	59,84	25.959.237	35,9	2.634
9	Rusya	54,89	4.191.770	5,8	14.201
10	Türkiye	47,89	4.776.000	17,4	10.028

Kaynak: Dünya Bankası tarım ve istihdam verileri

* Bu sütunda yer alan Türkiye harici ülkelerin verisi, işbu raporun yazım tarihinde Dünya Bankası tarafından açıklanmış en güncel veri olan 2019 yılı verisidir. Türkiye verisi ise daha güncel olan 2020 yılı TÜİK verileriyle hesaplanmıştır.

Tarımsal katma değer en fazla olduğu ülkeler arasında, çalışan başına düşen tarımsal çıktı verimliliğinde önemli farklar olduğu göze çarpmaktadır; örneğin ABD’de gerçekleşen çalışan başına tarım çıktısı Hindistan’daki çalışan başına tarım çıktısının yaklaşık 50 katıdır. **Türkiye’deyse 2020 yılında çalışan başına tarım katma değeri 10.028 USD olmuştur. Söz konusu tutar 2000 yılında 7.481 USD seviyesinde olup %34 oranında yükselme göstererek ülkemiz tarımsal verimindeki artışın görünürlüğüne katkıda bulunmuştur.** Tabloda yer alan ülkelerin yarısından çoğunu geride bırakan Türkiye’nin, gelişmiş ülkeler ve Avrupa ülkeleriyle kıyaslandığında gelişmesi gereken bir noktada olduğu anlaşılmaktadır. Tarımsal çıktı sıralamasında Türkiye’den hemen sonra 11. durumda olan AB ülkesi Fransa, 44,75 milyar USD’lik tarımsal katma değerini yaklaşık 0,76 milyon istihdamla gerçekleştirmekte ve buna göre tarımda istihdam başına gelirini 53.556 USD gibi yüksek verimlilik düzeyinde sürdürmektedir. Euro

Bölgesi ülkeleri çalışan başı tarımsal çıktı ortalaması 39.707 USD olup bazı AB ülkelerindeki durum ise şöyledir; Hollanda 72.234 USD, Belçika 57.330 USD, Almanya 43.715 USD, İspanya 43.005 USD, İsveç 83.760 USD, Norveç 108.140 USD ve İzlanda 126.734 USD.²

Ülkemiz ekonomisinde tarımın gerek gayrisafi yurtiçi hâsıla gerekse de istihdam içerisinde oransal olarak azalan payına rağmen, giderek çoğalan nüfusun beslenmesi, giydirilmesi ve barındırılması tarımsal üretimin verimlilik artışına bağlıdır. Artan gıda ve tarımsal hammadde ihtiyacının giderilmesi için birim alandan elde edilen ve tarım çalışanı başına üretilen katma değer artırılması gerekmektedir. Bu sayede topraklarımızdaki tarımın aleyhine olan arazi kaybını ve buralarda artık tarım yapılamadığı için elde edilemeyecek olan potansiyel üretim ve gelirleri de tazmin etme ve ülke ekonomisine geri kazandırma imkânı sağlanacaktır.

2-Dünya Bankası, Agriculture, forestry, and fishing, value added per worker - <https://data.worldbank.org/indicator/NV.AGR.EMPL.KD>

Son yıllarda yapılan **sulama altyapısı yatırımlarıyla** sulamaya açılan araziler toplamı brüt 6 milyon hektarı geçmiş olup bu alan ekonomik olarak sulanabilir araziler toplamının %72'sine tekabül etmektedir

Verimlilik Etmenleri

Tarımsal üretimde verimliliği etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Sulama olanakları, gübre kullanımı, ilaç, tohum, işgücü, makine ekipman kullanımı ve mekanizasyon, sevkiyat ve ulaşım altyapısı, depolama, pazarlama, girdi fiyatları, ürün fiyatları, vergiler, teşvik ve desteklemeler, üreticilerin işletme büyüklükleri, arazilerin mülkiyeti ve parçalılık durumu, üreticilerin örgütlenme durumu, sosyal yapı ve imkânlar, eğitim araştırma olanakları, toprağın yapısı, iklim durumu, ekilebilir tarım alanlarının genişletilmesi gibi birçok faktör tarımsal verimlilikte etki sahibidir (Çelik, 2000, s.14).

77

- Sulama

Tarımda verimliliği yükseltmek öncelikle iklim koşullarına bağımlılığı azaltmayı, aylık ve yıllık dönemler itibarıyla düzensiz yağış rejimine sahip olan ülkemizin sulama altyapısının geliştirilmesini ve sulama yapılan alanların artırılmasını zorunlu kılmaktadır. Devlet Su İşleri (DSİ) verisine göre ülkemizin yerüstü suyu potansiyeli yılda ortalama toplam 94 milyar m³ olup 18 milyar m³ olarak belirlenen yeraltı suyu potansiyeli ile birlikte toplam tüketilebilir su potansiyeli yılda ortalama 112 milyar m³'tür. Söz konusu potansiyelin 44 milyar m³'ü sulama suyu, 13 milyar m³'ü içme ve sanayi suyu olmak üzere toplam kullanılan su miktarı 57 milyar m³'tür (DSİ). **Türkiye'de tarım arazilerinin %93'ünde uygun verim değerine ulaşmak için sulama gereklidir.** Diğer bir deyişle, Doğu Karadeniz

kıyı şeridi hariç, diğer bölgelerde sulama yapılması şarttır. Yapılan etütlere göre ülkemizde, potansiyel yer altı ve yerüstü su kaynakları ile toprak kaynakları dikkate alındığında, ekonomik olarak sulanabilecek alan 8,5 milyon hektardır (Boz ve Volkan, 2014, s.404). Son yıllarda yapılan sulama altyapısı yatırımlarıyla sulamaya açılan araziler toplamı brüt 6 milyon hektarı geçmiş olup bu alan ekonomik olarak sulanabilir araziler toplamının %72'sine tekabül etmektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2019, s.31). Net sulama alanı ise 3 milyon hektar civarında olup tarımsal verimliliğin istenen seviyelere çıkarılması için modern sulama tekniklerine sahip olan sulama alanlarının brüt sulanabilir alan içindeki oranının artırılması gerekliliği açığa çıkmaktadır.

İyi nitelikteki toprakta en az %5 oranında organik madde bulunması gerektiği dikkate alındığında, ülke topraklarımızın yüksek verimlilikte üretim için yeterli nitelikte olmadığı görülmektedir.

- Gübre Kullanımı

Ülkemizdeki tarım toprakları, makro besin maddesi olan azot ve organik maddeler bakımından genellikle fakir denebilecek durumdadır. Topraklarımızın %64'ü %1'in altında, %22'si %1-2 aralığında ve geriye kalan %14'lük bölümü ise %2'nin üzerinde organik madde içermektedir (Akalan, s.9). İyi nitelikteki toprakta en az %5 oranında organik madde bulunması gerektiği dikkate alındığında, ülke topraklarımızın yüksek verimlilikte üretim için yeterli nitelikte olmadığı görülmektedir. Toprakta eksikliği bulunan organik maddeler ve minerallerin gübre takviyesi yapılarak verimliliğe olumsuz etkisi azaltılmaktadır. **Hektarda 110 kg gübre kullanımı ortalamasıyla Türkiye, bu alanda dünyada 82. sırada yer almakta olup mukayeseli olarak ülkemizde yoğun gübre kullanımının olmadığı söylenebilir.** Tarımsal katma değeri en yüksek ilk on ülke içinde de Nijerya ve Rusya'dan sonra en az gübre kullanımı olan ülke Türkiye'dir.

Ancak kullanılan miktarın ne kadarının gereken ve etkin şekilde bitkiyle buluşturulabildiği, bilinçli gübre ihtiyaç belirlemesinin ne kadarıyla yapıldığı da ayrıca değerlendirilmesi gereken konulardır. Usulüne uygun olarak yapılan gübrelemenin bitkisel üretimdeki artışa etkisi ise %50-75 arasında olup bazı ürünlerde bu etki %100'e kadar çıkabilmektedir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı-TAGEM, 2018, s.55). Ülkemizde gübre tüketimi ile ilgili çiftçinin toprak analizi yaptırmaya yönlendirilmesi ve bilinçli gübre kullanımının yaygınlaştırılması hem ekonomik açıdan hem de ekosistem açısından önemli hususlardır.

- Tarımsal Makine Kullanımı ve Mekanizasyon

Tarımda makine kullanımı ve mekanizasyon, birim alandan daha fazla verim alınmasını, işgücünün verimliliğini ve diğer kaynakların kullanım etkinliğini artırır. Tarımsal mekanizasyon sistemi içerisinde traktörler, birer güç makinesi olarak merkezi konuma sahip olup mekanizasyon yatırımlarının büyük bölümünü oluştururlar. Bu nedenle ülkelerin tarımsal makineleşme ve mekanizasyon derecelerinin belirlenmesinde traktör, dikkate alınan en temel göstergedir. Gelişmiş ülkeler ve Türkiye tarım mekanizasyon düzeyleri karşılaştırıldığında; Türkiye’de traktör başına düşen makine sayısı 4-5 adet, bir traktör başına düşen makine kütlesi 4.5 ton/traktör, 1000 ha işlenen alana düşen traktör sayısı 41, ortalama traktör gücü 43.3 kW, ortalama işletme büyüklüğü 59 da (dekar) dolaylarındadır.

Gelişmiş ülkelerde ise traktör başına düşen makine sayısı 15 adet, traktör başına düşen makine kütlesi 10 ton/traktör, 1000 ha alana düşen traktör sayısı 81, ortalama traktör gücü 77 kW, ortalama işletme büyüklüğü 174 da civarındadır (Oğuz C. vd., 2017, s. 64). Ayrıca Türkiye’de 350 h/yıl (saat/yıl) olan yıllık traktör çalışma saati süresi gelişmiş ülkelerde 1000 h/yıl düzeyindedir. Traktör kullanımı, tarımsal mekanizasyonun temel göstergelerinden olup daha ileri tarımsal makine kullanımlarında ya da traktöre gerek duymaksızın otonom çalışan tarım makinelerinde gelişmiş ülkelerle aramızdaki makas daha da açılabilir. Tarım teknolojilerine odaklanmış kapsayıcı bir ulusal strateji ve bölgesel eylem planlarıyla, dijital ve akıllı tarım dünyasına uyum sağlayabilecek yeni bir tarımsal girişimci kitlesi öncülüğünde aradaki fark giderilerek verimlilik ve toplam çıktı değerlerinde daha rekabetçi konumda olmak mümkündür.

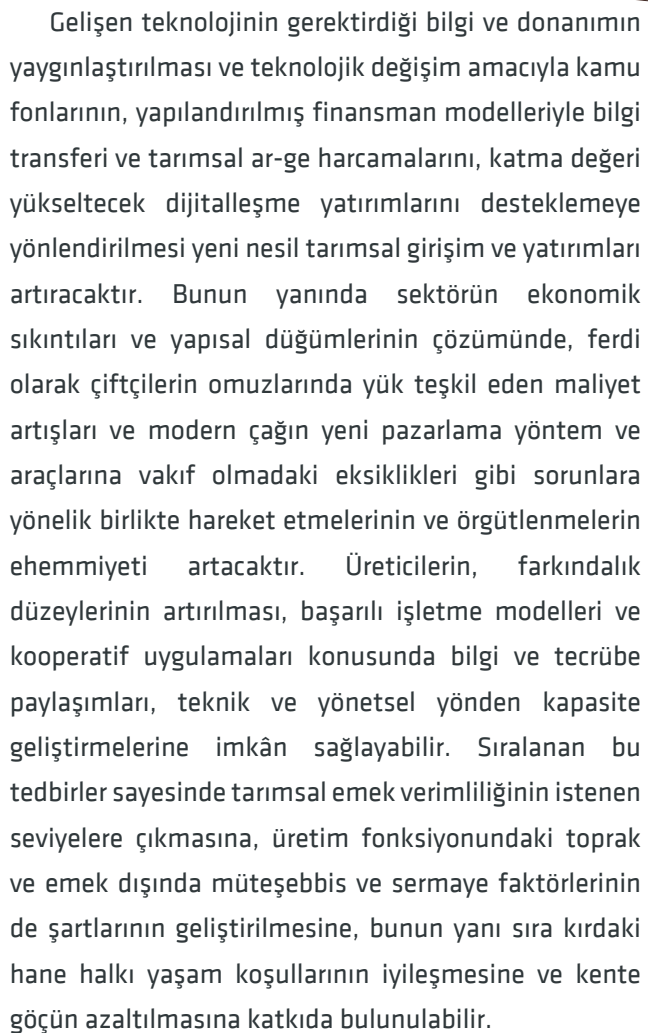

- Yeni Teknolojilerin Kullanımı

Teknoloji, tarımsal üretimin emek ve arazi gibi faktörlerinin verimlilik düzeylerinin artırılmasında önemli etkindir. Bu iki faktörden tarımsal emeğin tarımsal katma değere katkısı dünya ortalamasının bir miktar üzerinde olup tarımsal toprakların katkısı ise dünya ortalamasının gerisindedir. Türkiye’de mevcut teknoloji ve diğer tarımsal uygulamalar ile tarımsal toprakların üretkenliğinin artırılmasının belli ölçüde sınırlarına gelindiği, tarımsal toprakların verimliliğinin artırılması için yeni teknoloji ve tarımsal uygulamaların geliştirilmesi gerektiği ve bu yolla Türkiye’de tarımsal üretkenliğin önemli ölçüde artırma potansiyeli bulunduğu görülmektedir (Öztürkler, 2019, s.49). **Mevcut durumda ülkemizde tarım ve gıda sektörü diğer sektörlere göre daha düşük ar-ge payına sahip olup toplam ar-ge harcamaları içindeki payı yalnızca %3,5 seviyesindedir.** Oysa tarımsal üretim faktörlerinin ve uygulamalarının gelenekselden çağdaşa geçişini sağlamak, bu evrim içinde yaklaşım, yöntem, süreç ve araçları ar-ge çalışmalarıyla sürekli geliştirmek, tarımda dışa bağımlılığı azaltacak ve lider ülkeler arasında olmayı sağlayacaktır. Tarım sektöründeki ar-ge ve yenilikçilik çalışmaları, üretim faktörleri verimini artırmanın yanında geleneksel yaklaşıma göre devrim sayılabilecek şekilde bunların

yer almadığı senaryolarla üretimi de mümkün kılacak çözümler geliştirebilmektedir. Örneğin; arazi sorununa karşı az toprakla daha çok verim alma çalışmaları sürdürülmekte, bunun ötesinde tamamen topraksız üretim teknolojisi geliştirilmekte ve giderek daha yaygınlaşmaktadır. Topraksız tarım ve dikey tarım teknolojilerinin ülkemizde de pek çok yatırıma konu olarak uygulama alanı bulduğu ve bu yöntemle üretimin katlanarak artırılabilirdiği gözlemlenmektedir. Endüstri 4.0’ın dünyaya kazandırdığı dijital dönüşüm araçları ile nesnelerin interneti, blok zincir, yapay zeka, uzaktan algılama ve görüntü işleme teknikleri ve coğrafi bilgi sistemleri gibi bilgi ve iletişim teknolojileri birbirleriyle bütünleşerek etkin şekilde tarımsal üretimde kullanım alanı bulmaktadır (Erdoğan, L, 2021, s.40)

7,8 milyara yaklaşan dünya nüfusu, artışıını sürdürmekte olup giderek çoğalan bu büyük kitleyi besleyecek tarım alanlarıysa azalmaktadır. Ülkemizde dünya genelinde olduğu gibi tarım alanları ve ayrıca ekilebilir arazilerimiz toplamında sürekli düşüş yaşanmakta olup toprak varlığındaki bu azalma, ekosistemimiz açısından barındırdığı risklerin dışında tarımsal üretimimizin de geleceğini olumsuz etkileyebilir. Tarımsal üretimde verimliliğin ve üretici gelirlerinin artırılmasını teminen, tarım arazilerinde tarım dışı amaçlı kullanıma izin verme sürecinde, alternatif arazi arama konusuna yönelim sağlanmalı ve temel yaklaşım nitelikli tarım topraklarının korunması olmalıdır (Topçu, 2012, s.113). Tarım alanlarındaki azalmanın yanında küresel ısınma etkisiyle **OECD tahminlerine göre 2050 yılına kadar mevcut üretim faktörleriyle yapılan küresel tarımsal üretimin tüm ürünlerde toplam %25-50 arası kalıcı düşüşle karşılaşılacağı öngörülmüyor**. Artan nüfus, azalan toprak ve süregelen iklim değişikliklerinin olumsuz etkileriyle, tarım sektöründeki arzın talebi karşılamadaki sürdürülebilirliğine ilişkin kaygılar

ortaya çıkarmaktadır. Diğer taraftan teknolojik yenilikler tarımsal üretim kalıplarını temelinden değiştirmekte ve büyük verimlilik kazanımlarına da yer açılmaktadır. Günümüzde tüm dünya ülkeleri ihtiyaçlarına göre değişen ölçekte tarım ve gıda maddesi ithal etmekte olup bu alanda değer zincirleri küreselleşmekte ve üretimde küresel ölçekte rekabet yanında bir iş bölümü de oluşmaktadır. Bu ortamda, teknolojilerindeki ilerleme olanaklarını tarımsal üretim ve katma değer yaratmada etkin şekilde kullanarak küresel değer zincirleriyle eklemlenebilen ülkeler için parlak fırsatlar bulunurken, ilerlemenin gerisinde kalan ülkeleri gıda sürdürülebilirliği kaygıları, mutlak dışa bağımlılık ve etkin kullanılamayan kaynaklardan elde edilen düşük katma değer gibi sorun yumakları beklemektedir. Sonuç olarak ülkeler, bu gelişmeler karşısında geleneksel tarım politikalarını sorgulayıp gözden geçirmeye ve tarım teknolojileri, ar-ge faaliyetleri, dijitalleşme odaklı politika dönüşümüne yönelmeye kayıtsız kalamayacak, bu konuda uyum ve bütünleşme sürecini erken başlatanlar daha şanslı konumda olacaklardır.

UZMAN GÖRÜŞÜ

Kaynakça:

Akalan, İ. (1992). Türkiye'nin Toprak Kaynakları Bunların Sorunları ve Çözüm Yolları. Ankara Üniversitesi, Türkiye Coğrafyası Uygulama Merkezi Dergisi, Sayı: 1, Ankara

Boz, B. ve Volkan, F. (2006, Mart). Ülkemizde Sulu Tarım Altyapısı Gerçekleştirmede Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri. TMMOB Su Politikaları Kongresi Bildiriler Kitabı - 2. Cilt (s. 403-410). TMMOB Su Politikaları Kongresi sunulan bildiri, Ankara.

Çelik, N. (2000). Tarımda Girdi Kullanımı ve Verimliliğe Etkileri. Uzmanlık Tezi, Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara.

Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (2001 - 2005)

Devlet Su İşleri. Toprak Su Kaynakları. (2021). Erişim adresi: <https://dsi.gov.tr/Sayfa/Detay/754>

Erdoğan, L. (2021). Coğrafi Bilgi Teknolojileri ve Akıllı Uygulama Teknolojileri İle Kırsal Kalkınmanın Değerlendirilmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kayseri

Guterres, A. (2019, Temmuz). Kibuqi International Desert Forum'da sunulan tebliği. Erişim adresi: <https://www.un.org/press/en/2019/sgsm19680.doc.htm>

Oğuz C., Bayramoğlu Z., Ağızan S., Ağızan K. (2017). Tarım İşletmelerinde Tarımsal Mekanizasyon Kullanım Düzeyi, Konya İli Örneği. Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi, 31(1): 63-72

Öztürkler, H. (2019). Türkiye'de Tarımsal Verimlilik. Türkiye Verimlilik Dergisi, 7: 46-50

T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014) Onuncu Kalkınma Planı, Tarım Özel İhtisas Komisyonu Tarım Arazilerinin Sürdürülebilir Kullanımı Çalışma Grubu Raporu

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2021). Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2021-2023)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2019). Ulusal Su Planı (2019-2023)

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı-TAGEM. (2018). Gübre Sektör Politika Belgesi 2018-2022

Topçu, P. (2012). Tarım Arazilerinin Korunması ve Etkin Kullanılmasına Yönelik Politikalar (Uzmanlık tezi). T.C. Kalkınma Bakanlığı Yayını, Yayın No:2836, Ankara

Trabzon'a 55 Milyon TL'lik 6 Proje

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, Cazibe Merkezleri ve Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı kapsamında, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın (DOKA) 55 milyon TL'lik yatırımla hayata geçirdiği 6 projenin imza törenine katıldı.

Her biri birbirinden önemli projelerle Trabzon'un mevcut altyapısını daha da sağlamlaştıracaklarını belirten Bakan Varank, "Yaptığımız yatırımlarla Trabzon, ülkemizin parlayan yıldızlarından biri olarak yoluna devam edecek." dedi.

Bakan Varank, Trabzon Hamamizade İhsan Bey Kültür Merkezi'nde düzenlenen törendeki konuşmasında, her daim çalışmanın, emeğin ve çabanın peşinde olduklarına dikkati çekerek, "Sayın Cumhurbaşkanımızın bize gösterdiği hedefler doğrultusunda her zaman 'Durmak yok, yola devam.' diyen bir siyasi hareketiz. Hem Trabzon'umuz hem bölgemiz hem de ülkemiz için önemli 6 projenin sözleşme imza törenini beraberce gerçekleştiriyoruz. İmzalarını atarak resmen başlatacağımız bu projelerin yatırım bedeli, toplamda 55 milyon liranın üzerinde." diye konuştu.

Ekonominin Gücüne Güç Katacak

DOKA koordinasyonunda uygulanacak projelerin balıkçılıktan tarım ve teknolojiye, turizmden sosyal içermeye birçok konuyu kapsadığını belirten Varank, her biri birbirinden önemli bu projelerle Trabzon'un mevcut altyapısını daha da sağlamlaştıracaklarını, ilin ekonomisinin gücüne güç katacaklarını vurguladı.

Türk Somonu Üretimi

Varank, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası'nın yürüteceği, 'Kapalı Devre Sistemle Biyoteknoloji Uygulanmış Yumurta Temininde Dışa Bağımlılığa Son' projesine değinerek, "Bu proje gerçekten önemli, değerli, sadece şehrimize değil, bölgeye ve Türkiye balıkçılığına da değer katacak bir proje. Bu projeyi de 32 milyon lirayı aşan yatırımla 3 bin 600 metrekare alanda devasa bir somon balığı yumurtası ve yavrusu üretim tesisi kuracağız. 5 adet kapalı devre ünite ile 12 milyon balık yumurtası, 8,7 milyon yavru balık üretimi gerçekleştireceğiz. Proje tamamlandığında balık yumurtası ithalatını yıllık yüzde 50 azaltmayı planlıyoruz. Türk somonu üretimini ise hem de ihracatını da aynı şekilde, paralel olarak yüzde 20 artırmayı hedefliyoruz. Bu sayede her yıl 3 milyon dolar yatırımcımızın cebinde kalmış olacak." diye konuştu

Yeni Rıhtım

Bir diğer projenin de Sürmene Belediyesi tarafından uygulanacak, "Trabzon Gemi İnşa Kapasite Geliştirme Projesi" olduğunu kaydeden Varank, 6 milyon liralık yatırımla Sürmene Çamburnu Tersane alanında yeni bir rıhtım inşa edeceklerini söyledi.

50 Milyon Dolarlık İhracat

Rıhtım sayesinde gemi inşa sanayiinde faaliyet gösteren firmaların altyapı ihtiyaçlarını gidererek üretim kapasitelerini artıracaklarının altını çizen Varank, proje tamamlandığında yıllık 20 gemi üretilmesi ve 50 milyon dolarlık ihracat yapılmasının hedeflendiğini belirtti.

Akçahasat

Varank, diğer bir projenin de Akçaabat Belediyesi tarafından uygulanacak "Akçahasat" adlı proje olduğunu anlatarak, "Akçahasat projesiyle de ilçede yetişen hurma, çilek, zeytin, aronya, kivi gibi ürünlerin üretim ve depolama işlemlerinin yapılabileceği bir tesisi Akçaabat'a kazandıracacağız. Burada üretilen ürünler sahil şeridinde oluşturulacak 5 tane büfe ve elektronik ortamda da satışa sunulacak. 15 kadının istihdam edileceği proje ile yıllık yaklaşık 1 milyon liralık satış hacmi oluşturmayı hedefliyoruz." dedi.

Botanik Atölyeler

Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından ise "Botanik Atölyeler ile Öğren, Üret ve Sat" projesinin uygulanacağını vurgulayan Varank, Trabzon Botanik Park'ta yer alan atıl durumdaki atölyeleri düzenleyip eğitim amaçlı kullanacaklarını aktardı.

740 Saati Bulan Eğitim

Varank, burada verilecek eğitimlerden sonra sepet, ahşap oyma ve teraryum gibi alanlarda üretimler gerçekleştirileceğini belirterek, amaçlarının, sosyal yardıma ihtiyaç duyan dezavantajlı gruplardan oluşan vatandaşlara toplam 740 saati bulan eğitimler vererek, onların istihdam edilmelerinin önünü açmak olduğunu anlattı.

Parlayan Yıldız

Uygulamaya başlayacakları tüm bu projelerdeki hedeflerinin Trabzon'u bölgesinin ve ülkenin önemli merkezlerinden biri haline getirmek olduğunu belirten Varank, "Trabzonlu vatandaşlarımıza ve işletmelerimize layık oldukları hizmetleri sunabilmektir. Şüphesiz yaptığımız yatırımlarla Trabzon, ülkemizin parlayan yıldızlarından biri olarak yoluna devam edecek." diye konuştu.

Trabzon Özdemir Bayraktar Bilim Merkezi

85

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), TÜBİTAK ve Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından inşaatına başlanan Trabzon Özdemir Bayraktar Bilim Merkezi, Ortahisar ilçesinde yer alacak. Aynı zamanda bir planetariuma da ev sahipliği yapacak merkezin 2022 yılında tamamlanması planlanıyor. Trabzon Özdemir Bayraktar Bilim Merkezi'nde uçuş simülatörü, sergi alanları, mars aracı ve güneş saati gibi bölümlerin bulunması, tasarım, doğa, uzay ve havacılık, matematik ve teknoloji atölyelerinin olması düşünülüyor.

Coğrafi İşaretli Ürünlere Yönelik Eğitim Programının Gümüşhane Bölümü Tamamlandı

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın (DOKA) bölgede coğrafi işaretli ürün üreten ve pazarlayanlara yönelik düzenlediği Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Ağı Projesi Eğitim Programı'nın Gümüşhane bölümü kapanış oturumu ve sertifika töreniyle tamamlandı.

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası'nda düzenlenen törene Gümüşhane Valisi Kamuran Taşbilek, Gümüşhane Belediye Başkanı Ercan Çimen, Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası (GTSO) Başkanı İsmail Akçay, protokol üyeleri ve diğer ilgililer katıldı.

Vali TAŞBİLEK: Coğrafi İşaret, Ürünlerin Katma Değeri Açısından Kilometre Taşdır

Gümüşhane Valisi Kamuran Taşbilek, törende yaptığı konuşmada, coğrafi işaretin ürünlerin katma değerinin artırılması noktasında çok önemli bir kilometre taşı olduğunu belirterek sözlerini şöyle sürdürdü:

“Bunu yapan toplumlar, bunu yapan endüstriler, bu yapan iller, bunu yapan ülkeler, nitelikli bir üretim anlayışı içinde sattığını en yüksek değerle satmaya

çalışıyor. Dünyada özellikle pandemi süreci içerisinde insanlar, yediğinin, içtiğinin, kullandığının kıymetli, kaliteli ve sağlıklı olmasına özen gösteriyor. Bu tür coğrafi işaretler de bir ürünün bir nevi sertifikası, kaynağı, menşeidir. Hangi süreçlerden geçtiği noktasında çok önemli argüman, çok önemli bir belgedir. Bilinçlendirme noktasında bu eğitim faaliyetini yürüten bütün arkadaşlarımıza, başta Ticaret ve Sanayi Odası Başkanımıza, eğitimcilerimize, finansal katkı sağlayan DOKA'ya çok teşekkür ediyorum. İnşallah bu tür faaliyetlerin ilimizi ufkunun açılması ve genişlemesi noktasında çok daha önemli yerlere getireceği inancımı belirtmek istiyorum. Her daim bir lokomotif olduğu gösteren Ticaret ve Sanayi Odamıza ayrıca çok teşekkür ediyorum” dedi.

ÇİMEN: İnşallah Plakamız Kadar Coğrafi İşaretli Ürünümüz Olur

Gümüşhane Belediye Başkanı Ercan Çimen de törende yaptığı konuşmada, Gümüşhane'nin 10 tane coğrafi işaretli ürünü bulunduğunu hatırlatarak şunları söyledi:

“Bir takım 11 kişiden oluşuyor. 1 tanesi eksik. Biz de Belediye olarak kuşburnu fabrikasını aldık. Yüzde 10'u belediyemizin olan kuşburnu fabrikasında, kuşburnu, kızılıçık ve böğürtlen üzerinde çalışmalar yapıyoruz. İlk defa geçen hafta Fransa'ya ihracat gerçekleştirdik. Fabrikamızı yeniledik. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından 4 milyonu hibe, 3 milyon lirası geri ödemeli olmak üzere yaklaşık 7 milyon civarında destek aldık. Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Mustafa Varank beyefendiye, bu işlerde önderlik yapan değerli hemşerimiz Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Barış Yeniçeri ve ekibine teşekkür ediyorum. Biz de kuşburnuna coğrafi işaret alarak takımı tamamlayıp 11 yapalım. Böğürtlen, kızılıçık gibi ürünleri de yedeklere yazıp 18'i tamamlayalım. İnşallah plakamız kadar coğrafi işaretli ürünümüz olur. Emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.”

AKÇAY: Ülkemiz Bilgi Ekonomisi İle Kalkınacak

Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı İsmail Akçay, eğitim programının 5 gündür devam ettiğini belirterek, “Coğrafi işaretli ürünlerin ülkemizde ne kadar önem arz ettiğini buradaki eğitim programlarında anlatmaya çalıştık. Coğrafi işaretli ürünler nedir, ne kazandırır, markalaşma nedir, kurumsallaşma nedir, elektronik ticaret nedir gibi konularda Türkiye’de isim yapmış değerli hocalarımızdan eğitimler aldık. Bu eğitimler sonucunda bir farkındalık oluşturduğumuz kanaatindeyim. Eğer bu farkındalığı oluşturmuşsak ve talepler gelirse bu ve buna benzer eğitimleri devam ettirme imkânımız var. Yeter ki hitap ettiğimiz hedef kitlemizin temsilcileri burada olsun. Ülkemiz

kalkınacaksa bilgi ekonomisiyle kalkınacak. Biz sanayi devrimini kaçırdık. Şimdi elektronik ticaret devrimi önümüzde duruyor. Bu devrim bizim için büyük bir fırsat. Elektronik ticaret devrimini kaçırmayacağız. Kaçırmamak adına bu tür programları yapmaya gayret ediyoruz. Tüm katılımcılarımıza teşekkür ediyorum” dedi.

“Gümüşhane’nin 10 Tane Coğrafi İşaretli Ürünü Bulunuyor”

Başkan Akçay, Gümüşhane’de 10 tane Coğrafi İşaret Belgesi almış ürün bulunduğunu belirterek, “Gümüşhane Valiliği tarafından coğrafi işareti alınmış olan Gümüşhane Pestili, Gümüşhane Kömesi, Gümüşhane Sironu ve Gümüşhane Ekmeği; Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası tarafından coğrafi işareti alınan Araköy Ekmeği, Gümüşhane Şeker Fasulyesi ve Deleme Peyniri; Dölek Köyü Kalkınma Derneğimiz tarafından coğrafi işareti alınan Dölek Köyü Güveci; Kelkit Fasulye Üreticileri Birliği tarafından coğrafi işareti alınan Kelkit Şeker Fasulyesi ve Kelkit Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü tarafından coğrafi işareti alınan Kelkit Zilli Kilimidir. İlimizin ölçeğine, potansiyeline, nüfusuna baktığımız zaman 10 tane coğrafi işaretli ürün büyük önem arz etmektedir. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğinin kurmuş olduğu, Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası olarak bizim de ortağı olduğumuz bu projeyi yürüten Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi’ne (ABİGEM) ve finansmanını sağlayan Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı’na (DOKA) ve temsilcilerine, eğitimlere katılım sağlayan herkese teşekkür ediyorum” diye konuştu.

Sertifikalar Törenle Verildi

Konuşmaların ardından Gümüşhane Valisi Kamuran Taşbilek, Belediye Başkanı Ercan Çimen ve GTSO Başkanı İsmail Akçay tarafından katılımcılara sertifikaları verildi.

Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Ağı Projesi

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın (DOKA) bölgede coğrafi işaretli ürün üreten ve pazarlayanlara yönelik düzenlediği Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Ağı Projesi Eğitim Programı'nın Trabzon bölümü kapanış oturumuyla tamamlandı.

Tescil Sahibi Kurum Temsilcileri Konuştu

AB tarafından finanse edilen Karadeniz Havzasında Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında yürütülen Karadeniz Coğrafi İşaretler Ağı Projesi çerçevesindeki eğitim programının kapanış oturumu Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası (TTSO) konferans salonunda gerçekleştirildi.

Kapanış bölümünde Trabzon'un coğrafi işaretli ürünlerinin tescil sahibi kurumlarının temsilcileri konuşma yaparak, coğrafi işaret alma süreçleri ve konunun diğer yönleriyle ilgili görüşlerini paylaştı.

Tonya Tereyağı'nı tescil ettiren Tonya Belediyesi adına söz alan Belediye Başkanı Osman Beşel, coğrafi işaret tescil sürecini anlattı. Beşel, "Bu süreçte bizlere destek veren Trabzon Ticaret ve Sanayi Odamıza teşekkür ediyorum. Coğrafi işaret bize çok şey kazandırdı. Öncelikle sahte gıda piyasası içinde yok olmaya mahkûm bir değerimizi tescil ettik" dedi.

Akçaabat Köftesi'ni tescil ettiren Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası adına söz alan Genel Sekreter Yardımcısı Ümit Orhan, süreçle ilgili katılımcılara bilgi verdi ve denetimlerin önemine vurgu yaptı.

Sürmene Bıçağı'nın tescil sahibi Sürmene Belediyesi adına konuşan Belediye Coğrafi İşaret Koordinatörü İbrahim Çolakoğlu, amaçlarının yöre kültürünü korumak ve gelecek nesillere aktarmak olduğunu ifade ederek, "Denetimler iyi cezalar da caydırıcı olmalıdır" dedi.

Vakfıkebir Ekmeği ve Vakfıkebir Külek Peynirinin tescil sahibi kurum olan Vakfıkebir Belediyesi adına

söz alan Belediye Coğrafi İşaret Koordinatörü Tuncay Hacifettahoğlu, "Amacımız bir standart oluşturmaktır. Şu anda Vakfıkebir Ekmeği üreten 38 adet tescilli fırın var. Vakfıkebir ekmeği adıyla üretim yapan yerlere yönelik denetim çalışmalarımız da sürüyor" dedi.

Hamsiköy Sütlacının tescil sahibi Maçka Esnaf ve Sanatkarlar Odası adına konuşan Yönetim Kurulu Üyesi Koray Pervanlar da süreçle ilgili bilgi verdi.

KARACA: Amacımız Coğrafi İşaretli Ürünlerin Sayısıyla Birlikte Katma Değerini De Arttırmak

DOKA Uzmanı Murat Karaca, kapanış toplantısında yaptığı konuşmada, eğitimlerin faydalı olmasını umduğunu belirterek, projenin amaçlarını anlattı. Karaca, "Coğrafi işaretli ürünlerin sayısı bölgemizde son 5 yılda 33'ten 55'e yükseldi. Amacımız coğrafi işaretli ürünlerin sayısını artırmakla birlikte bu ürünleri katma değerli hale getirmektir. Bu anlamda eğitim programını çok önemsiyoruz. Paydaşlarımızla birlikte coğrafi ürün üreticilerine her türlü teknik, mali ve eğitim desteklerini bugüne kadar verdiğimiz gibi bugünden sonra da vermeye devam edeceğiz. Dünya'da coğrafi ürünler pazarının

200 milyar dolar olduğu tahmin ediliyor. Coğrafi işaretli ürün üreticilerinin bu pazardan mümkün olan en büyük payı almasını amaçlıyoruz. Bu eğitim programının yer aldığı proje kapsamında açtığımız karadenizhazineleri.com internet sitesinde de TR90 bölgesindeki coğrafi işaretli ürünlerle ilgili ayrıntılı bilgilere ulaşılabilir” diye konuştu.

TTSO’nun Coğrafi İşaretli Ürün Portalı Anlatıldı

Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası (TTSO) Genel Sekreteri Ali Rıza Kul da odanın öncülüğünde bölge odalarının da katılımıyla DOKA desteği kapsamında hayata geçirilen Coğrafi İşaretli Ürünler Online Satış ve Dijital Denetleme Portalını katılımcılara anlattı. Kul, cipazar.com adresi üzerinden önümüzdeki günlerde faaliyete geçecek olan portalda, bölgedeki coğrafi işaretli ürünlerin tanıtımının yapılacağını, ayrıca denetimden geçmiş satıcılardan coğrafi işaretli ürünlerin online olarak alınabileceğini de vurguladı. Kul, portalın önümüzdeki dönemde tüm Türkiye’ye yayılacağını ve yöresel ürünleri de kapsayıcı hale getirileceğini ifade etti.

HACISALİHOĞLU: Piyasada Coğrafi İşaretli Ürünlere Talep Artıyor

TTSO Başkanı M. Suat Hacisalihoğlu, coğrafi işaretli ürünlerin ekonomiye katkısının her geçen gün arttığını ifade ederek, “Coğrafi işaretli ürünlere piyasada talep artıyor.

Tüketiciler artık coğrafi işareti olan ürün arıyorlar. Bu talebi karşılamak için de üreticilerin ve satıcıların piyasanın gereklerine göre yetişmiş olması önemli. Bu anlamda eğitim programlarına önem veriyoruz. Buraya gelerek alanında uzman kişilerden eğitim alan tüm katılımcılara da özellikle teşekkür etmek istiyorum. Bundan sonra siz katılımcıların gayreti ve bizlerin desteği önemli. Siz gayret gösterdiğiniz sürece biz de her konuda sizlere destek olmayı sürdüreceğiz” diye konuştu.

Katılımcılara Sertifikaları Verildi

Konuşmaların ardından katılımcılara TTSO Başkanı M. Suat Hacisalihoğlu, Tonya Belediye Başkanı Osman Beşel, DOKA Uzmanı Murat Karaca ve TOBB Trabzon İl Kadın Girişimciler İcra Kurulu Üyesi Ayla Pirselimioğlu tarafından sertifikaları verildi. Program toplu fotoğraf çekimiyle sona erdi.

Eğitim Programı 5 Gün Sürdü

Karadeniz Coğrafi İşaretli Ürünler Ağı Projesi Eğitim Programı’nın Trabzon bölümü 6 - 10 Aralık tarihleri arasında gerçekleştirildi. Katılımcılara, Besim Ogelman tarafından Coğrafi İşaretli Ürün Üreten Firmaların Kurumsallaştırma Desteği, Coğrafi İşaretli Ürünlerin Ticarileştirme ve Ticarileşme Modelleri, Özel Oytun Türkoğlu tarafından Coğrafi İşaretli Ürünlerde Markalaşma ve Marka Yönetimi, Zeynep İyiler tarafından da Coğrafi İşaretli Ürünlerin Dijital Pazarlaması ve E-Ticaret Çalışmaları eğitimleri verildi.

Kırsal ve Sosyal Kalkınmaya Güç Katacak SOGEP Projeleri Hayata Geçiyor

Giresun'da, Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından desteklenen 2,3 milyon lira maliyetli iki sosyal kalkınma projesi uygulanacak.

Giresun Belediyesinin "Giresun Sosyal Girişimcilik Merkezi" ve Görele Belediyesinin "Kadın Elinde Değer Bulan Süt" başlıklı projelerinin imza töreni, belediyenin Giresun Kalesi'ndeki sosyal tesisinde gerçekleştirildi.

Giresun Valisi Enver Ünlü, projelerin amacının toplumun dezavantajlı kesimlerinin ekonomik ve sosyal hayata daha aktif şekilde katılımlarının sağlanması olduğunu söyledi.

Projeler sayesinde istihdam edilebilirliğin artırılmasının da hedeflendiğini dile getiren Vali Ünlü, «Sosyal girişimcilik ve yenilikçiliğin desteklenmesiyle sosyal sorumluluk uygulamalarının yaygınlaştırılmasını amaçlayan Sosyal Gelişimi Destekleme Programları (SOGEP) 2021 kapsamında ilimizden iki proje Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'mız tarafından başarılı bulunmuş ve imza aşamasına gelinmiştir.» dedi.

Vali Ünlü, kadın kooperatiflerinin kurulması ve yaygınlaştırılmasının önemli olduğunu belirterek şunları ifade etti:

"İlçelerimizde ve beldelerimizde kadın kooperatiflerimiz kuruluyor ama burada hassasiyetimiz şu, bu kadın kooperatifleri sadece bu projelere müracaat etmek için kurulmamalı, kağıt üzerinde kalmamalı. Aktif olarak kadınlar tarafından yönetilmeli ve oradaki üretimden elde edilecek olan gelir, kadın girişimcilerimiz arasında paylaşılmalı. Bu kapsamda Görele Belediyemizin projesinde kadın kooperatifinin kurulacak olması ve kadınlarımızın hem istihdam hem de girişimcilik alanlarında desteklenecek olması da çok önemli."

Giresun Belediye Başkanı Aytekin Şenlikoğlu da DOKA'nın desteğinin önemine işaret ederek, "Sosyal Girişimcilik Merkezi Projesi aslında kafamızda hep var olan ama isimlendiremediğimiz bir şeydi. Şimdi bunu hem anlamlandırıyor hem de aktif hale getiriyoruz. Burada amaç şu, yeni iş ve üretim fikirleri olan tüm gençlerimizi, tüm vatandaşlarımıza kapı açık. Hem üretime hem Ar-Ge'ye katkı olarak ciddi bir çalışma düzeneği oluşturmuş oluyoruz." diye konuştu.

Görele Belediye Başkanı Tolga Erener de özellikle köylerde yaşayan kadınların ilçe pazarlarına getirip sattıkları ürünlere dikkati çekerek, “Kadınlarla görüştüğümüzde, özellikle soğuk havalarla pazarlara gelmenin zorluğu ve açık alanlarda satmanın zorluğundan, süt ürünlerinin kimi zaman bozulmasından dolayı şikayetlerini dinledik ve bu projeyi gerçekleştirme şansı bulduk. Proje sayesinde üretici ve tüketiciyi yan yana gelmelerine gerek kalmadan biz buluşturacağız.” ifadelerini kullandı.

DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman ise ekonomik kalkınmanın yanı sıra sosyal kalkınma anlamında da bölgeyi güçlendirmek istediklerini söyledi.

SOGEK kapsamında Giresun’da çok önemli çalışmalar yapıldığını dile getiren Adıyaman, şunları kaydetti:

“Giresun Belediyesi tarafından yaklaşık 1 milyon lira yatırım bütçesiyle sosyal girişimcilik merkezi kuracağız. Giresun’un genç nüfusuyla inşallah önemli kazanımlar elde edeceğiz. Bir diğer projemiz Görele

Belediyemizin özellikle süt üretiminde yeni ufuklar açacağını, kırsal kalkınmaya ve kooperatifçiliğe çok ciddi katkılar sağlayacağını düşündüğümüz bir proje. Burada da yaklaşık 1 milyon 300 bin liralık yatırımla beraber Görele’de süt üretiminin artacağını ve yeni bir kırsal kalkınma modelinin hayata geçeceğini düşünüyoruz.”

91

Türkiye'nin İlk Karabuğday Çalıştayı Sona Erdi

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), tarafından desteklenen Gümüşhane Üniversitesi, Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası, Kelkit Belediyesi, Gümüşhane Tarım ve Orman Müdürlüğü, Kelkit Ziraat Odası iş birliğinde gerçekleşen Kelkit Karabuğday Çalıştayı sona erdi.

“Kırsal Kalkınma Buluşmaları” kapsamında Gümüşhane’de Karabuğday bitkisinin tanıtımının yapılması ve ülkemiz ile bölgemize sunacağı fırsatların tartışılması amacıyla düzenlenen program, Kelkit Aydın Doğan Meslek Yüksekokulu toplantı salonunda gerçekleştirildi.

Çalıştayın açılış konuşmasını gerçekleştiren Kelkit Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Mustafa Servet Daltaban güne ilişkin görüşlerini “Türkiye’de ilk defa Kelkit’te karabuğday ile alakalı bir fabrika kuruldu. Kelkit karabuğday unu ve bulguru fabrikası yaklaşık bir yıldır da faaliyet gösteriyor. Üreticimize tohum desteğinin yanında bir de alım garantisi veriyor. Neden karabuğday? Çünkü tamamen ithal bir üründür. Biz bunun hepsini dışarıdan alıyoruz. Şu an ülkemizde bilinmese de ABD, Rusya, Avrupa ve Uzakdoğu’da ciddi manada bu ürünün pazarı bulunmaktadır. Karabuğday, glutensiz un içeriyor. Ülkemizde yaklaşık 700 bin çölyak hastasının ana beslenme kaynağı olan karabuğday, çok ciddi katma değeri olan, çiftçimizin ve memleketimizin kazanacağı bir üründür. Bizim amacımız bu ürünü Gümüşhane’de marka haline getirmektir.” sözleriyle dile getirdi.

2009 yılında kurulan Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı’nın Türkiye’deki 26 ajanstan bir tanesi olduğunu dile getiren DOKA Gümüşhane YDO Koordinatörü Serkan Atabaş, “DOKA, merkezi Trabzon olmak üzere 6 ilimizde faaliyet düzenlemektedir. 2010 yılından bu yana bölgemize yaklaşık 260 milyonun üzerinde destek sağlamanın gururunu yaşıyoruz.” dedi.

“Kırsal Kalkınma Buluşmaları bölgemizin kalkınma eksenleri içerisinde en önemli temalardan olan tarımsal gelişimi sağlama adına yapmak istediğimiz çalışmalardan birisidir.” diyen Atabaş, konuşmasına şöyle devam etti:

“Gümüşhane’imize bakıldığı zaman kilometre başına yaklaşık 22 kişi gibi bir nüfus yoğunluğu bulunmaktadır. Dolayısıyla nüfus yoğunluğu düşük illerimizden olduğu söylenebilir. Çok fazla göç verdiğimiz bir gerçektir. İnşallah bu tarz çalışmalarla bu göçü bir yerde azaltmak ve tersine göçü başlatmayı düşünüyoruz.”

Son 3 yılda bin 620 dekar alanda ekimler gerçekleştirdiklerini ifade eden Gümüşhane İl Tarım ve Orman Müdürü Edip Birşen ise, “Hızla değişen dünyada insanların refah seviyesi arttıkça tercihler de artmaktadır. Buna bağlı olarak da organik doğal gibi ürünlere ilgi de giderek yoğunlaşmaktadır. Bu değişimin yanında tarım, gıda ve organik beslenme konusunun da her geçen gün arttığı gözlenmektedir. Gümüşhane ilimiz kirlenmemiş su kaynakları ve temiz topraklarıyla ön plana çıkmaktadır. Bizler de bu imkânları fırsata çevirmek ilkesiyle hem işlenmeyen tarım alanlarını ekonomiye kazandırmak hem de çiftçilerimizin gelir seviyelerini yükseltmek, katma değer oluşturmak açısından Gümüşhane iklimine, toprak yapısına uygun projeler geliştirmekteyiz. Bunlardan bir tanesi de karabuğday yetiştiriciliğidir.” ifadelerini kullandı.

“Türkiye’de ilk defa düzenlenen bu çalışmanın ilçemizde olması da çok önem arz etmektedir” cümlesiyle konuşmasına başlayan Kelkit Belediye Başkanı Aziz Nas da, “Çalıştaydan alacağımız bilgiler önümüzdeki senelerde de tarım ile uğraşan diğer kardeşlerimize yol gösterici olacaktır. Karabuğdaya üç açıdan bakacak olursak; birincisi tarım. Bizim ilçemizi tarım açısından çok önemli bir bölge olarak düşünerek önümüzdeki süreçte karabuğdayın ülke ekonomisine katkı sağlayacağı çok açık. Kelkit ilçemiz ile birlikte hem Şiran hem Köse ilçelerimiz bir lokomotif görevi üstelenecektir. İkincisi de sağlık açısından bakacak olursak, bildiğimiz kadarıyla karabuğday, özellikle çölyak hastalarının bir tüketim maddesidir. Üçüncüsü ise ilçemizde hem işleme tesisinin olması hem de böyle bir çalıştayın hayata geçirilmesi ilçemizin, ülkemiz genelinde tanınmasına vesile olacaktır. Ben bu çalıştayın ülkemize, ilçemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum. Tekrardan bu programı düzenlediklerinden dolayı katılımcılara ve paydaşlara ayrıca teşekkür ediyorum.” ifadelerini kullandı.

Kelkit Karabuğday Çalıştayı (Greçka)

Kırsal Kalkınma Buluşmaları

Çalıştay programına katılan Gümüşhane Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Halil İbrahim Zeybek ise, düzenlenen programın ilçeye ve bölgeye büyük katkılar sunacağını dile getiren konuşmasında, üniversite olarak böylesi çalışmaları daima desteklediklerini ifade ederek, şu sözlere yer verdi: “Bugün sizleri bir başka etkinlik vasıtasıyla yüksekokulumuzda ağırlamaktan büyük bir mutluluk yaşıyoruz. Daha öncesinde yine aşağı yukarı aynı paydaşlarla düzenlemiş olduğumuz TOBB Başkanımız Rifat Hisarcıklıoğlu’nun da iştirak ettiği ‘Kelkit Havzası’nda Küçükbaş Hayvancılığı ve Kooperatifçiliği Geliştirme Çalıştayı’nı gerçekleştirmiştik. Yine yeni bir etkinlikle Kelkit ilklere imza atmaya devam ediyor.

Üniversite olarak bizlerin 3 asli misyonumuz var. En üst seviyede eğitim öğretim faaliyetlerinin dışında, araştırma ve topluma katkı noktasında da bizler 4,5 yıldır bütün bilimsel etkinliklerin içerisinde seve seve var olduk. Çünkü biz inanıyoruz ki bizim ürettiğimiz bilgidan ilk faydalananacak olanın ilimiz, bölgemiz, ülkemiz ve eğer ürettiğimiz bilgi mahir ise bütün insanlık olmalıdır. Kelkit, Şiran ve Köse ilçelerinin Gümüşhane'nin tarım ve hayvancılık bölgeleri olduğunun altını çizen Gümüşhane Vali Yardımcısı Mustafa Anteplioğlu, "İlimiz genelinde mümkün olduğu kadar ürün çeşitliliğini arttırmaya yönelik özellikle inovasyonu gerektiren farklı ürünlere yönelik çalışmaları bulunmaktadır.

Bunlardan bir tanesi de karabuğdaydır. Hepimizin gayesi daha iyi koşullarda insanlarımızı yaşatmak, bunun da temeli üretmek ve ürettiğimizi iyi bir şekilde pazarlayabilmektir. Çalıştay vasıtasıyla hem çiftçilerimiz güzel bir şekilde bilgilendirilecekler hem ürünün tanıtımı yapılacak hem de burada bir işletmenin olduğunu da herkese duyurmuş olacağız. Bu tür çalışmalar, farkındalık oluşturmaları açısından çok önemlidir. Emeği geçen herkese, katkı sağlayan bütün kurumlara teşekkür ediyor, çalıştayımızın ilimize ve ilçemize hayırlara getirmesini temenni ediyorum" diye konuştu.

Konuşmaların ardından program da oturumlar, Gümüşhane Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğretim üyesi ve TOBB

Gümüşhane Akademik Danışmanı Prof. Dr. Hasan Ayaydın'ın moderatörlüğünde gerçekleşti. Gerçekleşen oturumlarda;

Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tıbbi Bitkiler Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Yüksel Kan tarafından "Karabuğdayın Sektörel Analizi",

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Gıda Mühendisliği öğretim üyesi Prof. Dr. Erkan Yalçın tarafından "Yerli Karabuğday Çeşitlerinin Bazı Kimyasal ve Biyoaktif Bileşenleri ve Islak Öğütme Veriminin İncelenmesi",

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğünden Ziraat Yüksek Mühendisi Seher Nagihan Nalçacı tarafından "Tarımsal Araştırma ve Politikalar Genel Müdürlüğü Tarafından Tıbbi ve Aromatik Bitkilerde Yapılan Ar-Ge Çalışmaları",

Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitü Müdürlüğü Bitki Islahı ve Genetiği Bölümünden Dr. Ahmet Güneş tarafından "Karabuğday Yetiştiriciliği, Ülkemiz ve Dünyadaki Durumu",

Kelkit Aydın Doğan MYO Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümünden Dr. Nilgün Doğan tarafından ise "Karabuğday Üretiminde Sözleşmeli Tarım ve Etkileri" başlıklı sunumlar gerçekleştirildi.

Gümüşhane'nin Turizm Kimliğini Yansıtacak Özel Tasarım Hediyeelik Eşya Koleksiyonu Oluşturuluyor

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Gümüşhane'nin tarihi, doğal ve kültürel güzellikleriyle eşsiz turizm destinasyonlarını yansıtacak özel tasarım hediyeelik eşya koleksiyonu oluşturmak için harekete geçti.

Şehrin turizm kimliğini yansıtacak, modernize edilmiş, marka değeri taşıyan, özel tasarım hediyeelik eşya koleksiyonunun oluşturulmasına yönelik ODTÜ öğretim Görevlisi Sezgin Akan tarafından yapılan tasarım çalışmaları değerlendirme toplantısında katılımcılarla paylaşıldı.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından düzenlenen ve Vali Yardımcısı Mustafa Pala başkanlığında Halk Eğitimi Merkezi Salonunda gerçekleştirilen Gümüşhane Hediyeelik Eşya Tasarım Değerlendirme toplantısında Akan tarafından yapılan tasarımlar katılımcılarla paylaşarak Gümüşhane'yi temsil edecek tasarımlar değerlendirildi.

Toplantıya Gümüşhane Valiliği, Gümüşhane Belediyesi, İl Özel İdaresi, Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası, Kelkit Sanayi ve Ticaret Odası, Gümüşhane Üniversitesi akademisyenleri, turizm ve pestil köme sektörü temsilcileri, halk eğitimi merkezlerinin temsilcileri ve DOKA uzmanları katıldı.

Proje sonucu marka tasarım çalışmalarının tamamlanmasıyla Gümüşhane'nin turizm kimliğinin tasarlanması, hediyeelik eşyalara uygulanması ve şehrin modern yüzüyle günümüz turistlerine cazip ürünlerin oluşturulması, yerel üreticilerin de tasarım ürünleri üretmesiyle sosyal kalkınmanın gerçekleşmesi hedefleniyor.

Yapılan değerlendirme çalışmasının ardından Gümüşhane Marka Değeri taşıyan hediyeelik ürünlerinin üretiminin takibi ve satış kanallarının oluşturulması Gümüşhane Valiliği ve İl Özel İdaresi nezdinde yürütüleceği öğrenildi.

Benzer bir çalışma 2020 Yılında Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından Artvin'de yapılmış, Hediyeelik Eşya Tasarım Çalışması neticesinde ortaya çıkan hediyeelik ürünler 2021 yılından itibaren Artvin Valiliğince "Artvin Marka Ürünler Satış Noktaları"nda satılmaya başlanmıştı.

Gümüşhane’de 8 Milyon TL’lik Projelerde İmzalar Atıldı

Doğu Karadeniz Kalkına Ajansı’nın (DOKA) Gümüşhane’de destekleyeceği projelerin sözleşmeleri imzalandı.

Valilik toplantı salonunda Gümüşhane Valisi Kamuran Taşbilek ile DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman’ın katıldığı törenle hayata geçirilecek olan 3 projenin imzaları atıldı.

Sözleşmeleri imzalanan 3 projenin toplam maliyetinin 7 milyon 850 bin TL olduğunu belirten Vali Kamuran Taşbilek, DOKA ve DOKAP tarafından Gümüşhane’ye çok önemli kaynaklar sağlandığını söyledi. Vali Taşbilek konuşmasını şöyle sürdürdü:

“Bugün sözleşmesini imzaladığımız projelerin hayırlı olmasını temenni ediyor, emeği geçen her arkadaşımıza teşekkür ediyorum. DOKA ve DOKAP’ın desteğiyle ilimize sağlanan bu kaynakların gelmesine destek veren Bakanımız Mustafa Varank’a, Kalkınma Ajansları Genel Müdürü Barış Yeniçeri’ye, ilimizin bu projelerden faydalanması noktasında DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman’a, DOKAP Başkanımıza ayrı ayrı teşekkür ediyorum.”

Gümüşeller Kadın Kooperatifi tarafından Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP) kapsamında uygulanacak olan “Gümüşeller iş başında” projesiyle Gümüşhane’ye özgü yöresel ürünler ile endemik, tıbbi ve aromatik bitkilerin üretimi ve satışlarının yapılabileceği atölye alanları, mutfak ve kafe, paketleme, sergi ve satış alanları oluşturulacak. 18 ay sürecek olan 1,5 milyon TL’lik projenin 1,3 milyon lirası

DOKA tarafından karşılanacak.

Kurumsal Dönüşüm ve Sürdürülebilirlik Programı kapsamında da Gümüşhane İŞGEM tarafından uygulanacak olan “Firma teşhis ve gelişim yol haritası” adlı proje ile İŞGEM’e 3,75 milyon TL’lik sermaye desteği sağlanacak.

Güdümlü Proje Desteği kapsamında ise Gümüşhane İl Özel İdaresi tarafından yürütülecek olan “Tarihi kültür rotaları hayat buluyor” projesi ile Yanbolu Havzası, Santa Harabeleri ve Krom Vadisini kapsayacak geniş bir coğrafyadaki tarihi güzergahlarda rotalandırma, tarihi mekanların tabelaları, büfe, tuvalet gibi küçük ölçekli ihtiyaçlar karşılanacak. Toplam bütçesi 2,6 milyon TL. olan projenin 2,1 milyon TL’si DOKA tarafından, 250 bin TL’si Gümüşhane İl Özel İdaresi, 250 bin TL’si Trabzon Büyükşehir Belediyesi tarafından karşılanacak.

İl Genel Meclisi Başkanı Mehmet Emin Erdoğan, Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası (GTSO) Başkanı İsmail Akçay ve DOKA temsilcilerinin de katıldığı törende yapılan konuşmaların ardından DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri Ekrem Akdoğan, Gümüşeller Kadın Kooperatifi Başkanı Ayşegül Öznur Parlak ve İŞGEM yetkilisi Kağan Demirci tarafından projelerin sözleşmeleri imzalandı.

Siz de Karadeniz Hazinesini Keşfedin

www.karadenizhazinelere.com

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına bağlı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü koordinasyonunda faaliyetlerini yürüten Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA), coğrafi işaretli ürünlerle ilgili yeni bir çalışma başlattı.

Doğu Karadeniz’de sayısı elliyi aşan coğrafi işaretli yöresel ürünü yerel kalkınmanın anahtarlarından biri olarak gören ve bu ürünlerin katma değerinin artırılmasına yönelik çalışmalarda öncü rol üstlenen DOKA, lider kuruluş olarak yürüttüğü Karadeniz Coğrafi İşaretler Ağı (BS GIN) projesi kapsamında; Doğu Karadeniz Bölgesinde bulunan coğrafi işaretli yöresel ürünlerin bilinirliğini artırmak üzere

www.karadenizhazinelere.com adresli web sitesini hayata geçirdi.

Sitede Akçaabat Köftesinden Giresun Fındık Ezmesine, Kürtün Araköy Ekmeğinden Rize Kavurmasına, Akkuş Şeker Fasulyesinden Şavşat Ketesine kadar elliden fazla coğrafi işaretli ürünün fotoğrafları, coğrafi işaret tescil tarihi, hikayesi ve üretici firmaları gibi konularda detaylı bilgiler yer alıyor.

Doğu Karadeniz Bölgesi’nin tarihi geçmişi, kültürel zenginliği, çeşitlilik arz eden flora ve faunası gibi özellikleriyle coğrafi işaretler bakımından oldukça önemli bir potansiyele sahip olduğunu belirten DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman, Karadeniz Hazinesi adıyla açılan web sitesinin bu zenginlikleri duyurmada çok önemli bir işlev göreceğine inandığını söyledi.

Yöresel ürünlerin, bölgesel kalkınma ve gelirin tabana yayılmasında önemli bir enstrüman olmasından hareketle

bu konuda kapsamlı bir strateji geliştirdiklerini ve 2022 yılı sonunda coğrafi işaretli ürün sayısını 70’e çıkarmayı hedeflediklerini kaydeden Adıyaman, konuşmasına şöyle devam etti:

“Yöresel ürünlerin katma değeri yüksek ticari ürünler haline dönüştürülmesinde coğrafi işaret tescili büyük önem taşımaktadır. Coğrafi işaret uygulamalarının gelişmiş olduğu 97 Avrupa Birliğinde (AB) coğrafi işaretli ürünlerin 80 milyar Avronun üzerinde bir pazarı olduğu tahmin edilmektedir. Ülkemizdeki yöresel ürünlerin ise en az 10 milyar Avroluk ihracat potansiyeli bulunmaktadır. Doğu Karadeniz Bölgesi olarak bu ihracat potansiyelini karşılayacak zenginliğe sahibiz. Karadeniz Hazinesi adıyla açtığımız web sitesi ile bu hedef doğrultusunda önemli bir adım daha atmış oluyoruz.”

Coğrafi işaret, belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri bakımından kökenin bulunduğu yöre, alan, bölge veya ülke ile özdeşleşmiş ürünü gösteren işarettir. Dünyada 10.000’den fazla tescilli coğrafi işaretli ürün bulunmaktadır. Bu sayı Türkiye’de 810’un üzerindedir. Üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümünün belirlenen coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşen ürünler Menşei Adı ile; üretim, işleme ya da diğer işlemlerinden en az birinin belirlenmiş coğrafi alan içinde gerçekleşmesi gereken ürünler ise Mahreç İşareti ile işaretlenir. Kolektif bir sınai mülkiyet hakkı olan ‘coğrafi işaret’ tescili Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından yapılır.

Geleneksel El Sanatları Teknolojiyle Buluştu

Trabzon'un kuyumculuk alanındaki geleneksel el sanatları teknolojiyle buluştu. Şehrin benzersiz el emeği göz nuru ürünlerinden telkâri, hasır ve kazaziye için Kuyumculuk Tasarım Merkezi kuruldu. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında finans edilen merkezde tasarım ve kalıp döküm işlemleri gerçekleştirilecek. Böylece ürünlerin her defasında şehir dışına çıkması engellenecek. Hem 5 milyon liralık tasarruf sağlanacak hem de tasarımların kopyalanmasının önüne geçilecek.

Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank, son Trabzon ziyareti sırasında Ayasofya Camisi ve Müzesinin altında bulunan Kuyumculuk Tasarım Merkezi'nin açılışını gerçekleştirdi. Yürütücülüğünü Trabzon Büyükşehir Belediyesi'nin üstlendiği merkezin kuyumculukta el işçiliğini ileriye taşıyacağını ifade eden Bakan Varank, "Kuyumculuk alanında Trabzon'a değer katacak bir proje. Ya Allah Bismillah" diyerek kurdeleyi kesti.

EN ÖNEMLİ BİLEŞENLERDEN

Merkeze ilişkin bilgi veren Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) Genel Sekreteri Onur Adıyaman, Trabzon ekonomisinin, tarihinin ve kültürünün en önemli bileşenlerinden birinin

kuyumculuk sektörü olduğunu ifade ederek "Tarihi vesikalardan biliyoruz ki Kanuni Sultan Süleyman Han da kuyumculuğu Trabzon'da öğrenmiştir." dedi.

TÜM AŞAMALAR TRABZON'DA

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Cazibe Merkezleri Destekleme Programı kapsamında DOKA olarak son teknoloji ile donatılmış Trabzon Kuyumculuk Tasarım Merkezi'ni destekleyerek Trabzon'a kazandırdıklarını kaydeden Genel Sekreter Adıyaman, "Bu merkez ile kuyumculuk sektörü, tasarımdan üretime kadar tüm aşamaları artık Trabzon'da gerçekleştirecek." diye konuştu.

İSTİHDAMA DA KATKI SAĞLAYACAK

Genel Sekreter Adıyaman; üretim, maliyet ve zaman anlamında ciddi kazanç getirecek merkezin istihdama da katkısı olacağını vurgulayarak

"Trabzon'un geleneksel el sanatları olan hasır, telkâri, kazaziye gibi ürünleri de modern tasarımları ile daha katma değerli markalaşan ürünler olarak uluslararası arenada tanıtmış olacağız." dedi.

5 MİLYON LİRALIK TASARIM MASRAFI

Trabzon Kuyumcular ve Saatçiler Odası Başkanı Ali Yazıcı, “Tasarım yaptırmak isteyen kuyumcular İstanbul’a gittiğinde yıllık toplam 5 milyon lira masraf yapıyorlardı. Merkezin açılması ile bu harcama kalemi Trabzon ekonomisi içinde kalacak.” diye konuştu.

3 DEFA İSTANBUL’A GİDİYORDUK

Kuyumcu Atölyesi Sahibi Murat Aktürk, “Bir tasarım için İstanbul’a üç defa gitmemiz gerekiyordu. Tasarımcı, dökümcü arkasından kalıpcıya gidiyorduk. Artık Trabzon hasırı ile ilgili tüm parçalar Trabzon’da üretilecek.” dedi.

99

MAKİNADA ÜRETEMEZSİNİZ

Tasarımcı Havva Nur Bostan, “Buranın benim için iki şekilde önemi var. Hem şehirimde böyle bir iş yapıyor olması hem de kendi açımdan yaşadığım yer. Başka bir şehre gitmek zorunda kalacaktım.” derken, başka bir tasarımcı Ümran Kaynak, “Dünyada hiçbir makinenin üretmediği ürünleri burada üretiyoruz. Hasır, kazaziye, telkârî bunların hiçbir makinede üretemezsiniz, insanların ilmek ilmek işlediği çok değerli sanatlar bunlar.” ifadesini kullandı.

SOGEP Projeleri Yeni Ufuklar Açıyor

Ordu'da Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı (DOKA) tarafından desteklenen 2,5 milyon lira maliyetli iki sosyal kalkınma projesi uygulanacak.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2021 yılı Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programları (SOGEP) kapsamında Ordu'da yürütülecek olan “Gençlerin Gücü, Fatsa'nın Gücü” ve “Yöresel Gastronomi Merkezi ve Kadının İstihdamının Artırılması” projelerinin imza töreni Ordu Valisi Tuncay Sonel'in katılımıyla gerçekleştirildi.

Vali Sonel, DOKA'nın katkılarıyla Fatsa ile Perşembe ilçelerinde uygulanacak olan 2.5 milyon TL. bütçeli projelerin bölge ekonomisine büyük bir katkı sunacağını söyledi. Vali Sonel, konuşmasına şöyle devam etti:

“Fatsa'da “Gençlerin Gücü, Fatsa'nın Gücü Projesi”, Perşembe'de “Yöresel Gastronomi Merkezi ve Kadının İstihdamının Artırılması Projesi hayata geçecek. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın himayelerinde hazırlanan bu projelerin ilimize kazandırılması noktasında katkı veren Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Sayın Mustafa Varank'a, DOKA Genel Sekreterimize ve emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bu 2 projenin Ordu'muza, ilçemize burada yetişecek gençlere, iş sahibi olacak kadınlarımıza hayırlar getirmesini temenni ediyorum” diye konuştu.

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın Ordu, Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Gümüşhane illerinde başarılı projeler yürüttüğünü belirten Vali Sonel, projelerin Doğu Karadeniz Bölgesi'ne çok ciddi katkılar sağladığını sözlerine ekledi.

Sözleşmesi imzalanan projelerin kırsal ve sosyal kalkınmaya ciddi katkı sağlayacağını dile getiren DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman ise, “Gençlerin Gücü, Fatsa'nın Gücü” ile “Yöresel Gastronomi Merkezi ve Kadının İstihdamının Artırılması” projelerinin yeni ufuklar açacağını, özellikle genç ve kadın nüfusun istihdamında yeni bir kırsal kalkınma modelini ortaya çıkaracağını söyledi.

Ordu Valiliği'nde gerçekleştirilen imza törenine, DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman, Perşembe Kaymakamı Levent Yetgin, Fatsa Belediye Başkanı İbrahim Etem Kibar ve Perşembe Belediye Başkanı Mustafa Sayım Tandoğan katıldı.

DOKA Yönetim Kurulu Toplantısı Uzungöl'de Yapıldı

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın (DOKA) 145. Yönetim Kurulu toplantısı Uzungöl'de yapıldı.

DOKA Yönetim Kurulu Dönem Başkanlığını Rize Valisi Kemal Çeber'den devralan Trabzon Valisi İsmail Ustaoglu, toplantıda öncelikli olarak "Yeşil Mutabakat" konusunda Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yapılabilecek çalışmaların görüşüleceğini söyledi. Vali Ustaoglu, konuşmasına şöyle devam etti.

"Bilindiği üzere Avrupa Birliği 2019 yılında iklim ve ekonomik değişim politikası olarak kurguladığı, Avrupa Yeşil Mutabakatını açıklamıştı. Ülkemizle ilgili olarak bu mutabakata göre 2021 yılında Resmi Gazete'de "Yeşil Mutabakat Eylem Planı'nı yayımlandı. Toplantıda, bu çerçevede; Karbon düzenlemelerinden yeşil ekonomiye ve sürdürülebilir tarım ve iklim değişikliğiyle mücadeleyle kadar geniş çerçevede eylemlerin bulunduğu planları görüşeceğiz."

Doğu Karadeniz Kalkınma Ajansı'nın son yıllarda coğrafi işaretli ürünlere odaklandığını belirten Vali Ustaoglu, 2014 yılında bölgede 7 olan coğrafi işaret tescilli ürün sayısının 2021 yılı itibarıyla 55'e ulaştığını, Ajansın coğrafi işaretli ürünlere özel olarak çıktığı mali destek programında ise 14 projenin desteklendiğini söyledi.

Toplantıda ayrıca, coğrafi işaretli ürünlerin tescillerinde son durum, sosyal medya kampanyası ve karadenizhazinelari.com sitesi üzerinden yapılanlar anlatılarak, Ajansın idari ve mali işlerine yönelik hususlar görüşüldü.

Trabzon Valisi İsmail Ustaoglu başkanlığında gerçekleştirilen toplantıya; Artvin Valisi Yılmaz Doruk, Giresun Valisi Enver Ünlü, Gümüşhane Valisi Kamuran Taşbilek, Ordu Valisi Tuncay Sonel, Rize Valisi Kemal Çeber, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Zorluoğlu, Giresun Belediye Başkanı Aytekin Şenliklioğlu, Gümüşhane Belediye Başkanı Ercan Çimen, Gümüşhane İl Genel Meclis Başkanı Mehmet Emin Erdoğan, Rize İl Genel Meclis Başkanı İbrahim Türüt, Gümüşhane Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı İsmail Akçay, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Suat Hacısalihoğlu ve DOKA Genel Sekreteri Onur Adıyaman katıldı.

101

BÖLGEDEN HABER

VALİ YARDIMCISI VE KAYMAKAMLARIN YERLERİ DEĞİŞTİ

20 Ağustos 2021 Tarihli ve 31574 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Atama Kararı (Karar Sayısı: 2021/412) ile TR90 Bölgesi (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon) içerisinde bulunan illerde görev yapan bazı Vali Yardımcısı ve Kaymakamların görev yerleri değişti.

GELENLER

1. **Artvin** Vali Yardımcılığına Şavşat (ARTVİN) Kaymakamı Onur ÖZAYDIN,
2. **Artvin** Vali Yardımcılığına Sarıyahşi (AKSARAY) Kaymakamı Ömer KIRAÇ,
3. **Artvin** Vali Yardımcılığına Hınıs (ERZURUM) Kaymakamı Mustafa İLHAN,
4. **Giresun** Vali Yardımcılığına Cizre (ŞIRNAK) Kaymakamı Davut SİNANOĞLU,
5. **Giresun** Vali Yardımcılığına Terme (SAMSUN) Kaymakamı Mehmet MAYTALMAN,
6. **Gümüşhane** Vali Yardımcılığına Eski Aksaray Vali Yardımcısı Gürkan KARAMAN,
7. **Ordu** Vali Yardımcılığına Trabzon Vali Yardımcısı Ayhan DURMUŞ,
8. **Rize** Vali Yardımcılığına Hemşin (RİZE) Kaymakamı Ömer Faruk DUMAN,
9. **Trabzon** Vali Yardımcılığına Bünyan (KAYSERİ) Kaymakamı Ömer ŞAHİN,
10. **Trabzon** Vali Yardımcılığına Karadeniz Ereğli (ZONGULDAK) Kaymakamı Mehmet YAPICI,
11. **Trabzon** Vali Yardımcılığına Çaykara (TRABZON) Kaymakamı Osman ÇELİKKOL,
12. **Trabzon Valiliği** Hukuk İşleri Müşavirliğine Trabzon Vali Yardımcısı Bünyamin YILDIZ,
13. **Trabzon Valiliği** Hukuk İşleri Müşavirliğine Ardeşen (RİZE) Kaymakamı Ufuk Özen ALİBEYOĞLU,
14. **Hopa (ARTVİN)** Kaymakamlığına Aladağ (ADANA) Kaymakamı Gürkan ÜÇÜNCÜ,
15. **Kemalpaşa (ARTVİN)** Kaymakamlığına Konya Ereğli (KONYA) Kaymakamı Mehmet Faruk SAYGIN,
16. **Murgul (ARTVİN)** Kaymakamlığına Senirkent (ISPARTA) Kaymakamı Alay YAZICI,
17. **Şavşat (ARTVİN)** Kaymakamlığına Yağlıdere (GİRESUN) Kaymakamı Yusuf AKIN,
18. **Yusufeli (ARTVİN)** Kaymakamlığına Çekerek (YOZGAT) Kaymakamı Hüseyin KAPTAN,
19. **Alucra (GİRESUN)** Kaymakamlığına Bayat (ÇORUM) Kaymakamı Mustafa ÇELİK,
20. **Çamoluk (GİRESUN)** Kaymakamlığına Küre (KASTAMONU) Kaymakamı Furkan BERBER,
21. **Çanakçı (GİRESUN)** Kaymakamlığına Çeltik (KONYA) Kaymakamı Yusuf Beran VURAN,
22. **Dereli (GİRESUN)** Kaymakamlığına Bozkurt (KASTAMONU) Kaymakamı Okan YENİDÜNYA,
23. **Doğankent (GİRESUN)** Kaymakamlığına Yalova Valiliği Kaymakam Adayı Cafer EKİNCİ,
24. **Tirebolu (GİRESUN)** Kaymakamlığına İslahiye (GAZİANTEP) Kaymakamı Muhammet Lutfi KOTAN,
25. **Şebinkarahisar (GİRESUN)** Kaymakamlığına Şırnak Vali Yardımcısı Faruk DOĞRU,

26. **Yağlıdere (GİRESUN)** Kaymakamlığına Kırıkkale Valiliği Kaymakam Adayı Kübra KAPLAN,
27. **Köse (GÜMÜŞHANE)** Kaymakamlığına Gülşehir (NEVŞEHİR) Kaymakamı Ahmet KAVANOZ,
28. **Kürtün (GÜMÜŞHANE)** Kaymakamlığına Lalapaşa (EDİRNE) Kaymakamı Mehmet Çağatay ÇAKAL,
29. **Torul (GÜMÜŞHANE)** Kaymakamlığına Ardahan Valiliği Kaymakam Adayı Orhan AYZ,
30. **Aybastı (ORDU)** Kaymakamlığına Konya Valiliği Kaymakam Adayı Şeyma AKTAŞ,
31. **Korgan (ORDU)** Kaymakamlığına Denizli Valiliği Kaymakam Adayı Miraç AKBULUT,
32. **Kumru (ORDU)** Kaymakamlığına Pozantı (ADANA) Kaymakamı Emrah AKDUMAN,
33. **Çatalpınar (ORDU)** Kaymakamlığına Elazığ Valiliği Kaymakam Adayı Eyyüp Batuhan CİĞERCİ,
34. **Kabadüz (ORDU)** Kaymakamlığına Ardahan Valiliği Kaymakam Adayı Yasin ŞAHİN,
35. **Ulubey (ORDU)** Kaymakamlığına Tunceli Valiliği Kaymakam Adayı Soner DİVLİ,
36. **Ünye (ORDU)** Kaymakamlığına Germencik (AYDIN) Kaymakamı Ayhan IŞIK,
37. **Ardeşen (RİZE)** Kaymakamlığına Çatak (VAN) Kaymakamı Ekrem ÇEÇEN,
38. **Çamlıhemşin (RİZE)** Kaymakamlığına Tekirdağ Valiliği Kaymakam Adayı Hakan ÖZNAY,
39. **Çayeli (RİZE)** Kaymakamlığına Muş Vali Yardımcısı Muhammet Fatih DEMİREL,
40. **Derepazarı (RİZE)** Kaymakamlığına Çankırı Valiliği Kaymakam Adayı Bekir YALÇIN,
41. **Hemşin (RİZE)** Kaymakamlığına Ladik (SAMSUN) Kaymakamı Sedat SEZİK,
42. **İkizdere (RİZE)** Kaymakamlığına Edirne Valiliği Kaymakam Adayı Hacı Kerim MERAL,
43. **İyidere (RİZE)** Kaymakamlığına Afyonkarahisar Valiliği Kaymakam Adayı Hasan Musab OKATAN,
44. **Beşikdüzü (TRABZON)** Kaymakamlığına Hazro (DİYARBAKIR) Kaymakamı Ferhat VARDAR,
45. **Çaykara (TRABZON)** Kaymakamlığına Kurucaşile (BARTIN) Kaymakamı Muhammet GÜZEL,
46. **Dernekpazarı (TRABZON)** Kaymakamlığına Doğanhisar (KONYA) Kaymakamı Anıl ADIGÜZEL,
47. **Köprübaşı (TRABZON)** Kaymakamlığına Akçadağ (MALATYA) Kaymakamı Hulusi TEKE,
48. **Of (TRABZON)** Kaymakamlığına Yatağan (MUĞLA) Kaymakamı Hayrettin ÇİÇEK,
49. **Ortahisar (TRABZON)** Kaymakamlığına Merzifon (AMASYA) Kaymakamı Gürkan DEMİRKALE,
50. **Şalpazarı (TRABZON)** Kaymakamlığına Iğdır Valiliği Kaymakam Adayı Zekeriya Murat ŞAHAN,
51. **Vakfıkebir (TRABZON)** Kaymakamlığına Ezine (ÇANAKKALE) Kaymakamı Hacı Arslan UZAN,
52. **Yomra (TRABZON)** Kaymakamlığına Bahçesaray (VAN) Kaymakamı Muhammet ÖZTABAK,

GİDENLER

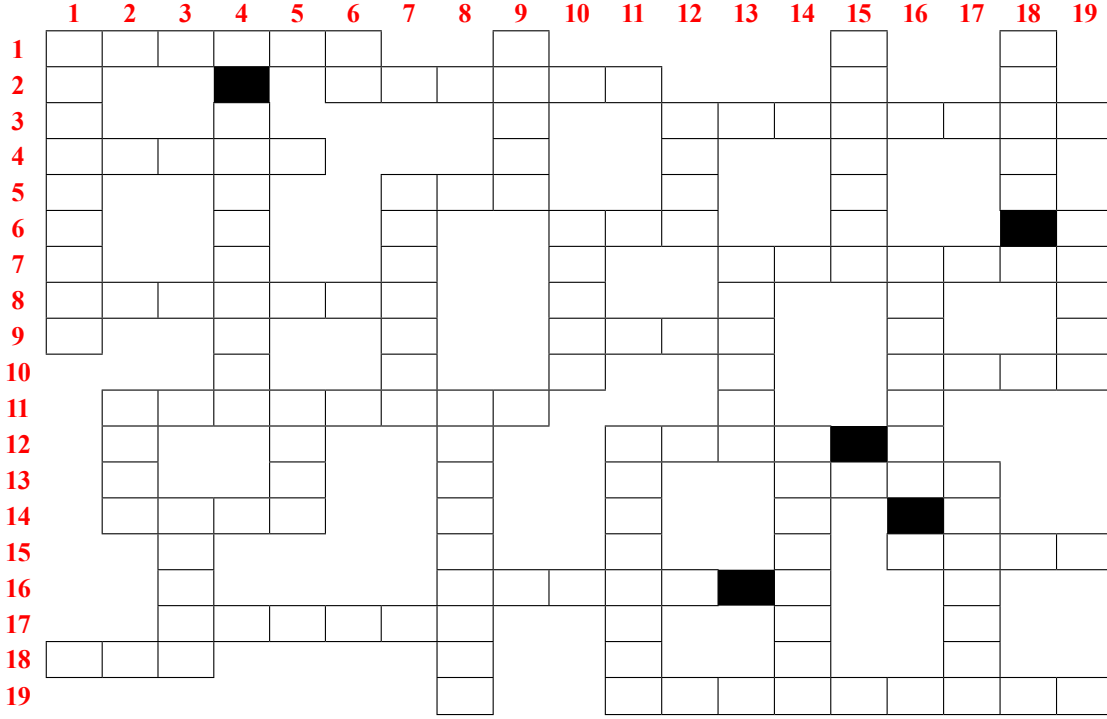
1. Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Hukuk Müşavirliğine **Görelle (GİRESUN)** Kaymakamı Cem Afşin AKBAY,
2. İller İdaresi Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığına **Yomra (TRABZON)** Kaymakamı Eyüp ÖZDEMİR,
3. Artvin Vali Yardımcılığına **Ardanuç (ARTVİN)** Kaymakamı Ahmet Salih POÇANOĞLU,
4. Erzincan Vali Yardımcılığına **Arhavi (ARTVİN)** Kaymakamı Mehmet Şerif OLCAŞ,
5. Elazığ Vali Yardımcılığına **Kemalpaşa (ARTVİN)** Kaymakamı Recep GÜNDÜZ,
6. Kilis Vali Yardımcılığına **Murgul (ARTVİN)** Kaymakamı Kemal BALABAN,
7. Ardahan Vali Yardımcılığına **Güce (GİRESUN)** Kaymakamı Şahin DEMİR,
8. Muş Vali Yardımcılığına **Kürtün (GÜMÜŞHANE)** Kaymakamı Mustafa AYVAT,
9. Iğdır Vali Yardımcılığına **Torul (GÜMÜŞHANE)** Kaymakamı Ömer Said KARAKAŞ,
10. Hakkari Vali Yardımcılığına **İkizce (ORDU)** Kaymakamı Mustafa Berat KASIMOĞLU,
11. Muş Vali Yardımcılığına **Gürgentepe (ORDU)** Kaymakamı Hasan TAŞ,
12. Şırnak Vali Yardımcılığına **Mesudiye (ORDU)** Kaymakamı Mehmet Emre CANPOLAT,
13. Şanlıurfa Vali Yardımcılığına **Pazar (RİZE)** Kaymakamı Mustafa AKIN,
14. Şırnak Vali Yardımcılığına **Köprübaşı (TRABZON)** Kaymakamı Murat EKİNCİ,
15. Sivas Vali Yardımcılığına **Beşikdüzü (TRABZON)** Kaymakamı Şakir Öner ÖZTÜRK,
16. Diyarbakır Vali Yardımcılığına **Dernekpazarı (TRABZON)** Kaymakamı Murat YILDIZ,
17. Giresun Valiliği Hukuk Müşavirliğine **Görelle (GİRESUN)** Kaymakamı Murat ÖZDEMİR,
18. Manisa Valiliği Hukuk Müşavirliğine **Çayeli (RİZE)** Kaymakamı Mehmet ÖZTÜRK,
19. İncesu (KAYSERİ) Kaymakamlığına **Artvin** Vali Yardımcısı Aydın GÖÇER,
20. İslahiye (GAZİANTEP) Kaymakamlığına **Gümüşhane** Vali Yardımcısı Mustafa ANTAPLIOĞLU,
21. Kapaklı (TEKİRDAĞ) Kaymakamlığına **Rize** Vali Yardımcısı Bayram SAĞIR,
22. Dargeçit (MARDİN) Kaymakamlığına **Ardanuç (ARTVİN)** Kaymakamı Ömer ÖZBAY,
23. Sapanca (SAKARYA) Kaymakamlığına **Hopa (ARTVİN)** Kaymakamı Abdurrezzak CANPOLAT,
24. Eruh (SİİRT) Kaymakamlığına **Yusufeli (ARTVİN)** Kaymakamı Ömer Faruk ÖZDEMİR,
25. Karaçoban (ERZURUM) Kaymakamlığına **Köse (GÜMÜŞHANE)** Kaymakamı İbrahim GÜLTEKİN,
26. Mutki (BİTLİS) Kaymakamlığına **Alucra (GİRESUN)** Kaymakamı Hasan Hüseyin UZAN,
27. Kemaliye (ERZİNCAN) Kaymakamlığına **Dereli (GİRESUN)** Kaymakamı Emre YEŞİLBAŞ,

28. Bayramören (ÇANKIRI) Kaymakamlığına **Doğankent (GİRESUN)** Kaymakamı Tuncay KARATAŞ,
29. Malazgirt (MUŞ) Kaymakamlığına **Akkuş (ORDU)** Kaymakamı Yiğit Yaşar DEMİRER,
30. Kemah (ERZİNCAN) Kaymakamlığına **Aybastı (ORDU)** Kaymakamı Muhammet Şükrü PEKPAK,
31. Bozova (ŞANLIURFA) Kaymakamlığına **Çamaş (ORDU)** Kaymakamı Akın ORUÇ,
32. Alacakaya (ELAZIĞ) Kaymakamlığına **Korgan (ORDU)** Kaymakamı Yunus Emre ŞAHİN,
33. Pozantı (ADANA) Kaymakamlığına **Kumru (ORDU)** Kaymakamı Hüseyin AYDIN,
34. Sütçüler (ISPARTA) Kaymakamlığına **Ulubey (ORDU)** Kaymakamı İsmail GÜNEY,
35. Söke (AYDIN) Kaymakamlığına **Ünye (ORDU)** Kaymakamı Ümit Hüseyin GÜNEY,
36. Söğütlu (SAKARYA) Kaymakamlığına **Tirebolu (GİRESUN)** Kaymakamı Cevat GÜN,
37. Bolvadin (AFYONKARAHİSAR) Kaymakamlığına **Şebinkarahisar (GİRESUN)** Kaymakamı Taner BOLAT,
38. Posof (ARDAHAN) Kaymakamlığına **Çamlıhemşin (RİZE)** Kaymakamı Ahmet ÇELİK,
39. Koyulhisar (SİVAS) Kaymakamlığına **Derepazarı (RİZE)** Kaymakamı Nurbaki YALÇIN,
40. Meriç (EDİRNE) Kaymakamlığına **İkizdere (RİZE)** Kaymakamı Cafer KAYMAKÇI,
41. Evren (ANKARA) Kaymakamlığına **İyidere (RİZE)** Kaymakamı Murat AKYÜZ
42. Mudanya (BURSA) Kaymakamlığına **Pazar (RİZE)** Kaymakamı Ayhan TERZİ,
43. Silivri (İSTANBUL) Kaymakamlığına **Ortahisar (TRABZON)** Kaymakamı Tolga TOÇAN,
44. Sincik (ADIYAMAN) Kaymakamlığına **Şalpazarı (TRABZON)** Kaymakamı Uğur ÜNSAL,
45. Dalaman (MUĞLA) Kaymakamlığına **Vakfıkebir (TRABZON)** Kaymakamı Mesut YAKUTA,

Bil Bakalım

DOKA Bölgesi coğrafi yönden engebeli, dağlık bir arazi yapısına sahiptir. Bölgemizde birçok dağ, yayla, göl, akarsu, geçit, tünel, vadi vardır. Sizlere bölgemizin bu yönde hazırladığımız bulmacamızla DOKA Bölgesini eğlenceli bir şekilde okuyucularımıza tanıtmak istedik.

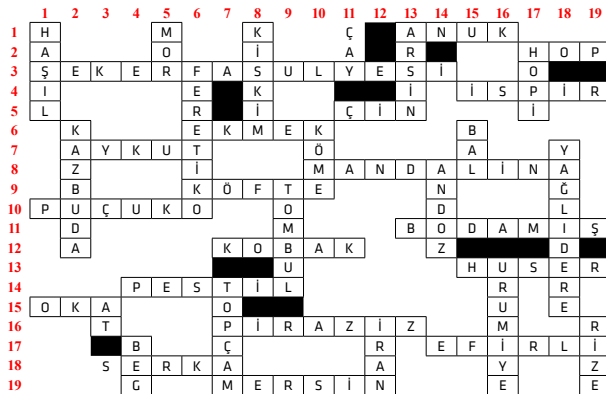
SOLDAN SAĞA

- 1) Kumru ilçesi yaylası
- 2) Yazılı kaynaklara göre 899-914 yılları arasında Bagratlı prenslerinden Aşot Koukhi döneminde yaptırılan ve her yüzeyinde "Koç heykeli" bulunan Şavşat'ta bir kilise
- 3) Aybastı ilçesinin Tokat iline bağlı komşu ilçesi
- 4) Torul-Gümüşhane karayolunda bulunan aynı adla köyün Bahçecik Mahallesi üstündeki kayalık falez üzerindeki mağaranın adı
- 5) Farsça "Güzel" anlamına gelen Hopa'nın eski adı
- 6) Alucra sınırları içerisinde bulunan krater gölü
- 7) Orta Hopa Mahallesi Camiinin yanında bulunan 150 yıllık ağaç türü
- 8) UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan iletişim aracının halk ağzıyla adı
- 9) DOKA'yı oluşturan illerin sayısı
- 10) DOKA'ya komşu Serhat Kalkınma Ajansı'nı oluşturan illerden biri
- 11) Maden suyu ile ünlü Giresun ili Merkez ilçesine bağlı köyün adı
- 12) Trabzon'da Küçük İmaret Mezarlığında Hamza Paşa Camisinin doğusunda yer alan türbe
- 13) Ulubey adıyla Türkiye'de bulunan iki ilçeden Ordu'dan hariç diğer ili
- 14) Trabzonspor ve Rizespor'un ortak renklerinden biri
- 15) DOKA'yı oluşturan illerden biri
- 16) Bakır madeni yatağıyla da meşhur Artvin'in Murgul ilçesine bağlı Beldesi
- 17) Giresun'da Divrikçayır üzerinde sulama amaçlı 1977'de tamamlanan baraj
- 18) Trabzon Lisesi Futbol Takımı, Dünya Şampiyonu olduğu 2002-2003 sezonunda finalde oynadığı lisenin ülkesi
- 19) Gümüşhane-Erzurum yolu üzerinde Ekim 1575 Ferruh Zad Oğlu Halebi tarafından yaptırılan Selçuklu dönemi iki gözlü hafif sivri kemerli bir köprü

ÜSTTEN AŞAĞI

- 1) 28 Eylül 2009 tarihinde Dünya Güreş Şampiyonasında Grekoromen dalında altın madalya kazanan Trabzonlu güreşçi Selçuk ÇEBİ'nin finalde yendiği güreşçinin ülkesi
- 2) Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi tarafından "Toplumsal Fair Play" dalında "Şeref Diploması" ödülü verilen Sait TOPÇU'nun mesleği
- 3) Organize Sanayi Bölgesine de sahip Trabzon'un ilçelerinden biri
- 4) UNESCO Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'nde yer alan iletişim aracının adı
- 5) Giresun Belediye Meclisi'nin 12.03.2001 tarihli kararı Giresun ile kardeş şehir olan Azerbaycan'ın kenti
- 6) Çamlıhemşin sınırları içerisinde bulunan 2915 metre rakımlı krater gölü
- 7) Ordu'nun Perşembe ilçesinde Soğukpınar Köyü'nde bulunan 1870 yılında ibadete açılmış, ahşap el işçiliğinin bir örneği olarak günümüze kadar gelmiş tarihi cami
- 8) Organize Sanayi Bölgesine de sahip Trabzon'un ilçelerinden biri
- 9) Giresun'un bir ilçesi

- 10) Giresun Belediye Meclisi'nin 24.11.1989 tarihli kararı Giresun ile kardeş şehir olan Japonya'nın kenti
- 11) Coğrafi tescile sahip köftesiyle ünlü Trabzon'un ilçesi
- 12) 2000 yılında Trabzon Belediyesi ile kardeş şehir protokolü imzalamış İran'ın kenti
- 13) 1887 yılında yapılan ahşap, minber ve tavan süslemeleri ile dikkat çeken Ardeşen'de tarihi bir cami
- 14) Şebinkarahisar ilçe merkezinde, 1582 yılında inşa ettirilmiş, Osmanlı mimari özelliklerini taşıyan cami
- 15) İspanyol seyyah Clavlijo'nun Araklı'ya verdiği ad
- 16) DOKA Bölgesinde yer alan tek özel üniversite
- 17) 23-30 Temmuz 2011 tarihleri arasında Trabzon'da düzenlenen Avrupa Gençlik Olimpik Oyunlarına katılan ve madalya alamayan ülkelerden biri
- 18) Orduspor ve Giresunspor'un ortak renklerinden biri
- 19) Giriş kısmından sonra çok sayıda salon ve odacık bulunan Torul'a 50 km uzaklıktaki mağara

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

DOĞU KARADENİZ KALKINMA AJANSI
EASTERN BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

SOGEP

SOSYAL GELİŞMEYİ
DESTEKLEME PROGRAMI

2022 YILI

Proje Teklif Çağrısı Süreci Başlamıştır

www.doka.org.tr

ajansdoka